

ОДБРАНА

ОБУКА ИЗВИБАЧА

ДИВЕРЗИЈА НА ОБЛАЧИНСКОМ ЈЕЗЕРУ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

ПРОМОЦИЈА НАЈМЛАБИХ ОФИЦИРА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Субота 8. септембар 2018.

у 11.00 часова

ИСПРЕД ДОМА
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

www.mod.gov.rs

N SPORT n fashion

*Za zaposlene u MINISTARSTVU ODBRANE I VOJSCI SRBIJE
PRODAJA PUTEM ADMINISTRATIVNE ZABRANE*

*na **6** rata bez kamate i učešća!*

**FINALNO
SNIŽENJE** LETNJE
do 60%

do 16.09.2018. *na deo asortimana

Gradovi u kojima se nalaze prodavnice:

Arandjelovac, Bačka Palanka, Bor, Bečej, Beograd, Čačak, Gornji Milanovac, Indija, Jagodina, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Leskovac, Loznica, Lazarevac, Niš, Novi Pazar, Novi Sad, Obrenovac, Pančevo, Paraćin, Piroć, Požarevac, Šabac, Sombor, Smederevo, Sremska Mitrovica, Subotica, Užice, Valjevo, Vranje, Vršac, Zaječar, Zrenjanin.

Reebok

CONVERSE

GUESS®

TOMMY HILFIGER

ОДБРАНА

Магазин Министарства одбране и Војске Србије

„Одбрана“ наставља традицију „Ратника“, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Стевица С. Карапанџин, пуковник

Главни и одговорни уредник

Владимир Почуч, потпуковник

Заменик главног уредника

Александар Петровић, мајор

Уредници

Мира Швелић, Душан Глишић

Новинари

Владимир Врештић
Мирјана Крстовић, капетан

Стални сарадници

др Себастијан Балаш, др Славиша Влацић,
Милосав Ц. Ђорђевић, др Милан Мијаљковски,
др Зоран Милалиновић, др Владимир Баровић,
др Миљан Милкић, Будимир М. Попалић,
Милош Стругар, Никола Остојић, Бојан Рајић,
Влада Ристић, др Мирјана Зорић, Милена Милетић,
Александар Киш

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник)
Станислава Струњаш (техничка уредница)

Фотографија

Даримир Банда, Душка Стефановић, Јово Мамула
(фото-репортери)

Језички редактори

мр Наташа Николић, Слађана Мирчевски,
Јелица Живановић

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Татјана Шућин

Документација

Горан Станковић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809

Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808

Секретар редакције 3201-809; 23-079

Прелом 3240-019; 23-583

Маркетинг 3201-728; 23-728; 3349-536

Преплата 3241-009; 3201-995; 23-995

Продаја 3201-810; 3241-254; 23-810

ТЕЛЕФАКС 3241-258

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19
odbrana@mod.gov.rs
redakcija@odbrana.mod.gov.rs
www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Преплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РЦ
месечно 160 динара. За претплатнике преко
Поштанске штедионице месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд
ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења
војних новинара

БРОЈ 311 и 312

СПЕЦИЈАЛЦИ
ВОЈСКЕ СРБИЈЕ
НА ОБУЧИ

Снимио
Јово МАМУЛА

АРСЕНАЛ
111
Савремено
наоружање код
нас и у свету

СПЕЦИЈАЛНИ
ПРИЛОГ 191
Солунска
офанзива
1918.

Обука извиђача Треће бригаде ДИВЕРЗИЈА НА ОБЛАЧИНСКОМ ЈЕЗЕРУ

Трке у ергели „Карађорђево“ КОЊИ ПОНОВО ЈУРЕ

Међународне војне игре У ДРУШТВУ НАЈБОЉИХ

140 година Војног музеја ЈУБИЛЕЈ ЗА ПОНОС

У овом броју...

8 Спорт у нашем систему одбране
**ОПТИМИЗАМ
С ПОКРИЋЕМ**

17 Најбољи кадети ВА и МФ ВМА
**ИСКУШЕЊА
И УСПОМЕНЕ**

30 Специјална бригада
**ИЗАЗОВИ
ЦРВЕНЕ БЕРЕТКЕ**

32 Мешовита артиљеријска бригада
**ОКОСНИЦА
ВАТРЕНЕ ПОДРШКЕ**

34 Бригада везе
**ПРАТЕ САВРЕМЕНЕ
ТРЕНДОВЕ**

40 Војска Србије
на вежби Западног војног округа
**ВРЛО ДОБРО
И У РУСИЈИ**

42 Мултинационална вежба
у Бугарској
ПЛАТИНАСТИ ЛАВ 18

49 Приоритети националне
и међународне безбедности
**ПРЕИСПИТИВАЊЕ
ИЗАЗОВА**

П робним летом 21. августа, на Аеродрому „Батајница“, два авиона МиГ-29, набављена из Руске Федерације, чији смо ремонт и надградњу платили, примљена су у оперативну употребу. Авиони задовољавају све потребне стандарде и критеријуме, а користиће се и за обуку пилота Војске Србије и за дежурство у систему ПВО, односно контролу и заштиту нашег ваздушног простора.

Шеф Делегације Републике Србије при Међународном савету за војне спортове бригадни генерал Сениша Радовић, поводом петнаестогодишњице учешћа наше земље у тој асоцијацији, за „Одбрану“ говори о значају и будућности спорта у Министарству одбране и Војсци Србије.

По чему је препознатљива наша војнообразовна и научна установа система одбране и зашто представља јединствену институцију од националног значаја пише начелник Војне академије пуковник проф. др Мирослав Талијан.

Осим што су током школовања остварили изузетне резултате и показали колико знају и могу, најбољи свршени војни академци с поносом истичу да им је највећа част што ће као официри бити у прилици да служе Србији и буду пример генерацијама младих.

Маршевање, патролирање, самостална исхрана у природи, обука у борењу, гађању ножем и бацању бомбе, те савладавање водених препрека, уз дејства групе у позадини непријатеља и извлачење рањеника, били су садржаји увежбавања извиђача Треће бригаде у посебним условима, на Облачинском језеру, које пером и објективом бележимо.

Међу 5.000 војника из 32 земље, екипе наше војске срчано су се током Међународних војних игара такмичиле у три дисциплине – „Тенковски биатлон“, „Снајперска граница“ и „Инжињеријска формула“. После двонедељног надметања, кући су се вратили с једним златом, бронзом и освојеним шестим местом.

После вишегодишње паузе, манифестацијом „Куп Војске Србије – Карађорђево 2018“, од 28. до 30. септембра, у војну ергелу надомак Бачке Паланке враћају се коњичке трке. Љубитељи коња уживаће у возњи запрега, изложби пастува и главном програму – четири галопске и пет касачких трка.

Са око 30.000 предмета систематизованих у 12 збирки, импозантном фототеком, која броји око 100.000 фотографија, и специјалном библиотеком од 15.000 наслова из области историје, историје уметности, археологије и музеологије, Војни музеј на Калемегдану незаобилазан је сегмент историјског, културног и друштвеног живота Србије.

Из „Одбране“ издвајамо и промишљање о новим приоритетима националних и међународне безбедности: ко су нам опаснији непријатељи – потенцијални агресор или небрига о животnoj средини. Такође и подсећање на пола века Уговора о неширењу нуклеарног оружја, који је заслужан што се количина најубојитијег арсенала у свету ипак смањује и држи под контролом, а чији механизми дају наду поколењима која долазе. ■

ПРЕДСЕДНИК СРБИЈЕ У ВОЈНОТЕХНИЧКОМ ИНСТИТУТУ У СЛУЖБИ НАПРЕТКА

Без младих и стручних људи, нарочито из војних школа, наша војска не може да оствари иновативни и техничко-технолошки напредак. Иако смо у технолошком заостатку за многима, припадници Института су вредним и напорним радом учинили све да то, колико год је могуће, премостимо – рекао је председник Вучић и, у години у којој та установа обележава седам деценија рада, најавио пријем младих инжењера.

Председник Републике Србије Александар Вучић, у пратњи министра одбране Александра Вулина и начелника Генералштаба генерала Љубише Диковића, обишао је, 14. августа, Војнотехнички институт у Касарни „Жарково“, у Београду. Посета је била прилика да се информише о степену реализације но-

вих развојних пројеката Института, погледа аеро-тунел Т-35 и поставку средстава из развоја и моделе за испитивања, те да разговора са 48 новозапослених, младих стручњака те установе.

Том приликом председник Вучић рекао је да без младих и стручних људи, нарочито из војних школа, наша војска не може да оствари иновативни и техничко-технолошки напредак. Према његовим речима, иако смо у технолошком заостатку за многима, припадници ВТИ-а су вредним и напорним радом учинили све да тај заостатак, колико год је могуће, премостимо.

Такође је истакао да се нада да ће се млади стручњаци посветити држави и њеном напретку, јер да бисмо сачували слободу и независност, потребна нам је снажна, озбиљна и одговорна Војска, спремна да превентивно делује на сваког потенцијалног агресора, који треба да буде свестан да ће се суочити с моћном техником и људима оспособљеним да земљу бране и одбране.

У години у којој Војнотехнички институт обележава седам деценија рада, председник Србије најавио је да ће у ту институцију нашег система одбране бити још пријема младих инжењера.

– Важна порука за људе који се школују на Војној академији, као и за оне који долазе у Војску, јесте да ће имати посао, да ће моћи да раде у струци и зарађују више. Омогућили смо им да боље брину о својој будућности. И пре кра-

НАЦИОНАЛНИ РЕСУРС

Војнотехнички институт највећа је научноистраживачка установа Министарства одбране. Развој наоружања и војне опреме, као производа високе технологије, основни је задатак Института. Током 70 година постојања, за потребе Војске освојио је више од 1.300 средстава НВО, међу којима многобројне нове технологије, савремене материјале и методе. У свом саставу има 24 савремене лабораторије, од којих су неке од међународног значаја, јединствене на подручју Балкана, а већина превазилази војни значај, те се могу сматрати националним ресурсом Републике Србије.

ја године припаднике Војске Србије очекују нова повећања плата, али и још неке погодности које се не односе само на лакше решавање стамбеног питања, већ и да добијају већа примања уколико то радом, способностима и знањем заслуже – нагласио је председник Вучић.

Говорећи о Институту и његовим капацитетима, председник Републике истакао је да се у њега улаже 35 пута више него 2005. године, те да се у овом делу Балкана његовим аеро-тунелом можемо похвалити само ми, као и да многе од развијенијих земаља код нас испитују своје ракете.

Ресурси ВТИ-а су 2005. и 2006. године преполовљени, јер је 600 људи неплански и без најаве отпуштено. Данас је та установа попуњена 73 одсто и има места за нове раднике и инжењере. Како је навео председник Републике, држава је спремна да подржи напредак наше производње у домаћим компанијама.

Заступник директора Војнотехничког института пуковник др Бојан Павковић истакао је да је за реализацију великог броја пројеката у области наоружања и војне опреме неопходно унапређење кадровске базе новим запошљавањем стручњака и задржавањем постојећег кадра Института. ■

СПОРТ У НАШЕМ СИСТЕМУ ОДБРАНЕ

ОПТИМИЗАМ С ПОКРИЋЕМ

У претходном периоду Министарство одбране предузело је неколико суштинских мера за унапређење спортског потенцијала система одбране, нарочито на нивоу Војске, али и спорта у Србији. Одређени број задатака већ је реализован, а део је у току. Основни циљ јесте – успостављање ефикасног и одрживог система спорта у Министарству одбране и Војсци Србије.

Систем настоји да за све припаднике, а посебно спортисте, у складу с најбољим светским стандардима, обезбеди одговарајућу регулативу и услове за бављење спортом, те прецизно дефинише и побољша њихово место и улогу. За напредак војног спорта и резултате које наши спортисти данас постижу заслужан је управо такав системски приступ.

Са бригадним генералом Синишом Радовићем, шефом Делегације Републике Србије при Међународном савету за војне спортове (CISM), разговарали смо о значају и будућности спорта у систему одбране. Најпре смо га питали шта се подразумева под војним спортом и како утиче на способности наше војске.

– Када говоримо о војном спорту, пре свега, мислимо на оне спортске дисциплине за које се може рећи да су у основи

**Шеф
Делегације Републике
Србије при Међународном
савету за војне спортове
бригадни генерал
Синиша Радовић, поводом
петнаестогодишњице учешћа наше
земље у тој асоцијацији, говори за
„Одбрану” о значају
и будућности спорта
у Министарству одбране
и Војсци Србије**

војне, попут стрељаштва, падобранства, оријентиринга, пентатлона, пливања, биатлона, као и борилачке спортове – карате, џудо и слично. Такође, и на војна такмичења у Србији и у иностранству, разноврсне спортске манифестације, које доприносе побољшању психофизичких способности наших припадника, развоју њиховог тимског, такмичарског и победничког духа, јачају морал и војни колектив. На међународном плану то значи успостављање војних односа кроз спорт, те промовисање пријатељства и мира. За старешине, војнике и цивиле Министарства одбране и Војске Србије спорт је саставни део свакодневног живота и рада – стална борба, одрицање, надметање, одмеравање и упоређивање.

○ Недавно смо обележили петнаестогодишњицу чланства у CISM-у. Наши спортисти учествовали су на такмичењима под окриљем те организације. Шта то значи за Министарство одбране и Војску Србије?

– Међународни савет за војне спортове званична је асоцијација оружаних снага 138 земаља. Наша земља је у тој организацији од 2003. године. Спорт у Министарству одбране и Војсци Србије може се разматрати и кроз призму чланства, односно учешћа Делегације Републике Србије при CISM-у и на

великом броју такмичења и спортских догађаја које организује под слоганом „Пријатељство кроз спорт“.

Спорт у оквиру CISM-е првенствено је одређен као војни. Подразумева различите спортске активности упоредиве с поступцима припадника оружаних снага у припреми и извршавању борбених задатака, а који се предузимају ради постизања и унапређења граница њихове физичке издржливости или вештина.

Може се рећи да су наши војни спортисти били истински промотери спорта на домаћем и међународном плану, те да су знатно допринели његовом развоју, као и међународној војној сарадњи. „Пријатељство кроз спорт“ јесте начин да се јача сарадња и поверење међу спортистима из различитих армија света, као и да се унапређује спорт, јер негује универзалне вредности – истрајност, храброст, војничку етику, здрав живот, фер-плеј, тимски рад и солидарност.

○ На светском војном нивоу такмичења се протеклих година одвијају у више од 26 држава, уз учешће око 5.000 спортиста. Каква су наша искуства?

– Од 2003. године на светским, европским и регионалним такмичењима наши војни спортисти остварили су својеврсну спортску мировну мисију. Учествовали су на 3. светским војним играма у Италији, 5. светским војним играма у Кореји, 3. светским зимским играма у Сочију и на 42. CISM-а светском војном првенству у падобранству, које је недавно завршено у Мађарској. Исклазили су запажене спортске квалитете и домете, те постигли значајне резултате.

Припадници Министарства одбране и Војске Србије одмеравали су вештине са осталим спортистима на више од 150 такмичења, манифестација и догађаја, а освојили више од 70 одличја. Такође су стекли драгоцену искуства и знања када је реч о надметању међу врхунским професионалним спортистима из оружаних снага целог света, европ-

ске и олимпијске класе. На најбољи начин репрезентовали су наш систем одбране и Републику Србију.

Поносни смо и на резултате наших спортиста које су постигли на регионалним такмичењима. У мају су, на пример, на 10. CISM-а фудбал купу за мир у Црној Гори убедљиво освојили прво место, као и на 8. челенџ купу у планинском трчању. На Првом појединачном првенству Србије у џудоу за припаднике војске и полиције у Сремској Каменици изборили су 18 медаља.

○ Који нас спортисти изазови очекују?

– До краја године спортисти Министарства одбране и Војске Србије под окриљем CISM-е учествоваће у Рио де Женеиру на 38. светском војном првенству у џудоу и у Бејруту на 50. светском војном првенству у маратону.

○ Тренирање и опремање спортиста изискује много ресурса. Има ли Војска подршку државе или одређених привредних субјеката?

– Када је реч о делу такмичења војних спортиста под окриљем Међународног савета за војне спортове, мора се нагласити не само подршка већ и лично ангажовање министра одбране Александра Вулина у свим областима који се односе на спорт у нашем систему – опремања спортиста, припреме за такмичења, изградња нових и унапређење постојећих спортских капацитета. Наши војни спортисти више немају проблем с којим су се ранијих година суочавали јер је стабилност финансирања апсолутна. Данас је питање само како да се постигну врхунски резултати.

Први пут имамо и генералног спонзора – донација привредног друштва „Mozzart“ d.o.o. из Београда биће употребљена за даљи развој спорта у Министарству одбране и Војсци Србије, организацију и реализацију спортских манифестација, као и за учешће на такмичењима у земљи и иностранству, те за реализацију обавеза које произилазе из чланства Србије у CISM-и.

Шеф Делегације Републике Србије при CISM-и бригадни генерал Сениша Радовић и генерални секретар CISM-е њуковник Дорак Мамби Коиџа

Спорти, несспорно, у систему одбране има значајну улогу. Какве су могућности да се у војним репрезентацијама нађу и врхунски спортисти Србије?

– Министарство одбране је у протеклом периоду учинило велики напредак у области системског и формално-правног уређења спорта у систему одбране. Донет је Правилник о раду и делатности војних спортских удружења, потписани су меморандуми о сарадњи са Скијашким савезом Србије и Џудо савезом Србије, као и Споразум о сарадњи са Спортским савезом Србије. Такође, истичем изузетну сарадњу с Министарством омладине и спорта, Олимпијским комитетом Србије, Спортским савезом Србије, гранским спортским савезима, многобројним спортским клубовима и удружењима.

Учешћем на спортским такмичењима на нивоу Министарства одбране и Војске Србије, такмичењима на домаћем и међународном терену, те постизањем запажених спортских резултата припадници нашег система одбране стећи ће могућност да буду изабрани у војну репрезентацију Србије, у једној од спортских дисциплина, а на тај начин допринеће и унапређењу способности наше војске.

Министар одбране, пратећи тренд у свету и препознајући за то потребу, наредио је формирање посебног организацијског састава на нивоу Министарства одбране надлежног за спорт. Чиниће га садашњи припадници Министарства и Војске, али и врхунски спортисти Србије, међународног и домаћег ранга. Ангажовањем у систему одбране, уз регулисани радно-правни статус, и учешћем на међународним и домаћим такмичењима, реномирани спортисти

из наше земље имаће прилику да допринесу угледу и Војске и државе, а постизањем врхунских резултата и промоцији спорта. Очекујемо да такав састав пун капацитет достигне наредне године.

У том смислу, неопходно је израдити стратегију развоја спорта у Министарству одбране и Војсци Србије, употребити све расположиве људске и материјалне капацитете како би спорт у Војсци заузео место које му припада. Свакако је важно сачувати људе у систему одбране, јер су они једино богатство, и стално подмлађивати спортске тимове. Надаље је нужно повезати војни спорт са спортом на нивоу државе, те га ставити у функцију подизања способности Војске.

Који су наши циљеви када говоримо о будућности војног спорта?

– Уз ревитализацију постојећих, потребно је изградити и нове спортске капацитете. Речју, тек када објединимо све снаге и ресурсе система одбране, можемо очекивати даље унапређење спорта и физичке обуке. Наравно, наставићемо учешће на спортским такмичењима, као и развој војних спортова – стрељаштва, падобранства, оријентиринга, пентатлона, једрења, пливања и различитих борилачких спортова.

Наши циљеви јесу, дакле, да формално-правно уредимо спорт у Министарству одбране и Војсци Србије како бисмо, сем осталог, прецизно дефинисали статус наших војних спортиста. Битно је да, надаље, усаглашавамо и календаре спортских надметања по дисциплинама у систему одбране с такмичењима у Србији, те на регионалним, европским и светским манифестацијама.

Предузимањем нових мера за проширење спортске базе у Министарству и Војсци – обнављање стрељана, уређење спортских терена, опремање вежбаљих сала за борење по гарнизонима – створићемо оптималне услове за бављење спортом, али и могућност да код нас организујемо значајнија регионална, европска и светска такмичења. Најважније, ипак, јесте да спорт увек буде у функцији подизања способности Војске Србије. ■

Мирјана КРСТОВИЋ
Владимир ПОЧУЧ

ПРОБНИ ЛЕТ ДВА РЕМОНТОВАНА „МИГА”

11

У ОПЕРАТИВНОЈ УПОТРЕБИ

Авиони задовољавају све потребне стандарде и критеријуме, а користиће се и за обуку пилота и за дежурство у систему ПВО, односно контролу и заштиту нашег ваздушног простора

Председник Републике Србије Александар Вучић, са министром одбране Александром Вулином, пратио је 21. августа, на Аеродрому „Батајница”, пробни лет два авиона МиГ-29, набављена из Руске Федерације. Присуствовали су и начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић и командант РВ и ПВО Војске Србије бригадни генерал Душко Жарковић, те представници дипломатског кора.

Према речима председника Вучића, прва два „мига” која смо добили из Русије, а чији смо ремонт и надградњу платили, примљена су у оперативну употребу.

– Обишао сам још шест авиона, на којима заједнички раде руски и српски стручњаци, тако да ћемо на војној паради у новембру имати осам наших „мигова 29” у ваздуху. Биће их још у хангарима, али ће осморица пилота летети у новим ваздухопловима за два месеца – нагласио је председник Републике.

Предложио је да авиони понесу имена јунака који су бранили Србију у време агресије НАТО-а и дали животе за отаџбину.

– Имали смо једну „двадесетдеветку” на ремонту, никада више од једне, а данас три у ресурсу. За десетак дана имаћемо шест, а за два месеца девет ваздухоплова. У року од 12 до 14 месеци добићемо седам хеликоптера, које смо платили, од чега су четири Ми-35, јер спадају међу најбоље „машине” у свету. Уз два Ми-17, које смо прошле годи-

КОНТРОЛА И ЗАШТИТА НЕБА

Пробни лет два авиона МиГ-29 извели су пилоти пуковници Александар Пипоски и Бране Крњајић.

– Авиони задовољавају стандарде и критеријуме за увођење у оперативну употребу, а користиће се и за обуку пилота и за дежурство у систему ПВО, односно контролу и заштиту нашег ваздушног простора – рекао је пуковник Пипоски, додајући да је после првог лета основни утисак да су авиони изузетно управљиви.

Пуковник Крњајић истакао је да је летео на двоседу, на коме је уграђена нова електронска опрема, која ради беспрекорно.

не показали, узимамо још три, а долази и девет Х-145. То је потпуно промењена „крвна слика” нашег ваздухопловства – истакао је председник Вучић, најављујући још један ангажман с Руском Федерацијом.

Такође је рекао да Војска Србије данас и она од пре шест година нису за поређење, те да се разматра и могућност за поновно увођење обавезног служења војног рока за мушкарце, од 2020/2021. године, чије ће трајање зависити од процена Министарства одбране и расположивих финансијских средстава. ■

ДАН СЕЋАЊА НА СТРАДАЛЕ И ПРОГНАНЕ СРБЕ У „ОЛУЈИ”

ЗЛОЧИНИ СЕ НЕ МОГУ ОПРАВДАТИ

Према речима председника Републике Србије у Бачкој Паланци, 4. августа не обележавамо само тај најстрашнији дан у нашој новијој историји, дан у којем је отпочела голгота читавог једног народа, на чија је леђа натоварен крст рода, порекла и вере, народа који је шибан мржњом, него сведочимо свима, поготово онима који су то намерно или случајно заборавили, да је сваки злочин вечан и да се не може заборавити ни оправдати.

Централна државна манифестација поводом Дана сећања на stradale и прогнане Србе у оружаног акцији „Олуја”, под називом „Олуја је погром”, одржана је 4. августа, на стадиону Спортско-рекреативног центра „Тиквара”, у Бачкој Паланци.

Уз председнике Републике Србије и Републике Српске, присуствовали су представници влада две земље, чланови народних скупштина Србије и Српске, припадници

Министарства одбране и Војске Србије, Српске православне цркве, те удружења за неговање традиција ослободилачких ратова Србије и многобројни грађани. Парастос жртвама служио је патријарх српски Иринеј.

Према речима председника Србије Александра Вучића, 4. августа не обележавамо само тај најстрашнији дан у нашој новијој историји, „дан у којем је отпочела голгота читавог једног народа, на чија је леђа натоварен крст рода, порекла и вере, народа који је шибан мржњом, него сведочимо свима, поготово онима који су то намерно или случајно заборавили, да је сваки злочин вечан и да се не може заборавити ни оправдати, а најмање славити”.

– Мотив је важан, исто као и злочин који је проузроковао. Мржња у својој рационалности не препознаје ни време, нити било какав крај, осим оног – да некога нема – истакао је председник Вучић.

Поручио је да се Србија мења, Србија која дуго није схватала да „трагедије не почињу када се не разумеју речи, него када се не разуме ћутња”.

– Ту тешку ћутњу свог народа, својих Крајишника, нисмо разумели превише дуго. И ћутали смо на ту ћутњу, плашећи се да кажемо ништа друго него оно што јесте – истакао је председник Србије и додао да нисмо смели да кажемо да је „Олуја” била и злочин и погром и чишћење и истребљење и убијање и паљење и пљачкање. – Данас смемо, данас је Србија у име својих проговорила, у име Крајишника, без трунке мржње и без позива на освету – навео је Вучић, нагласивши да више никада никаквих „олуја” за Србе неће бити.

Поздрављајући све Србе – и у Црној Гори и у Републици Српској, у Босни и Херцеговини и у Хрватској, свуда где живе у региону и свету – председник Републике рекао је да Србија неће више бити само уточиште за наш народ и наше Србе, већ заштита за сваког од њих, да ћемо стајати уз свој народ и никоме нећемо дозволити да га прогони, убија и понижава.

Патријарх Иринеј истакао је да тај злочин српски народ не треба да заборави, али да смо као хришћани позвани да опростимо и да се надамо да ће то некога покренути да размисли шта је било и да се такво зло више не догоди.

Нагласио је да ниједно зло никада није донело добро неком народу, те да је једини начин да се ослободимо последица зла – да се молимо Богу.

Председник Републике Српске захвалио је председнику Србије што је пре пет година својим ауторитетом покренуо манифестацију обележавања страдања нашег народа у акцији „Олуја“.

– До тада је изгледало као да је све заборављено, пуштено у заборав и без наше пажње посвећене томе – рекао је Додик.

– Читаве породице су нестале, страдала су многа деца, жене и цивили. Правде нема, а ми Срби увек у делу своје наивности верујемо да је она могућа – истакао је председник Републике Српске и захвалио Србији „што је увек била јасно и сигурно уточиште за сваког Србина где год он био“.

Присутнима се обратила и Јелена Кнежевић, једна од оних која је августа 1995. године била у избегличкој колони.

Акција „Олуја“ почела је 4. августа 1995. офанзивом хрватске војске и полиције и јединица Хрватског већа одбране на подручју Баније, Лике, Кордуна и северне Далмације. Дан касније, хрватска војска ушла је у напуштен Книн и истакла своју заставу, док су колоне избеглица тражиле спас у Србији. ■

О ВОЈНОЈ АКАДЕМИЈИ ДАНАС

Војна академија већ скоро два века знатно доприноси изградњи и угледу српске војске. О њој се може говорити и са становишта основних законско-теоријских и практичних полазишта, која је као такву одређују. У нормативном, али и стварном смислу, то је особена и веома сложена образовно-научна и васпитна војношколска установа. Уз Медицински факултет Војномедицинске академије, Војна академија је високошколска јединица у саставу Универзитета одбране, која реализује студијске програме, у складу с дозволом за рад, програме усавршавања и војнострукног оспособљавања припадника система одбране, али и лица ван њега.

Обликовање старешина широких видика

Сходно својим организационим (институционалним) и функционалним (радно делатним) елементима и обележјима, представља уникатну или правнички речено *sui generis* установу. У свом саставу има и две средње школе – Војну гимназију и Средњу стручну војну школу. Као радни и институционални ентитет Универзитета одбране, Војна академија припада Министарству одбране, односно систему одбране Републике Србије, али и систему образовања (и науке), те његовој посебној врсти – војном школству. Због тога се њен нормативни и стварни

И ШКОЛА И ДОМ

Пише пуковник проф. др Мирослав ТАЛИЈАН

положај може сагледати и кроз призмину пропису такозваног општег законодавства, школске и војне регулативе и, наравно, Закона о војном образовању.

Сваки од поменутих прописа појединачно садржи прецизна и таксативна одређења те војношколске установе, која, заправо, одређују функцију и организацију Војне академије, али се мора имати у виду и њихова укупност и аспекти њихове комплементарности, вишеслојности и „вишеспратности“. Академија је јединствена и по томе што се њена образовно-научна делатност остварује у оквиру три поља из укупног система наука – опште друштвеном и хуманистичком, техничко-технолошком и природно-математичком.

Наставни садржаји, облици и начини, те амбијенти њиховог остваривања стварају старешине широких видика, али и као „занатлије“, у најбољем смислу те речи. У функцији тога је читав корпус наставно-научних предмета, који се изучавају на Војној академији, а чине га, поред општеобразовних, и стручни, ужестручни и специјалистички, који су, уз стандардне садржаје, испуњени и савременим научностручним погледима и тенденцијама, као и незаобилазним сазнањима из области тзв. ортодоксних војних наука и вештина, односно наука одбране.

Војна академија за кадете и ученике, као и за кадете Медицинског факултета ВМА и полазнике свих облика каријерног и осталих видова стручног оспособљавања и усавршавања официра и подофицира, укључу-

По чему је препознатљива наша војнообразовна и научна установа система одбране и зашто представља јединствену институцију од националног значаја?

јући и Школу резервних официра, уз наставни процес реализује и бројне комплементарне и тангентне активности, попут организације послова смештаја и исхране, према општим принципима студентског стандарда и на основу прописа о боравку у војним објектима.

Многобројним ваннаставним активностима, као и менторским радом, Академија ученицима, кадетицама и студентима нуди и разноврсне садржаје за стицање и развој животних и радних вештина значајних за одбрану, официрски позив и живот у савременим условима. Због свега поменутог, Војна академија је у нашем друштву препознатљива као „и школа и дом“.

Кадети, као услов за обликовање својих компетенција, ту истовремено током студија „службе и војни рок“, односно стичу знања, вештине и навике професионалних војника и официра различитих родова и служби. Дакле, кадети, ученици и студенти, као млади људи, одрастају у особеном, нужно субординираном амбијенту, али не сасвим ригидном, већ отвореном за друштвени утицај и развој. Официрском

подматку својствено је да се, сходно свом културно-образовном, физичком и металном богатству, уз помоћ старешина, наставника и ментора, може обликовати у просвећени и учећи колектив.

Непревазиђен модел војног образовања

Због специфичних потреба Војске Србије и система одбране Републике Србије за које Војна академија школује и припрема кадар, она применом савремених андрагошко-педагошких модела и поступака реализује многобројне, свеобухватне и разноврсне садржаје из домена основне образовне, али и научноистраживачке делатности. Стога Академија има 11 студијских програма основних академских студија, с 27 модула. Недавно усвојени Закон о војном школовању омогућава јој да осмисли и неколико врста војноструковних студија. Већ неколико година реализује специјалистичке, мастер и докторске академске студије. Војна академија има један програм специјалистичких, 13 мастер и пет програма докторских академских студија, сагласно болоњском и лисабонском процесу, те савременим трендовима у високом школству.

За остаривање наставних планова и програма Академија има довољно наставника, који имају својства и истакнутих теоретичара и стручњака из праксе. Они су знања и искуства, која преносе кадетицама и студентима, стицајући на Војној академији и/или матичним факултетима из области струке којом се баве. Такође, и током трупног рада у јединицама и саставима Војске, као и на ратиштима, те у мултинационалним операцијама. Када се томе дода да Академија у континуитету прати техничко-технолошки развој, посебно дигитализацију војних средстава и опреме, ради оспособљавања кадета за њихову употребу, онда је јасно зашто има респектабилну наставну базу и изузетну логистичку подршку, класичних и високософистицираних перформанси.

Посебно повољна околност, значајна за остваривање високог квалитета и ефикасности те високошколске установе и њених средњих школа, јесте и чињеница да су Војној академији на располагању људски, материјално-

технички и остали ресурси Министарства одбране у целини, као и то да јој подршку и помоћ за реализацију различитих наставних садржаја и вежби пружају команде, јединице и установе наше војске. Речју, Академија „производи“ неопходан и одговарајући кадар за потребе система одбране, а за то, уз уобичајене школске, има на располагању и капацитете из реалног амбијента – из свакодневног живота и рада јединица Војске Србије.

Због свега поменутог, Војна академија већ деценијама спада у водеће образовно-научне установе, која функционише по принципима Болоњске декларације. Истовремено, она примењује и унапређује постулате и праксу такозваног дуалног образовања, што за школовање и подофицирског и официрског кадра представља непревазиђен модел. На основу тих модела и концепата, изградила је сопствени модел школовања и каријерног усавршавања официра, што је њена основна компаративна предност. Академију, дакле, не може „замени“ ниједна установа нашег просветног система или поједини тренинг-центри, који би од свршених средњошколаца и факултетски образованих људи, нарочито незапослених, за неколико месеци или годину, обликовали официре и подофицире. Свакако није прихва-

тљив ни модел да се будући официри наше војске „добијају“ школовањем у иностранству.

Само Војна академија у Београду може бити „расадник“ одговарајућег официрског и подофицирског кадра, спремног да се супротстави свим изазовима, ризицима и претњама безбедности за нашу, војно неутралну земљу. Током историје, Србија је слободу, самосталност и државност темељила, развијала и сачувала управо захваљујући својој војсци. Истовремено, с организовањем српске војске формирала је и установе војног школства, чије традиције данас баштини Војна академија.

Још једна генерација официра ће се 8. септембра, на свечаности испред Дома Народне скупштине, „уписати“ у професионални строј. Академија је спремна и за почетак школовања нове генерације кадета, ученика и студената. У прилог томе говори и податак да непрекидно ради 24 сата, као и сваког дана у години. Током овогодишњег летњег распуста с радом нису престајали ни наставни кабинети, нити катедре. Логистичке службе обавиле су неопходне послове ради текућег одржавања објеката Академије и Војне гимназије, као и задатке из домена њиховог инвестиционог одржавања, реконструкције, изградње и опрема-

ња. Завршен је и упис кандидата за 143. класу Војне академије – 139 кадета, 46. генерацију Војне гимназије – 79 ученика, као и 45 ученика 49. класе Средње стручне војне школе. Окончане су и припреме да се бруцоши средином августа упуте на основну војничку обуку у центре за обуку наше војске, у Сомбор и Ваљево.

Из ових казивања о особеностима и постигнућима Војне академије, јасно је да је та установа продукт развојних трендова у нашем друштву и да служи његовом напретку. Томе доприноси и посвећени однос државног и војног руководства према Академији, јер готово да нема државног и војног званичника који је током године није посетио. И председница Владе и министар одбране и начелник Генералштаба и државни секретари и начелници управа у чијој надлежности су функције Војне академије допринели су јачању капацитета и побољшању стандарда наставе, смештаја и исхране наших ученика, кадета и студената. И председник Републике, врховни командант наших оружаних снага, исказује нарочиту бригу о Војној академији. ■

Аутор је начелник Војне академије

ИСКУШЕЊА И УСПОМЕНЕ

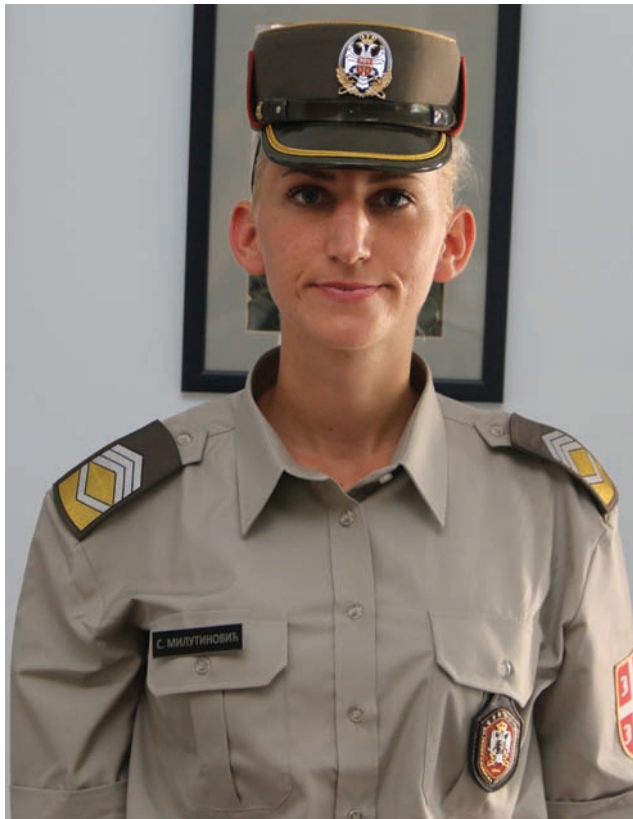
Они су млади и успешни и сматрају да је, уз професионалну, војна оспособљеност једна од карактеристика зрелог и способног човека, посвећеног темељним друштвеним вредностима, који је спреман да, ако затреба, брани своју земљу. Намеравају да, када дође време за то, заврше све нивое каријерног усавршавања у Школи националне одбране и остваре све амбиције које красе успешног српског официра.

Кадеткиња Сања Милутиновић прва је у рангу 4. класе Медицинског факултета Војномедицинске академије с просечном оценом 10. Говорећи о мотивацији која је довела у ту еми-

Осим што су током школовања остварили изузетне резултате и показали колико знају и могу, најбољи свршени војни академци с поносом истичу да им је највећа част што ће као официри Војске Србије и професионалци у својим областима бити у прилици да служе отаџбини и буду пример генерацијама младих

нентну војнообразовну установу, каже да је реч о логичном избору, с обзиром на то да је у родном Ужицу завршила средњу медицинску школу.

– Ако ме питате зашто баш Медицински факултет ВМА, одговор је да управо у тој установи имамо прилику да учимо од најеминентнијих стручњака у нашој земљи – каже једина кадеткиња која је студије завршила с највишом оценом и додаје да се та установа издваја по томе што се настава слуша у малим групама, па професори све студенте знају по имену, што академцима даје слободу да им се обрате кад год постоји потреба.

Кадеџкиња Сања Милутиновић

Прва у рангу 139. класе Војне академије, с просечном оценом 9,81, кадеткиња Маша Илић, са студијског програма Јавне финансије, каже да јој је прва година студија била најтежа, јер тада још није савладала методологију учења, па просек није још виши управо због оцена из тог периода. На питање зашто се после средње школе одлучила за Војну академију, истиче да је њен примарни мотив била жеља за самосталношћу.

– Војна академија, осим образовне, има и васпитну функцију, и заиста је велика животна школа. Много смо научили и сматрам да смо зрелији од наших вршњака и, чини ми се, да другачије размишљамо, вероватно зато што смо се већ суочавали с проблемима са којима ће они касније, кад почну да раде. Када је реч о избору студијског програма, био је логичан, с обзиром на то да сам завршила средњу економску школу – каже најбоља кадеткиња 139. класе Војне академије.

Невена Николић, друга у рангу на Медицинском факултету ВМА, с просечном оценом 9,98, каже да је први лекар у својој породици. Сања је њена школска другарица из ужичке Средње медицинске школе, из времена када

се, како истиче, и родила љубав према медицини.

– Током студија посебно ме фасцинирала организација факултета која почива на раду у малим групама, али и могућност бављења науком. Велики мотивациони фактор јесте и то што нас после завршетка школовања чека посао – каже млада Ужичанка.

Слично мисли и трећи по успеху на том факултету, кадет Никола Трифуновић, из Белетића код Шапца, који је током студија остварио просечну оценом 9,94.

– Завршио сам средњу медицинску школу и већ тада се родила љубав према медицини, али морам да признам да ми се у то време свидела и униформа официра Војске Србије. Медицински факултет ВМА је заиста био идеална шанса да остварим све своје највеће жеље.

Кад недаће инспиришу

Кадеткиња Катарина Јанковић друга је у рангу 139. класе Војне академије, с просечном оценом 9,69. Девојка из Салаша Црнобарског код Шапца завршила је смер Менаџмент у одбрани, род артиљерија, и истиче да је у Војску дошла привучена промоцијом војног школства у родном граду.

– На крају ове фазе школовања могу да кажем да се ниједног тренутка нисам покајала и да су студије на Академији веома драгоцене искуство, које ме је променило из корена, у шта се уверим кад год се поредим са вршњацима, јер ми се чини да сам много одговорнија и снажљивија – каже Катарина.

Трећи најуспешнији кадет у рангу Војне академије је Дејан Малица, који је завршио програм Јавне финансије с просечном оценом 9,67. Говорећи о

мотивима да студира баш у тој еминентној војнообразовној институцији, каже да је желео да се финансијски осамостали, како би помогао породици.

– Живим у Кикинди, а моји су из Мркоњић Града, одакле су избегли. Изгледа да су ме све те недаће инспирирале да дам најбоље од себе. Да се поново питам, опет бих уписао исти смер, јер је студијски програм готово идентичан оном с Економског факултета, с тим да су услови на Војној академији далеко бољи – каже Малица.

Александар Нужић и Душан Миљковић су први у рангу у виду Копнене војске. Први је артиљерац који је током студија остварио просечну оценом 9,64, а други је завршио модул Информациони системи, на смеру Војноелектронско инжењерство, с просеком 9,60.

Александар је из Будисаве код Новог Сада и пре осам година, како истиче, изузетно мотивисан и испуњен жељом да служи отаџбини, уписао је Војну гимназију, коју је завршио као девети у рангу.

– Ниједног трена није ме напустила жеља да служим отаџбини, а у животу се, иначе, водим принципом да кад нешто радим, то чиним најбоље што могу – наводи Нужић.

Војни гимназијалац је и Власотинчанин Душан Миљковић, који је ту школу одабрао, између осталог, и јер воли да се дружи, а знао је да му Војска пружа могућност да упозна много људи.

– Као свршени основац с фолклорном групом наступао сам у Бази „Југ” и тада сам први пут видео пешадијске препреке. Изгледале су ми веома занимљиво, али нисам ни сањао да ћу се определити за војни позив и да ћу их једном прелазити. Већ у другом разреду гимназије знао сам да желим да студирам информатику на Војној академији – истиче Душан.

У војсци сам стекао друга...

Одвојеност од породице, војна дисциплина, разноврсни наставни и ваннаставни садржаји, испитни роко-

ви и захтевна обука, само су део онога са чиме су се кадети „носили“ током студија.

Сања Милутиновић каже да су тешкоће саставни део живота, а да је спој војске и медицине велики изазов.

– Оба позива су захтевна. Обука у Ваљево ми је била највећи изазов. То је, практично, први месец студија и први додир с војском. Живот у колективу је специфичан и учи нас да схватимо да зависимо једни од других и да се морамо прилагођавати – каже најбоља кадеткиња у рангу Медицинског факултета ВМА и додаје да је током студија заиста стекла „пријатеље за цео живот“.

– Научила сам и да скијам, што вероватно никад не бих да нисам имала ову прилику, а сјајна је и обука из веслања. Све су то занимљиве и лепе успомене које моји вршњаци најчешће немају прилику да доживе.

Најбољој кадеткињи Војне академије Маши Илић током студија ништа појединачно није посебно „тешко пало“, већ је „цело школовање комплексан спој с којим се треба суочити“.

– Дан има 24 сата, а сваки сат нам је испланиран. Да ли је реч о одласку на терен, ваннаставним активностима, све вас, помало, одвлачи од учења и испита. Треба остати јак и све постићи.

Изазови будућности

На питање како надаље види себе, будући војни лекар Невена Николић каже да се највише радује првом радном месту.

– Једва чекам да почнем да радим као лекар опште праксе и баш ме интересује како ће све то изгледати, јер

заиста волим свој позив. Наравно да имам велику жељу за новим знањима и искуствима, па се надам да ме у будућности чекају специјализација и докторске студије, а волела бих и да се бавим науком.

Њен колега Никола каже да му се планови своде на наредни корак и на успешно уклапање у нови колектив.

Кадеткиња Маша Илић

– Желим да применим и оправдам знање које сам стекао током студија, али и да се усавршавам, стручно и научно. Такође, желим да ја будем тај који ће сутра млађим колегама да преноси знање.

Кад је реч о плановима за будућност, Дејан Малица каже да су то прво мастер студије, а посебно се интересује за цивилну ревизију или јавне финансије.

– Веома сам поносан што постајем официр Војске Србије и сада су преда мноме нови изазови с којима желим да се суочим.

Маша Илић, прва у рангу Војне академије, истиче да себе данас види као особу која је успешно комплетира једну животну фазу.

– Размишљам о првом радном месту и уклапању у нови колектив. Немам трему, нити страх од непознатог, како сам се с 19 година снашла на Академији, тако ћу и с 23 било где.

Као командира артиљеријског вода себе већ сутра види Александар Нужић, први у рангу вида Копнене војске.

– Увек сам размишљао о раду у јединици. Треба да командујем припадницима од којих сам млађи десетак година, а који су већ прекаљени војници и залужују поштовање. Надам се и прилици за каријерно усавршавање.

Готово на исти начин говори и Катарина Јанковић, која истиче да жели да се докаже као успешна у послу, на дужности командира вода у некој артиљеријској јединици. Потом и да се усавршава у Школи националне одбране.

Да су му све професионалне амбиције искључиво везане за Војску Србије потврђује и кадет, информатичар Душан Миљковић.

– Није поштено да најбољи људи, којима је Војска дала прилику да се образују, напуштају систем. Неопходно је да нас воде најбољи. Био бих срећан када бих посао добио у Центру за примењену математику и електронику, јер се управо они баве развојем и применом криптографије, што је моја омиљена област.

Девојка с просеком 10, кадеткиња Сања Милутиновић, каже да ће заиста бити занимљиво видети ко ће јој бити први пацијент. Планира да се у будућности бави радиологијом.

За крај, осморо најуспешнијих кадета Војне академије и Медицинског факултета ВМА поручују да школовани млади људи знање треба да ставе на располагање својој земљи, јер отаџбина нема „резервну младост“. Кажу и да нема веће привилегије него домовини служити као припадник Војске Србије и да су срећни што ће ускоро понети прве официрске чинове. ■

Владимир ВЈЕШТИЋ
Снимео Срђан ХАЈСТЕР

ВОЈНО ЗДРАВСТВО

ДУГОГОДИШЊЕ ПОВЕРЕЊЕ

Дан санитетске службе, 30. јул, свечано је обележен у Дому Војске Србије у Београду. Била је то прилика да се подсети на великане војне медицине, почев од првог начелника санитета др Емериха Линденмајера, који су заслужни за 179 година дугу традицију поверења народа у стручност војног лекара, али и да се укаже на достигнућа у протеклој години. У години војног здравства, како је текућа названа, планирају се даљи кораци којима ће се висок ниво војнолекарске службе одржати на заслужено високој позицији у систему одбране.

Дан санитетске службе обележава се у знак сећања на 30. јул 1839. када је Указом Намесништва др Емерих Линденмајер прописао први законски и указно постављени начелник српског војног санитета.

Између две годишњице војно здравство суочило се са многобројним изазовима. Један од приоритета у раду, реорганизација војносанитетске службе, успешно је реализована. Циљ је био да се унапреди рад око 4.500 припадника у систему, који чини војно здравство наше земље, а налазе се у санитетским одељењима у јединицама Војске, Центру војномедицинских установа Београд, војним болницама у Ни-

Текућа година названа је годином војног здравства јер се планирају даљи кораци којима ће се ниво војнолекарске службе одржати на заслужено високој позицији у систему одбране

шу и Новом Саду и ВМА, терцијарној здравственој установи, чија је репутација препозната ван граница наше зе-

мље. Јер здравствене услуге у тим установама, иако примарно намењене војним осигураницима, користе и многобројни грађани са различитим здравственим осигурањима. Унапређењем рада омогућује се боља здравствена заштита великом броју грађана и поштује историјски утемељена чињеница да је војни санитет увек свима био на услузи.

Лечење свих грађана

У установама које данас чине војно здравство годишње се прегледа у просеку више од пола милиона

пацијената, а бројне нове медицинске методе заштитни су знак континуираног рада на унапређењу струке и науке и очувању статуса војног лекара – посвећеног професионалца који носи две униформе и поштује једнако Хипократову заклетву и Кодекс части. Тако велики број пацијената од којих знатан проценат чине грађани из цивилства, посебна је потврда поверења у војно здравство у целини. Управо због тога, бројним акцијама бесплатних прегледа знат-

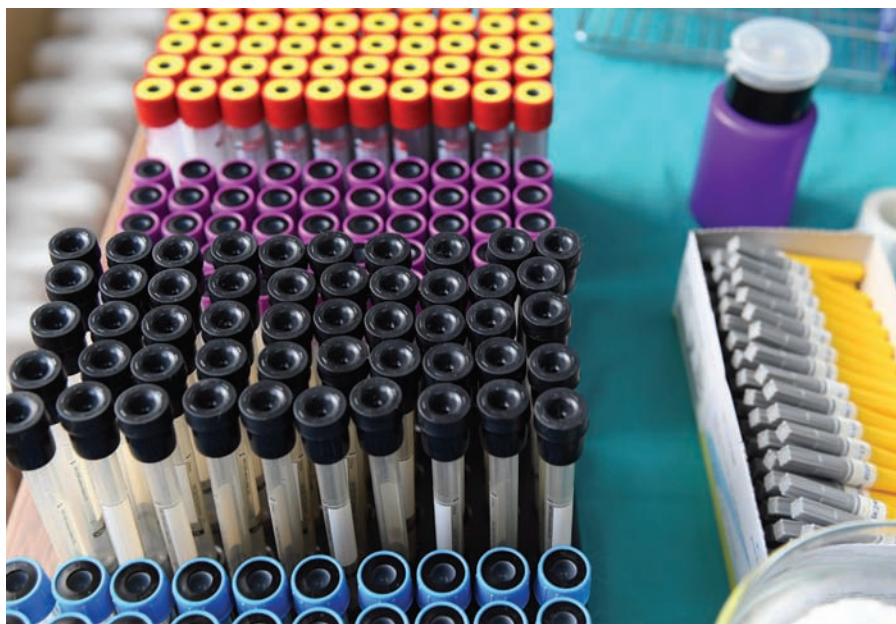
У протеклих годину дана у војно-здравственим установама реализовано је више од четири милиона прегледа војних и цивилних осигураника.

но се допринело превентиви и побољшању здравља народа, те је на најбољи могући начин узвраћено поверење стицано око 180 година.

Од претходног Дана санитетске службе до данас одржане су многобројне акције бесплатних различитих специјалистичких прегледа, организованих у Нишу, Новом Саду, Бачкој Тополи, Краљеву, Врању и Београду, на којима је омогућено свим грађанима, без обзира на здравствено осигурање, да преконтролишу своје здравље и ураде, између осталог, и оне прегледе за које постоји повећано интересовање. Војни лекари учествовали су током године у акцијама организованим у сарадњи са дневним листовима, али и на различитим манифестацијама у којима је промовисано здравље људи и скренута пажња јавности на превенцију злоћудних обољења.

Предмет интересовања јавности с разлогом су и нове методе, од којих се неке изводе само у војно-здравственим установама наше земље. У ВМА, најзначајнијем здравственом, научном и образовном центру у систему одбране, у претходној години урађен је велики број нових захвата, а у редовну клиничку праксу уведене су многе нове методе. Први пут у Србији урађена је лапароскопска операција плућа, што је први случај одстрањења целог плућног крила

минимално инвазивним приступом. Такође, први пут у Србији изведено је механичко разлагање тромбова у плућима AngioJet системом, урађена је микрохируршка реконструкција језика и пода усне дупље слободним ALT режњем и изведен комплексан хируршки захват премештања крвних судова јетре и доње шупље вене и креирања новог крвотока до срца уградњом вештачког графта дугог 25 cm, чиме је превенирана будућа трансплантација јетре. То су само

неки од показатеља да припадници војног здравства богато надограђују традицију пионира војног санитета, др Емериха Линденмајера, др Владана Ђорђевића, др Гојка Николиша и многих других.

Инфраструктурна улагања

Када је реч о опремању војног здравства, као важног чиниоца система Министарства одбране, у последњих годину дана урађено је доста тога како би се грађанима пружила ефикаснија услуга, а поштујући стратешке циљеве у војноздравственим установама завршени су и велики инфраструктурни пројекти. Континуирано се улаже у набавку савремене медицинске опреме за установе војног здравства, а нови мултислајсни скенер на ВМА само је један од примера подизања квалитета здравствене заштите војних и цивилних осигураника.

Војносанитетска служба обogaћена је новом војном амбулантом на Божанијској коси. Њеним радом приближена је основна здравствена заштита корисницима, а уз оптималну прерасподелу посла смањене су обавезе Војномедицинског центра на Новом Београду. Овим потезом, али и даљим надограђивањем амбуланте биће комплетно заокружена примарна здравствена заштита локалног становништва Земуна и Новог Београда.

У марту ове године на Војномедицинској академији отворена је Очна банка, једина такве врсте у Србији, што је пројекат од националног значаја за трансплантациони програм наше земље. Захваљујући усвојеном Закону о пресађивању људских органа и уз почетак рада својеврсне „банке ткива“, пружиће се могућност лечења трансплантацијом великом броју пацијената који чекају на трансплантацију рожњаче.

Од обележавања прошлог јубилеја у Војној болници Ниш реконструисана је операциона сала за минимално инвазивну хирургију зглобова (раме, лакат, ручни зглоб, колело, скочни зглоб), чиме је омогућено брже извођење савремених хируршких метода. Та операциона сала је од посебног значаја јер су повреде ове врсте најчешћа патологија активног састава у Министарству одбране и Војсци Србије у мирнодопским условима.

Непосредно после, у истој болници отворена је и нова операциона сала за примену минимално инвазивних техника у абдоминалној хирургији, чиме је грађанима Нишког округа и региона пружена здравствена заштита на завидном нивоу.

Међународни углед

Посебан чинилац подизања угледа војног здравства јесу свакако међународне војномедицинске активности, пре свега учешће припадника војног санитета у мировним операцијама у Сомалији, Малију и Централноафричкој Републици. Тренутно 59 припадника нашег војног санитета учествује у пет мултинационалних операција под окриљем Европске уније и Уједињених нација и постиже запажене резултате несебично помажући угроженом становништву.

У претходном периоду реализовано је и више од 40 међународних активности припадника војног здравства у земљи и иностранству. У прилог томе да припадници војног санитета одговорно приступају сваком изазову говори и формирање Балканских војномедицинских снага, а Управа за војно здравство, као домаћин значајног међународног скупа – 22. балканског конгреса војне медицине, додатно је истакла већ признати квалитет научноистраживачког рада војних медикана наше земље.

У наредном периоду у припреми је изградња Војногеронтолошког центра на Карабурми, што је још један значајан показатељ да војно здравство брине о својим осигураницима уважавајући потребе сваког животног доба.

Кадровски потенцијал

Један од предуслова даљег унапређења војног здравства остаје јачање кадровског потенцијала. Поред пуне путем јавног конкурса, проблем недостатка средњемедицинског кадра превазилази се континуираном иницијативом за добровољно служење војног рока медицинских техничара из цивилства. На Медицинском факултету ВМА Универзитета одбране у Београ-

ду одобрено је 35 специјализација из дефицитарних грана медицине, а у завршној фази је конкурс за пријем 26 лица у радни однос на неодређено време у ВМА: 15 лекара, један фармацеут – медицински биохемичар, два фармацеутска техничара и осам медицинских техничара општег смера. Такође, отпочео је процес регрутације 130 професионалних војника санитетске службе – медицинских, фармацеутских и лабораторијских техничара – за пријем у службу у установе војног здравства. До сада је њих 34 распоређено на дужности првих професионалних војника санитетске службе. ■

Душица ЛАЗАРЕВИЋ

Бојана РОМИЋ

Снимиле Даримир БАНДА

и Јово МАМУЛА

МИНИСТАР ВУЛИН У ОБИЛАСКУ ЈЕДИНИЦА

Осим модерног наоружања
и технике битно је имати
људство које је високо
мотивисано да се бори
за своју земљу и чува мир
и сигурност грађана
наше земље

ОБУКА ЈЕ ПРИОРИТЕТ

Припаднике Војске Србије на обуци у Пожаревцу, Рашки и на Делиблатској пешчари обишао је, средином августа, министар одбране Александар Вулин, у пратњи начелника Генералштаба генерала Љубише Диковића, и лично се уверио у квалитет и садржај програма по коме се оспособљавају војници на добровољном служењу војног рока, те професионални старешински и војнички кадар.

Обилазећи добровољце јунске генерације у пожаревачкој касарни „Генерал Павле Јуришић Штурм“, министар одбране истакао је да се Војска наоружава и опрема и према томе, без сумње, може да се мери са сваком армијом у нашем окружењу.

– Неопходно је да наш активни састав буде изузетно добро обучен. Наравно да радимо и више него до сада на активирању резервног састава, њиховој обуци, обнављању знања, као и усвајању нових вештина. Када модернизујете војску морате обучити и активни и резервни састав. Ове године предвидели смо да у већем проценту имамо више позива за резервисте и са задовољством могу да кажем да се изузетно и одазивају – нагласио је министар Вулин, наводећи да је одзив резервиста више од 80 одсто.

У Касарни „Стефан Немања“ у Рашки министар Вулин пратио је интегрисану обуку пешадијских, оклопних, артиљеријских и специјалних јединица, која се реализује у том гарнизону.

– Сви грађани треба да знају да је Војска Србије гарант мира и наше независности. Она је спремна, наоружана и обучена. Ко год помисли да од Србије може нешто узети на силу, треба одмах да одустане – поручио је министар Вулин.

Редовну обуку у летњим условима припадника 63. падобранског батаљона пратили су министар Вулин и генерал Диковић, 24. августа, на Делиблатској пешчари. Уверили су се у оспособљеност српских специјалаца, који су демонстрирали савладавање водених препрека формацијским и приручним средствима, пружање прве помоћи и исхрану у природи.

Министар одбране истакао је да се свако улагање у Војску исплати, поготово ако се спроводи у континуитету, без обзира на то постоји ли непосредна опасност, те да је реч о улагању које унапређује квалитет живота сваког грађанина.

– Војска се не ствара преко ноћи. Данас се интензивно наоружава и опрема, али је неопходно посебно водити рачуна о обучености њених припадника, баш као што се води рачуна о њиховом стандарду – рекао је министар Александар Вулин. ■

М. КРСТОВИЋ
Снимили С. ХАЈСТЕР и
Ј. МАМУЛА

одбрана

ОБУКА ИЗВИБАЧА ТРЕБЕ БРИГАДЕ

ДИВЕРЗИЈА НА ОБЛАЧИ

НСКОМ ЈЕЗЕРУ

Маршевање, патролирање, самостална исхрана у природи, обука у борењу, гађању ножем и бацању бомбе, те савладавање водених препрека, уз дејства извиђачке групе у позадини непријатеља и извлачење рањеника, били су садржаји овогодишњег увежбавања извиђача у посебним условима „Облак 2018”

25

Припадници извиђачке чете Командног батаљона Треће бригаде Копнене војске извели су на Облачинском језеру, Малом Јастрепцу и у широј околини Ниша дневно-ноћну тактичку вежбу „Облак 2018”. Маршевање, патролирање, самостална исхрана у природи, обука у борењу, гађању ножем и бацању бомбе, те савладавање водених препрека, уз дејства извиђачке групе у позадини непријатеља и извлачење рањеника, били су садржаји њиховог овогодишњег увежбавања у посебним условима.

Обуци су присуствовали представници Команде Бригаде, али је извиђачима најдраже било што су се у њихове способности уверили малишани и омладинци из нишког Одрода извиђача поречана Школски брод „Јадран”. Командант батаљона потпуковник Жељко Лукић нагласио је да су сви задаци постављени пред извиђачку јединицу успешно реализовани и да су извиђачи потврдили врхунску оспособљеност.

После узбуњивања јединице и марша моторним возилима, од нишке касарне „Књаз Михаило” до села Кулина извиђачи су кренули према Малом Јастрепцу. На том путу били су „невидљиви” и нечујни, те су се неопажено, кроз

планинске врлети и густу шуму, „провукли” кроз непријатељски распоред. На Јасеновим водама припадници извиђачке јединице морали су опстати без воде и хране. Уверили су се да Мали Јастребац има шта да им понуди, па се, уз мало кулинарске вештине, на њиховој трпези нашао хлеб с копривама и купинама, као и јела од змија, жаба, корњача и скакаваца.

Једна група одмах се упутила у извиђање објеката у позадини непријатеља, а на основу њихових информација командир је одлучио да се, у раним јутарњим сатима, изведе диверзија на брану на Облачинском језеру.

Муњевита акција била је као на филму, а заправо се одвијала баш онако како се у стварним ситуацијама и изводи. Непосредно обезбеђење бране ликвидирано је на тзв. тихи начин, док је део извиђачке јединице на импровизованом сплаву пренео велике количине експлозива и убацио

ПОДРШКА

Припадници извиђачке јединице на вежби „Облак 2018” имали су подршку и беспилотне летелице „орбитер-мини”. Њоме је у реалном времену надгледан рејон бране, а подаци о распореду, јачини и активностима непријатеља знатно су олакшало акцију извиђача.

„Орбитер” је лако преносив систем, може да буде задејствован за десетак минута и да у ваздуху остане два сата. Користи се дању и ноћу, на даљинама до петнаест километара и на максималној висини од 5.000 метара. Осим за класичне војне задатке, попут извиђања, проналажења циљева или навођење артиљеријске ватре, тај систем може се користити и за противтерористичка дејства, те борбу против елементарних непогода.

на место које је извиђањем утврђено као најпогодније за рушење бране.

Из два десантна чамца, део извиђача напао је објекат у коме је било обезбеђење бране. Чим су поставили експлозив започели су извлачење и напустили тај рејон. Снажна експлозија и густ дим потврдили су да је задатак успешно извршен. Све је изведено за десетак минута, ефикасно и без речи, што најбоље и описује извиђаче у акцији. Уследила је снажна ватра из аутоматских пушака, пушкомитраљеза и снајпера, али и борба хладним оружјем – ножевима и секирама.

Према речима командира извиђачке чете и руководиоца вежбе мајора Милоша Милошевића, вежба на Облачинском језеру била је врхунац обуке и провера оспособљености извиђача за сложене задатке, на тешко приступачном терену. Пре тога су на Пливачком базену „Врежина” реализовали обуку у пливању, борењу и гађању ножем, као и савладавање водених препрека формацијским и ручним средствима.

„Облак 2018” потврдио је још једном да су извиђачи Треће бригаде врхунски обучени и спремни за различите борбене изазове. ■

ПОНТОНСКИ МОСТ ПОНОВО У ЗЕМУНУ

ЛИДО БЛИЖИ ГРАЂАНИМА

Иове године, као и претходних деценију и по, припадници 1. понтонирског батаљона Речне флотиле из гарнизона Шабац спојили су понтонским мостом дунавску обалу Земунa с Великим ратним острвом. Захваљујући томе, од краја јуна па све до првих дана септембра грађанима је поново „на дохват руке“ било омиљено излетиште и плажа „Лидо“.

Понтонски мост дужине 355 метара, који чини 36 пловних и два крајња пловна чланка, искусни понтонири саставили су у рекордном времену – за свега пет радних часова. Полукружног је облика у односу на ток, чиме се смањује притисак воде.

Како би мост у сваком тренутку био обезбеђен и безбедан за употребу потрудиле су се дежурне посаде понтонираца. У једној од њих био је и разводник Марко Јовановић, осматрач на мостном месту преласка, задужен да брине о сигурности кретања грађана, прати водени ток и „понашање“ моста. За време смене, на непрекидној је радио-вези с дежурним логорске просторије ако затреба реакција дежурне посаде.

– Било је разних ситуација. Понекад се и кајак ношен струјом „залепи“ за мост, па га треба одгурнути и сигур-

Када је лепо време, дневно у просеку преко моста пређе око пет хиљада грађана, а у дане викенда и до два пута више. Да све функционише беспрекорно побринули су се понтонири Речне флотиле из гарнизона Шабац.

но привести обали – каже разводник Јовановић, истичући да река „уме“ свашта да нанесе на мост.

На Великом ратном острву у војнички педантно и по свим прописима уређеном логорском простору даноноћно бораве понтонирци.

– Како би се избегле нежељене и непредвиђене ситуације на понтонском мосту и око њега, током двадесет и четири сата дежура посада, коју чине дежурни логорске просторије, његов помоћник и четири осматрача – објашњава начин функционисања командир 2. понтонирског вода потпоручник Небојша Миловановић, командант мостног места преласка. С обзиром на то да је већ четврти пут заредом ангажован на популарном „Лиду“, био је сведок најразличитијих ситуација.

– Пре неки дан девојка је, иако је то изричито забрањено, возила бицикл мостом, изгубила равнотежу и пала у воду. Брзом интервенцијом смо је извукли, али бициклу није било спаса – препричава један од бројних непредвиђених догађаја.

И водник Дејан Росић, командир 3. понтонирског одељења, који је на том задатку ангажован већ десету годину, потврђује његове речи.

– Зна Дунав да нанесе читаво дебло које би могло озбиљно да оштети понтоне. У таквим случајевима испловимо чамцем, закачимо дебло, па га усмеримо ка обали. Дешавало се свашта, на срећу без икаквих озбиљних последица. Упадали су у воду и кућни љубимци, па смо их спасавали – каже водник Росић, додајући да су често иза несавесних грађана гасили остављену ватру, али и тражили и проналазили изгубљене излетнике.

Ових дана понтонири 2. понтонирског батаљона Речне флотиле расклопиће и превести у гарнизон Шабац мост коме затим следи детаљан преглед и сређивање. Ипак, следеће године с првим данима лета Шапчани ће поново спојити Београђане с острвом и омиљеним купалиштем. ■

Б. М. ПОПАДИЋ

БОЈЕВО ГАБАЊЕ ПРОТИВОКЛОПНИМ ВОЂЕНИМ РАКЕТАМА

УСПЕШНИЈЕ ОД КОЛЕГА

После вишемесечних припрема за тренажером, на коме су посебно девојкама постављани строжи временски и просторни услови, припаднице 11. пешадијског и 17. механизованог батаљона Прве бригаде показале су на полигону да имају мирнију руку од колега и немају трему

Мада је на Интервидовском полигону „Пасуљанске ливаде“ увек занимљиво и живо, с обзиром на то да се на њему практично оспособљавају све јединице наше војске, гађање које је недавно реализовано било је по много чему посебно. Ватрено крштење имали су припадници 11. пешадијског и 17. механизованог батаљона Прве бригаде Копнене војске, користећи противоклопне вођене ракете „маљутке“ и

„фагот“ с борбених возила пешадије БВП М-80. Њихови оператери и нишанције припремали су се за тај догађај више од два и по месеца.

Обилазећи учеснике тактичке вежбе с бојевим гађањем, командант Прве бригаде бригадни генерал Жељко Петровић изразио је задовољство оствареним резултатима, посебно ручно вођеним ракетама типа МК 11, односно „маљуткама“. Нагласио је да само најбољи оператери, они који се докажу за тренажером, излазе на полигон.

– За све оператере на борбеним возилима пешадије, који су се већ опробали у гађању из митраљеза и топа, бојево гађање противтенковским бојевим ракетама је посебан доживљај. То је и најбољи показатељ достиг-

нутог степена њихове ватрене оспособљености и јединствени мотив за наставак напорне и интензивне обуке. Реч је, такође, о једном од најсложенијих гађања у механизованим и пешадијским јединицама, коме претходи вишемесечна сложена обука у лансирању ракета на тренажерима. Само они који у току те обуке покажу врхунске резултате имају прилику да осете шта значи бојево гађање и лансирање „маљутке“, противоклопне ракете, која се на циљ наводи ручно. Ово гађање извели су професионални војници који су први пут били у тој улози. Постигли су изузетне резултате, поготово две даме, које су одлично водиле ракету и разнеле мету – рекао је генерал Петровић, истакавши да је то био први пут у Војсци Србије да су и жене војници изашле на такво гађање.

Образлажући због чега постигнути резултати нису изненађење, мада су оператери нишанције на БВП први пут гађали ракетама типа „маљутка“ и „фагот“, командир противоклопне ракетне чете 11. пешадијског батаљона мајор Бобан Петровић и његов колега заменик команданта 17. механизованог батаљона мајор Адама Хорват истакли су да су гађању претходиле двоипомесечне припреме. Наиме, у матичним касарнама у Панчеву, односно Пожаревцу и Бачкој Тополи, војници су извели више од две хиљаде лансирања за тренажером, па промашаја у реалним условима и није могло бити. Чак ни густа магла, која се од раног јутра надвила над полигоном, није спречила војвођанске професионалце да покажу врхунску обученост.

– Иако смо претходног дана током увежбавања имали густу маглу ко-

ја нам је покривала мете, она се на сам дан гађања подигла на сат-два и видљивост се с педесетак метара, за само пола сата, повећала на више од две хиљаде метара. Било је то сасвим довољно за одличан успех – рекли су мајори Петровић и Хорват.

С друге стране, једногласни су, велике заслуге за такав резултат гађања, посебно „маљуткама“, и висок степен ватрене оспособљености нишанција свакако има и заставник Рајко Марковић, дугогодишњи инструктор ватрене обуке оператера на БВП-у, од кога су училе Дарија Опала и Рајка Владетић, иначе најуспешнији разводници.

– Нема ту никакве тајне, рад и само рад, озбиљност за време обуке и упорно лансирање за тренажером, на коме је могуће поставити временске, просторне и све друге услове, чак и теже од ових које смо на терену имали. Посебно смо девојкама поставили строже услове, смањивали даљину и тако отежавали лансирање и вођење ракете. Показало се да није било узалуд и да су колегинице мало прецизније, да имају мирнију руку и немају трему. Добро је што је гађање успело, јер смо доказали да упоран рад даје резултате – каже заставник Марковић, додајући да им по повратку у матичне јединице предстоји кондиционирање како би били још бољи и прецизнији.

С њим су сагласне и разводници Опала и Владетић. Само су њих две, на име, пројектилима разбиле мете и због постигнутог успеха добиле одличну оцену. И наградно одсуство, како им је обећао генерал Петровић. ■

Душан ГЛИШИЋ
Снимео Јово МАМУЛА

СПЕЦИЈАЛНА БРИГАДА

ИЗАЗОВИ ЦРВЕНЕ БЕ

За последњих годину дана строгу селективну обуку Специјалне бригаде успешно је савладало 56 кандидата. У периоду од девет или 12 недеља, колико траје селекција у зависности од јединице за коју се конкурише, младићи и девојке морали су да задовоље високе критеријуме које „црвена беретка“ тражи. Тестирањем њихове физичке и ватрене способности, као и знања из области тактичке обуке и обуке специјалних јединица, топографије и оријентације на земљишту, те падобранске обуке, издвојили су се најбољи.

– Да би постао припадник Специјалне бригаде кандидат мора успешно да савлада селективну обуку, која представља део индивидуалне, односно специјалистичке обуке. Тежиште тог процеса јесте одабир најбољих психофизички и високомотивисаних младића и девојака, способних да се носе са изазовима који се стављају пред специјал-

це – каже начелник Одсека за оперативне послове и обуку у Бригади потпуковник Драган Кужет.

После тог првог дела, наводи он, следи функционална обука, чији је основни циљ оспособљавање појединаца за формацијску дужност, па је у већој мери усмерена на тактичку обуку специјалних дејстава. За то време кандидати завршавају основну и вишу падобранску обуку, обуку у самосталној исхрани у природи, обуку у скијању, затим курсеве за снајперисту, за руковање импровизованим експлозивним средствима, те курсеве рушења елемената и материјала, речног диверзанта или курс алпинистике и горске службе спасавања.

– Трећи део представља колективна обука, која је усмерена на извођење вежби формацијских јединица, ради достизања прописаних стандарда обучености – каже потпуковник Кужет.

Савремено наоружање и опрема

Припадници Специјалне бригаде представљају окосницу снага за брзо реаговање Војске Србије, који су, према „Пројекту 1500“, опремљени најсавременијим наоружањем и опремом. Зато се за последњих годину дана у рукама наших специјалаца наша најмодернија борбена опрема – аутоматске пушке белгијске производње „FN SCAR L“ и „SCAR CQC“ калибра 5,56×45 mm, која се убраја међу најбоље пушке из те фамилије и којом су многе специјалне јединице широм света опремљене, као и полуаутоматски пиштољи „Глок“ 17 четврте генерације, који се користи као секундарно наоружање или као основно наоружање у ослобађању талаца из објекта малих димензија и пушкомитраљез Miniimi у калибру 5,56×45 mm.

РЕТКЕ

Поводом Дана јединице обишли смо најелитнији састав наше војске и уверили колико је строга селекција за пријем међу српске специјалце, како рукују модерним наоружањем којим су последњих годину дана опремљени, те упознали спортисте којима се поносе

Пошћуковник Драган Куџетић

Када је реч о оптоелектронским средствима новије генерације, Специјална бригада добила је термовизијске камере „Sagem JIM UC“, ласерски даљиномер „Vectronix mosquito“, двоглед ноћни пасивни „Dedal DVS-8“ и монокуларни телескоп „Spotter 60“.

Спортски резултати

Специјална бригада развој заснива на имплементирању новог наоружања и опреме и обучавању припадника у руковању у различитим климатским, земљишним и метеоролошким условима. Ипак, велики пажња придаје се и развоју психофизичких способности специјалаца.

– Физичка обука, као саставни део обуке у Бригади, јесте процес обучавања и увежбавања који је усмерен на подизање нивоа физичке способности, чиме се ствара предуслов за извршавање наменских задатака у условима великог оптерећења, ризика по властиту

живот и живот припадника тима, али и у неповољним временским и земљишним условима – каже потпуковник Куџет, додајући да управо зато радни дан специјалаца почиње двочасом физичке културе.

Врхунска и брижљиво планирана обука, свакодневно напрезање и померање граница физичке способности исклесали су врхунске српске специјалце, а међу њима су се посебно издвојили надарени спортисти.

Млађи водник Иван Јаковљевић члан је репрезентације Србије у ММА. Спортску каријеру започео је освајањем државног шампионата у кик-боксу 2007, у савате боксу 2008, а у тајландском боксу 2011. године. На светском првенству у најтежем аматерском такмичењу, ММА ELITE, прошле године освојио је прво место, остваривши пет победа у три дана такмичења.

Ултрамаратонац водник Никола Бурсаћ учесник је великог броја војних

и цивилних такмичења, у којима је остварио завидне резултате. Само у прошлој години на београдском ултрамаратону прешао је стазу дугу 100 километара за 10 сати и 30 минута, те се окитио златним одличјем.

Млађи водник Душан Михајловић такмичио се на 10. светском првенству у рођењу на дах у три дисциплине – статичка апнеа, динамичка апнеа са стеро перајима и динамичка апнеа са моно перајима, и међу 100 такмичара, из 25 земаља, заузео завидне позиције.

На недавно одржаним Међународним војним играма у Белорусији потпоручник Ђорђе Лапчевић освојио је златну медаљу, у конкуренцији 18 мешовитих снајперских парова, у дисциплини „Снајперски дуел“.

На Првом првенству Војске и Полиције у чудоу српски специјалци освојили су пет медаља – три злата (капетан Стеван Стојановић, професионални војници Николаос Јоргос и Марија Пртора), сребро (професионални војник Милица Цикуша) и бронзу (старији водник прве класе Милош Симоновић).

На 25. новосадском маратону екипа Специјалне бригаде освојила је у штафетној трци друго место, док су на 25. новосадском полумаратону у трци штафета такође заузели друго место.

На спортској манифестацији „Кошутњак – трка изазова 2018“, на стази дугој 5.600 метара с шест постављених препрека, српски специјалци су, међу 250 учесника, остварили запажене резултате.

Специјална бригада, за разлику од осталих јединица Војске Србије, организована је у тимове. Разлог томе јесте у чињеници да се од њих очекује да с мањим бројем људи постигну исти ефекат, као рецимо вод или чета.

– Тим је, војнички речено, група од десетак људи. Морају бити кадари да на било којој територији наше земље аутономно изврше задатак. Они су одлично физички спремни, оспособљени и опремљени да се „убаце“ у позадину непријатеља, изврше задатак и брзо напусте терен – каже потпуковник Куџет.

После многобројних међународних вежби на којима су демонстрирали знања и вештине, јасно је да је српски специјалац један од најбоље обучених и опремљених у региону. ■

Мирјана КРСТОВИЋ
Снимио Јово МАМУЛА

МЕШОВИТА АРТИЉЕРИЈСКА БРИГАДА

Значајна одредница „артиљеријског духа” припадника тог састава Копнене војске јесте уверење у надмоћ наоружања које имају у јединици. Да та снага није мала, сведочи и податак да њихова батерија само за минут може избацити тону и по челика на циљ.

Старешине и војници Мешовите артиљеријске бригаде у Нишу обележиће 14. септембра Дан рода артиљерије, Дан јединице, као и век од чувене артиљеријске припреме – дејства 580 артиљеријских цеви на Солунском фронту. Уочи празника потврђују да ће учинити све што је у њиховој моћи да осветлају образ претходницима и наставе њиховим путем, у складу са савременим токовима у развоју артиљерије.

Тога дана њихови гости обићи ће и спомен-собу Бригаде у Касарни „Мија Станимировић”, која чува експонате о развоју српске артиљерије, почев од појаве првих топова у Србији, њихове употребе у српским устанцима, балканским ратовима, Првом и Другом светском рату, све до данашњих дана.

Управо та поставка представља спону између артиљерије каква је некад била и артиљерије Војске Србије данас, али је, истовремено, и сведочанство колико су артиљерци поносни на своју традицију, посебно припаднике Моравског пољског артиљеријског пука, формираног 1883. године у Нишу и Алексинцу, који су учествовали у биткама код Куманова, Битоља, Брегалнице, на Церу, Колубари, Кајмакчалану и Солунском фронту.

Интеграција састава

Још једно поглавље у историји српске артиљерије исписују садашњи припадници Мешовите артиљеријске бригаде. Како кажу, задовољни су ре-

ОКОСНИЦА ВАТРЕНЕ

зултатима које су у протеклом периоду остварили, посебно када је реч о обуци сталног и резервног састава, ефикасности коју постижу на бојевим гађањима и високом степеноу исправности артиљеријских оруђа и система којима су наоружани.

Однедавно Бригадом командује пуковник Новица Петровић, а на дужностима заменика команданта и начелника Штаба су пуковник Дејан Новаковић и потпуковник Слободан Васиљевић. Реч је о искусним артиљерцима, који су годинама уназад у јединици обављали најодговорније задатке. Тврде да ће обезбедити континуи-

тет у раду и обуци, те да ће Бригада као и до сада успешно извршавати своју мисију – артиљеријско-ракетну подршку Копнене војске при извођењу операција.

У артиљеријским јединицама година се „дели” на период пре и после гађања, што потврђује колико су такве вежбе важне за артиљерце. Увежбавања на терену нису само најсложенији и најтежи део обуке, већ и једини поуздан начин да се утврди у којој су мери команданти јединица, командири одељења, водова и батерија, као и нишанције, рачуначи, везисти и топографи спремни да изврше наменске задатке.

Пуковник
Новица Петровић

је чинити у оквиру тима којем припада, те да на терену искаже знање, тачност, прецизност, правилан рад, брзину, снажљивост и издржљивост. Занимљиво је да се артиљерци не обучавају само за своју конкретну дужност, већ и за све дужности у оквиру артиљеријских послуга, како би се обезбедила замењивост кадра.

Како истиче командант, сва артиљеријска оруђа и системи у Бригади су исправни, захваљујући свакодневном раду послуга и залагању техничара и мајстора свих профила из 69. логистичког батаљона.

Наши артиљерци очекују и да се у њихово наоружање што пре уведе самоходни топ-хаубица 155 mm Б52 М15 НОРА, што ће повећати покретљивост, домет и ватрену моћ оруђа у јединици. У току је и развој модуларног вишецевног лансера ракета „морава“, самоходне аутоматизоване хаубице 122 mm СОРА и командно-извиђачког возило, што, уз остала унапређења артиљеријских оруђа и система, говори да се активно ради на модернизацији рода и Мешовите артиљеријске бригаде. То ће у будућности повећати прецизност, тачност, домет и брзину гађања оруђа и система, скратити време реаговања, као и дејства у различитим метеоролошким условима, дању и ноћу, те смањити број чланова послуге. Стога су припадници Мешовите артиљеријске бригаде из Ниша активно укључени у све развојне пројекте свог рода.

Према речима пуковника Петровића, „круна“ овогодишњег обучавања артиљераца били су покретно логоровање, од 28. маја до 4. јуна, и завршна тактичка вежба с бојевим гађањем на Интервидовском полигону „Пасуљанске ливаде“. Припадници Бригаде остварили су врло добре и одличне резултате, а посебно радује што је на вежби успешно обављена и интеграција сталног и резервног састава. Војници ратне јединице на терену су потврдили да се на њих, у случају потребе, може рачунати.

Развојни пројекти

Тимски рад, међусобно поверење и осећај припадности јединици јесу основа на којој се заснива кохезија војних колектива у артиљеријској бригади. Од тога зависи и реализација најсложенијих тактичких и ватрених задатака. Извршење ватреног задатка, рецимо, зависи од великог броја старшина и војника различитих специјалности и зато је артиљерија систем који не трпи појединачна „искакања“.

Основни задатак у процесу обуке јесте да сваки артиљерац зна шта му

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

БРИГАДА ВЕЗЕ

ПРАТЕ САВРЕМЕНЕ
ТРЕНДОВЕ

Бригада везе обележава 20. септембар као свој дан у знак сећања на *Уредбу о војном шелеграфу*, коју је престолонаследник Александар донео 1916. године, а којом је веза издвојена као посебан род војске. Од тада до данас јачао је прво род, па служба, растао број људи у јединицама, а светле дане веза је доживела у послератној Југославији, када су у јединице стигла савремена средства светских произвођача. Формације јединица везе прилагођавале су се потребама командовања и средствима у употреби, кадар везе школован је у војним школама, а домаћа индустрија је производњом модерних уређаја попуњавала јединице везе.

Садашња Бригада везе формирана је 30. октобра 2006. од јединица 235. стационарног центра везе и 398. бригаде везе и наставља светлу традицију те две јединице.

Обука

Мисија Бригаде, као јединствене јединица у Војсци Србије, јесте одржавање непрекидности телекомуникационо-информатичког обезбеђења за потребе организационих састава Министарства и Војске на целој територији Републике Србије, али и земаља у којима су ангажовани делови организационих састава МО и ВС, било да су то мировне операције, вежбе или неке друге активности у којима постоји потреба за комуникацијом са претпостављеним.

Сходно томе, обука им је на првом месту. Према речима команданта пуковника Љубише Ђоловића, у досадашњем раду достигнут је циљ у обуци припадника Бригаде везе, а то је одржавање потребног нивоа стања индивидуалне и колективне обучености ко-

Можда је од свих родова и служби данас управо служба телекомуникација и најдаље отишла, али има још простора за унапређења. Ми се трудимо да пратимо трендове како бисмо унапредили заштиту, број и квалитет пружених сервиса, а наравно да је све то у вези с повећањем капацитета преноса информација који се пружају корисницима – истиче пуковник Љубиша Боловић, командант Бригаде.

манди и јединица Бригаде везе на нивоу који обезбеђује извршење задатака из листе тежишних задатака мисије. Ове године Бригада везе извела је стационарно логоровање у априлу на полигону „Пескови“ и покретно логоровање у мају у склопу тактичког увежбавања „Рудник“, на више локација. Такође, та јединица је у периоду јун–јул 2018. године реализовала тактичку вежбу „Медитеран 18“, која је била круна обуке стрељачког вода за учествовање у мултинационалној операцији на Кипру.

Било је посебно запажено учешће припадника Бригаде везе на вежби подржаном рачунарским симулацијама „Викинг 2018“ и „Сајбер Тесла“. Уједно, Бригада везе је носилац реализаци-

је три курса за потребе обучавања запослених у ВС и Министарству одбране. То су „Методички курс евалуатора колективне обучености“, „Руковање и основно одржавање система преноса ИРИТЕЛ“ и „Руковање и одржавање РРУ – НЕРА“. За реализацију ових курсева Бригада везе располаже савременим кабинетима за обуку и техничком лабораторијом у гарнизону Београд, као и са више учионица у гарнизонима Београд и Ниш.

Знатна пажња поклања се и индивидуалном обучавању припадника Бригаде, који су током 2018. године упућивани на различите курсеве и облике усавршавања. Њих око 130 прошло је више од 60 курсева, телекомуникационих, информатичких и логистичких, али

дам година у ауто-индустрији. Од припадника Бригаде везе очекује се стално праћење трендова и усавршавање, али и непрекидно кондиционирање, почев од команданта, па до техничара на терену, који на крају предају сервис кориснику – истиче командант и додаје да су на основу плана Управе за телекомуникације и информатику (Ј-6) у току монтажа нове опреме и повећање капацитета телекомуникационо-информатичке мреже. То им је један од приоритетних задатака. Скоро свака јединица Бригаде везе је у овом периоду реализовала надоградњу на својим системима како би се повећао капацитет преноса.

– Можда је у Војсци Србије служба телекомуникација и најдаље отишла, али има још простора за унапређења. Ми се трудимо да пратимо трендове како бисмо унапредили заштиту, број и квалитет пружених сервиса, а наравно да је све то повезано са повећањем капацитета преноса информација који се пружа корисницима. У будућности, као и у свим војскама света, тежиште ће нам бити на технологији интернет протокола уместо техноло-

и каријерних, курсева за мировне операције и страних језика.

Непрекидно опремање

– Тренд сталног напретка телекомуникационо-информатичке сфере намеће потребу за непрекидним усавршавањем. Постоји изрека да је напредак који се у свету телекомуникација и информатике постигне за једну годину једнак напретку који се постигне за се-

гије временске расподеле канала. Процес техничког реструктурирања мреже већ је почео, али нове технологије изискују и нову организацију – додаје пуковник Ђоловић.

Према његовим речима, недостаје им млад кадар, али се надају да ће предложене мере на нивоу Министарства одбране и Владе Србије утицати да се задрже људи који су ту и да се мотивишу и остали да дођу.

Пуковник Љубиша Ђоловић

Солидарност на делу

Оно чиме се у јединици поносе јесу спортски дух и солидарност. Потпоручници Марија Лукић и Петар Николић пример су врских официра и врхунских спортиста, а чињеница да су припадници бригаде током прошле и ове године учествовали у 18 хуманитарних акција, говори о солидарности на делу.

– Посебно бих истакао да смо у марту 2017. године на основу иницијативе припадника наше јединице, а у сусрет великом хришћанском празнику – Васкрсењу Господњем, прикупљали солидарне новчане прилоге ради помоћи за школе за децу са посебним потребама и за малолетну децу погинулих припадника Бригаде везе. Тренутно је у току хуманитарна акција за помоћ самохраним родитељима из састава наше јединице – каже командант и истиче да је брига о људима један од основних принципа у раду јединице.

О њиховом односу према прошлости говори примерно уређена спомен-собу, а да се бивше колеге не заборављају, споменик који је посвећен четворици припадника Бригаде који су настрадали у борбеним дејствима на овим просторима. Уједно, у јединици су се потрудили да прикупе имена 36 припадника службе телекомуникација страдалих током ратних деведесетих. Јер, како кажу, ко нема прошлост, нема ни будућност. ■

Мира ШВЕДИЋ

МЕЂУНАРОДНЕ ВОЈНЕ ИГРЕ

У ДРУШТВУ НАЈБОЉИХ

Међународне војне игре, једно од највећих војних спортских такмичења у свету, отворене су 28. јула у Парку културе и одмора „Патриот“, недалеко од руске престонице. Током петнаестодневног такмичења, у 28 дисциплина, које обухватају готово све конвенционалне родове војске, надметало се око 5.000 војника из 32 земље. Припадници Војске Србије изашли су на мегдан колегама из осталих армија у три дисциплине – „Тенковски биатлон“, „Снајперска граница“ и „Инжињеријска формула“.

Својеврсна „војна олимпијада“, која се убраја међу највећа и најбоље организована војноспортска првенства на свету, а чији је концепт својевремено осмислио руски министар одбране генерал армије Сергеј Шојгу, ове године одржавала се на територији седам држава – у Русији, Азербејџану, Белорусији, Кини, Казахстану, Ирану и Јерменији.

Као што је било и за очекивати, највише медаља однели су представници Русије, затим војници из Кине и Казахстана.

Међу 5.000 војника из 32 земље, екипе наше војске срчано су браниле боје српске земље у три дисциплине – „Тенковски биатлон“, „Снајперска граница“ и „Инжињеријска формула“. После двонедељног надметања са представницима страних армија, кући су се вратили с једним златом, бронзом и освојеним шестим местом.

Тенковски биатлон

У најпопуларнијој дисциплини „Тенковском биатлону“, 21 члан наше екипе такмичио се на полигону „Алабино“, у Московској области. Реч је о надметању у којем посаде оклопних возила имају задатак да за што краће време пређу одређену дистанцу, правилно савладају неколико противтенковских

препрека и погоде одређене циљеве из топа, спрегнутог митраљеза и противавионског митраљеза.

Пропозиције такмичења налажу да се по завршетку индивидуалних трка сабирају времена свих екипа и на основу најбољих резултата рангирају земље учеснице за улазак у полуфинале, у које се пласира 12 најбољих екипа, од укупно 22, колико их је пријављено за биатлон.

Другог дана такмичења, у оквиру квалификационих индивидуалних трка, наступила је прва од три тенковске посаде Војске Србије. Наши тенкисти су у одличној трци заузели друго место, одмах иза Русије, која је од старта и била фаворит.

Заслужна за прве лепе вести из руске престонице била је посада коју су чинили командир тенка поручник Младен Икић, возач десетар Дејан Милановић и нишанџија десетар Богољуб Арсов.

Како се „захуктавала“ спортска атмосфера на „Алабину“, било је све неизвесније које ће се екипе изборити за полуфинале. Напорним радом и борбом за сваки секунд, српски тенкисти успели су да изборе место у полуфиналу, раме уз раме с тенковским силама попут Русије, Кине, Белорусије, Индије

ОКО „СОКОЛОВО“

Потпоручник Ђорђе Лапчевић, припадник Специјалне бригаде Копнене војске, осветлао је образ српској екипи. Наступајући у дисциплини „Снајперски дуел“ с белоруским колегом Игором Александровичем Ефимчиком, оставио је иза себе 17 мешовитих снајперских парова и освојио најсјајније одличје. На тај начин оправдао је припадност батаљону за противтерористичка дејства који и носи назив „Соколови“.

– Такмичење се састојало из четири етапе – прве три су се бодовале за укупан пласман државе, док је последња етапа, „Снајперски дуел“, подразумевала индивидуално такмичење – појашњава пропозиције такмичења потпоручник Лапчевић, додајући да је та фаза била по принципу „куп система“, у коме се у директном дуелу одлучује о победнику.

На путу до злата припадник „Соколова“ имао је осам дуела с различитим паровима, из различитих земаља, који су одређени системом жреба. После сваке победе српско-белоруски пар био је корак ближе медаљи.

Према његовим речима, до таквог резултата долази се добром припремом, вишегодишњим искуством и мирном руком у одлучујућим тренуцима.

– Потребна је добра концентрација како би у тај један хитац који испалимо имплементирала сва знања и искуства која смо стицали током обуке – каже Лапчевић, који је оствареним резултатом потврдио да има „око соколово“.

Интересантно је да су током такмичења припадници Војске Србије користили снајперске пушке „драгунов“, оружје које није на употреби у нашој војсци.

– Пушке које користимо у нашој јединици знатно се разликују од оних на којима смо се такмичили, пре свега у калибру. Није добро да се тек на такмичењу „упознајете“ с пушком, јер се то ради на обуци. На надметању се презентује прецизност и брзина – каже потпоручник, истичући да је нашој екипи и модел оптичког нишана био новост, али да су колеге из руске екипе поделиле знање с нашим момцима и омогућили им равноправан положај у такмичењу.

и Азербејџана. У последњој, трећој квалификационој трци, која нам је и отворила пут за даље такмичење, учествовала је посада у саставу – командир тенка потпоручник Душан Стеванчев, нишанџија десетар Бранислав Грумић и возач десетар Небојша Максимовић.

После пласмана, руководилац наше екипе потпуковник Саша Стојиљко-

вић изјавио је да су сигурна вожња и врло добро гађање довели српске тенкисте до очекиваног резултата.

– Знамо да нас сви наши тенкисти, као и припадници Војске Србије, помно прате и очекују од нас да их достојно представимо. У име екипе обећавам да ће сви дати све од себе како би оправдали поверење које нам је указано и да ће се потрудити да на досто-

јанствен начин у полуфиналу представе српску војску и нашу земљу – нагласио је потпуковник Стојиљковић.

Према пропозицијама „Тенковског биатлона“, у полуфиналу, у једној трци, „у штафети“, наступају једна за другом све три тенковске посаде сваке земље. Србија је у оштрој конкуренцији успела да се избори за шесту позицију, остављајући иза себе многе бројније и опремљеније војске света. Као што је и било очекивано, у финалној трци златну медаљу однели су руски тенкисти.

Инжињеријска формула

У граду Воложејск, недалеко од Волгограда, наша екипа од 18 припадника одмерила је са војницима осталих армија знања и вештине у „Инжињеријској формули“, дисциплини која подразумева коришћење инжињеријских машина за рашчишћавање препрека, дозера, ровокопача и пливајућег транспортера. На стази дужине 2.600 метара надметале су се екипе из пет земаља, а осим нас и домаћина Ру-

МЕЋУСОБНА ПОДРШКА

Министри одбране Србије и Русије Александар Вулин и Сергеј Шојгу састали су се 11. августа на војном полигону „Алабино“, наомак Москве. Заједнички закључци после разговора двојице званичника јесу да ће Србија и Русија наставити да унапређују војнотехничку сарадњу, да ће Русија и даље подржавати нашу земљу у решавању косовског проблема, те да Србија никада неће подлећи антируској хистерiji и увести јој санкције.

Министар Вулин нагласио је да је Република Србија пријатељска земља Руској Федерацији, док је руски министар Шојгу сарадњу две земље успешно оценио и најавио њено унапређење, нарочито када је реч о заједничким вежбама и обуци. Потврдио је да у наредном периоду Србија може очекивати да ће се наставити реализација договорене набавке нових хеликоптера Ми-17 и борбених хеликоптера Ми-35.

ОДЛУЧУЈУБИ ЦЕНТИМЕТРИ

Успеси српских војних спортиста забележени су и осталим дисциплинама. На такмичењима у стонм тенису и надвлачењу конопца наши представници остварили су друго, а у дизању тегова четврто место.

Систем надметања био је „свако са сваким“, на две победе. Наши војни спортисти победили су представнике Кине, Русије и Пакистана. У одлучујућем мечу за прво место, центиметри су одлучили победника – Белорусија је била прва, Србија друга, а Русија трећепласирана.

ЗАДОВОЉНИ РЕЗУЛТАТИМА

Обилазећи штанд Министарства одбране и Војске Србије у „Кући пријатељства“ са министром одбране Руске Федерације Сергејом Шојгуом, министар одбране Александар Вулин руским новинарима изјавио је да је задовољан резултатима екипе Војске Србије и да смо и на овом међународном такмичењу показали да нисмо највећа војска на свету, али да смо најжилавија.

– Сваке године повећавамо обим нашег учешћа. Ове године учествовали смо у „Тенковском биатлону“, у категорији снајпериста и такмичењу инжењеријских јединица. Ми смо војска која није превише бројна, али се успешно носимо са много већим и развијенијим од нас – рекао је министар Вулин.

сије, учествовали су и инжењерци Пакистана, Белорусије и Кине.

Екипу Војске Србије чиниле су посаде ровокопача, дозера „БАТ“, машине за рашчишћавање препрека и пливајући транспортер самоходни. Имали су задатак да свака машина на пит-стопу, према својој намени, извршава инжењеријски задатак.

Пре такмичења најбољи српски инжењерци имали су прилику да се увежбавају на 650 хектара полигона 187. инжењеријског центра, смештеном на острву које окружују реке Волга и Ахту-

ба, док је такмичење реализовано на обалама и на самој реци Ахтуба.

Упркос врелим летњим температурама, од 31 до 36 степени Целзијуса, и честим пљусковима, што је захтевало сталну и изузетну концентрацију, али и врхунску вештину, наши инжењерци успели су да заузму треће место, иза златне Русије и Кине и Белорусије, које су делиле другу позицију.

Снајперска граница

Деветочлана екипа српске војске учествовала је и на такмичењу у ди-

Федерације. Такође, имали су тада прилику да се увежбају у гађању и провере прецизност снајперске пушке „Драгунов“.

Најсјајније одличје српској екипи донео је потпоручник Ђорђе Лапчевић, освојивши на Међународним војним играма у Белорусији, у дисциплини „Снајперски дуел“, прво место у конкуренцији 18 мешовитих снајперских парова.

Потпоручник Лапчевић, припадник Специјалне бригаде Копнене војске, такмичио се у пару са припадником Оружаних снага Белорусије Игором Александровичем Ефимчиком. ■

КУЋА ПРИЈАТЕЉСТВА

На Међународним играма наша земља представила се и културно-уметничким програмом, као и већина земаља које су учествовале на „Тенковском биатлону“. У војничком клубу, у непосредној близини полигона, члан наше екипе потпуковник Вељко Бућковић, из Управе за односе за јавношћу, рецитовао је на руском језику своју поему „Обала наде“, .

Наступио је у српској официрској униформи из Великог рата. Стихове је написао после боравка на Крфу 2016. године, када је обележено 100 година од искрцавања наше војске у Првом светском рату. Потпуковника Бућковића специјални жири наградио је Плакетом за најбоље извођење уметничког дела на руском језику.

Штанд Републике Србије у „Кући пријатељства“ био је веома запажен, а пажњу посетилаца највише су привукли литература наших аутора на руском језику и видео-материјал у којем су приказани Србија, Министарство одбране и Војска.

сциплини „Снајперска граница“, у Белорусији, недалеко од Минска. Реч је о надметању које је осмишљено у четири фазе – од индивидуалне до фазе снајперски парови, када је постојала и могућност да се представници једне земље такмиче међу собом.

Током припремног периода, наш снајперског тим увежбавао је излазак на ватрену линију и имао консултације са снајперским тимом колега из Руске

ВОЈСКА СРБИЈЕ НА ВЕЖБИ ЗАПАДНОГ ВОЈНОГ ОКРУГА

ВРЛО ДОБРО И У РУСИЈИ

На полигонима „Каменка” и „Луга”, наомак Санкт Петербурга, 195 припадника наше војске и 600 из руских оружаних снага гађало је из око 200 средстава борбене технике

Припадници 37. механизованог батаљона Треће бригаде Војске Србије учествовали су, од 9. до 18. августа, на тактичкој вежби с бојевим гађањем састава Западног војног округа Оружаних снага Руске Федерације. На полигон су транспортовани авионима Ил-76МД руских ваздушно-космичких снага. Током увежбавања наши војници су користили сопствене униформе

М-10, шлемове и балистичке борбене прслуке МД-12, док је руска страна обезбедила наоружање, муницију и борбену технику.

На полигону „Каменка”

Први део тактичке вежбе, од 9. до 12. августа, изведен је на полигону „Каменка”, северно од Санкт Петербурга, где су се наши припадници упознали с руским наоружањем и борбеном техником. Ту су извели и гађања из аутоматске пушке АК-74 калибра 5,45x39 mm, пушкомитраљеца РПК 7,62x54 mm, ручног ракетног бацача РПГ-7, минобацача 120 mm и снајперске пушке „драгунов” 7,52x54Р.

Возачи борбених возила пешадије увежбали су возњу оклопних транспортера МТ-ЛБ, а нишанције су гађале из тешких митраљеца „корд”, калибра 12,7x108 милиметара.

У „Каменки” је, иначе, смештена 138. мотострељачка бригада 6. армије руских оружаних снага, чији су полигони и наоружање коришћени за увежбавање.

У оквиру културних активности домаћини су за српске колеге организовали обилазак Санкт Петербурга, који је због жртава током опсаде у Другом светском рату понео одликовање „Град херој”. Данас су у њему смештене команде Западног војног округа и 6. армије Оружаних снага Руске Федерације.

Борба у „Луги”

Други део вежбе, од 13. до 17. августа, изведен је на полигону „Луга”, јужно од Санкт Петербурга, где су српским војницима домаћини били припадници руске 9. артиљеријске бригаде.

На тактичкој вежби с бојевим гађањем припадници батаљона из Куршумлије били су раме уз раме са припадницима 25. мотострељачке и 9. артиљеријске бригаде руске војске. Увежбавали су припрему и извођење еластичне одбране, у условим радиоометања и дејства специјалних снага непријатеља, као и извођење противнапада.

Руководилац вежбе пуковник Горан Стаменковић, из Команде Копнене војске, оценио је да су користи од таквих војних вежби вишеструке.

– На непознатом терену, са сличним наоружањем, проверавамо колико смо способни да, заједно са страним оружаним снагама, извршавамо наменске задатке, али и упоредимо наше процедуре и тактику – каже пуковник Стаменковић.

Према речима команданта 37. механизованог батаљона потпуковника Грујице Вуковића, са колегама из руских оружаних снага размењена су искуства о начину на који механизовани батаљон изводи одбрану.

Војска Србије је на вежби имала сопствену логистику, која се бринула о снабдевању храном и водом, као и о медицинском збрињавању својих припадника.

Јединствена искуства

Сарадњом са колегама из Русије задовољан је и поручник Миленко Степанчевић, командир механизованог во-

да, који истиче да учешће на вежби представља ново искуство, поготово због другачијих климатских услова у којима су задаци извршавани.

Полигон „Луга“ налази се на простору од око 1.600 квадратних километара, на којем нико не живи. Војска, дакле, има бојно поље димензија 42x37 километара за увежбавање операција, без опасности да угрози живот цивила, што је реткост у европским земљама.

Командир механизоване чете мајор Милан Кубурић наглашава предност таквог полигона. Наиме, наши су се војници током увежбавања од очекујућег рејона до прве линије одбране кретали возилима 25 километара, што се у Србији изводи на много кра-

ћим раздаљинама. После марша преноћили на првој линији, затим се вратили у очекујући рејон, маскирали трагове уласка, поставили кружну одбрану, те организовали обуку и одмарање.

Руска страна је, током увежбавања, користила самоходне хаубице МСТА-С, калибра 152 mm, тенкове Т-90С, вишецевне бацаче ракета „град“, борбене хеликоптере Ми-35 и Ми-28Н, те авионе Су-35С, док су српски војници, осим наоружања механизоване пешадије, имали и минобацаче 120 милиметара.

Вежбом је командовао командант 6. руске армије генерал-потпуковник Андреј Кузменко, који је ангажовање припадника наше војске оценио као „врло добро“.

Горан ЈАНИЋЕВИЋ

МУЛТИНАЦИОНАЛНА ВЕЖБА У БУГАРСКОЈ

ПЛАТИНАСТИ ЛАВ 18

Стрељачки вод из састава 31. пешадијског батаљона Треће бригаде наше војске извео је, почетком августа, са припадницима оружаних снага Бугарске, Албаније, Грузије, Молдавије, Румуније, САД и Црне Горе обуку у нападу, припреми положаја за одбрану, пружању прве помоћи и медицинској евакуацији, те борби у урбаној средини и против импровизованих експлозивних направа. Учесници су увежбавали и ангажовање пешачких патрола у инцидентним ситуацијама.

На полигону „Ново село“ у Бугарској, почетком августа, изведена је мултинационална вежба „Платинасти лав 18“, на којој је учествовао и стрелачки вод из састава 31. пешадијског батаљона Треће бригаде наше војске. Вежба је окупила више од 600 учесника, припадника оружаних снага Албаније, Бугарске, Грузије, Молдавије, Румуније, САД, Црне Горе и Србије.

У саставу пешадијске чете, заједно са војницима оружаних снага Бугарске, Молдавије и САД, наши представници реализовали су и бојево гађање.

Циљ овогодишњег увежбавања био је унапређење интероперабилности и међусобног разумевања припадника војски партнерских земаља на тактичком нивоу, у току извршења одбрамбених, нападних и операција стабилизације у мултинационалном окружењу.

Вод којим је командовао поручник Лазар Павловић извео је, са осталим учесницима, обуку у нападу, припреми положаја за одбрану, пружању прве помоћи и медицинској евакуацији, те борби у урбаној средини и против импровизованих експлозивних направа. Увежбавало се и ангажовање пешачких патрола у инцидентним ситуацијама.

Према његовим речима, квалитет обуке био је изузетан.

– Наши пешадинци демонстрирали су веома добру обученост и ви-

PLATINUM

На вежбама у Бугарској, које организују Црноморске ротационе снаге Маринског корпуса Оружаних снага САД за Европу и Африку, припадници наше војске учествује од 2012. године. Обучавања из серије „Platinum“ изводе се од 2014. године – „lion“ у Бугарској, „eagle“ у Румунији, а „wolf“ у Србији. У нашој земљи увежбавања се од 2016. реализују у сарадњи с Националном гардом Охаја.

соку мотивисаност за извршење задатака. Иако су временски услови били тешки, успешно смо савладали све садржаје обуке и на најбољи начин представљали нашу земљу у међународном окружењу – истакао је поручник Павловић. ■

ПАДОБРАНЦИ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ У МАЂАРСКОЈ

ПРЕСТИЖ ПОД КУПОЛОМ

У мађарском граду Солнок, од 9. до 21. августа, одржано је 42. CISM-а светско војно првенство у падобранству, на коме је, међу 38 земаља, учествовала и репрезентација Војске Србије.

Наша падобранска екипа наступила је у саставу – потпуковник Слободан Јовановић, мајор Ненад Стојиљковић (судија), заставник прве класе Мирољуб Јанићијевић, заставници Милан Светозаревић и Иван Митић и водник Дејан Цветковић. У женској конкуренцији надметала се заставник Рамила Ђурић.

Такмичари 42. CISM-а светског војног првенства у падобранству одмерили су снаге у три дисциплине – скок на циљ, с висине од 1.100 м, групни ликовни скокови, који су изведени с 3.200 м, и у дисциплини појединачно-фигуративни скокови, с висине од 2.200 метара

Такмичари су одмерили снаге у три падобранске дисциплине – скок на циљ, с висине од 1.100 метара, групни ликовни скокови, који су изведени с 3.200 метара, и у дисциплини појединачно-фигуративни скокови, с висине од 2.200 метара.

Реч је о манифестацији највећег светског нивоа, на којој наша репрезентација учествује десети пут, а организује је Међународни комитет за војни спорт – CISM, чија је чланица Република Србија већ 15 година.

Падобранство је један од четири војна спорта у оквиру CISM-е и учешће на том надметању је веома престижно. У прилог томе говори и чињеница да је ове године на светско војно падобранско првенство позвано 136 држава. Одазвале су се само оне земље које имају падобранце оспособљене за такмичење тог ранга.

Наша падобранска екипа задржала је ниво резултата постигнутих на прошлогодешњем светском првенству у Немачкој. У свукупном пласману освојили су 26. место. Најбоље пласирани појединци били су заставник Јанићевић, који је у дисциплини „скок на циљ“ заузео 34. место међу 157 падобранца, и заставник Ђурић, која се, у конкуренцији од 61 такмичарке, пласирала на 25. позицију.

Такмичење се одвијало у сложеним метеоролошким условима, уз високе спољашње температуре и нагле промене јачине и правца ветра, што је имало значајан утицај на резултате. Упркос томе, овогодишње падобранско надметање остаће забележено и по шест оборених светских рекорда у дисциплини „скок на циљ“ – четири у сениорској и два у јуниорској конкуренцији. ■

ПОРУЧНИК ДУШАН ТРАЈКОВИЋ

СПАСИО ЖИВОТ МЛАДИЋУ

У драматичној ситуацији на базену у Нишу, обученост, одлучност, пожртвованост и смиреност официра наше војске били су пресудни да се спаси тридесетогодишњи дављеник

Спасац на базену Спортског центар „Чаир“ у Нишу Петар Петровић угледао је непомично тело човека на дну олимпијског базена. Реаговао је брзо – извукао га је из воде и ставио у „кома“ положај. Дављеник, нажалост, није дисао, био је без пусла, модрих усана и укочене вилице. Окупљени посетиоци очекивали су долазак хитне помоћи, али је све упућивало да младић неће преживети.

Озбиљност ситуације схватио је поручник Душан Трајковић, који се у то време налазио на базену. Реанимирао је унесрећеног притиском на грудни кош и вештачким дисањем. Драма на нишком базену одвијала се кратко, мада су припаднику наше војске и спасиоцу минути борбе за живот човека трајали као вечност. И успели су. Хитна помоћ, која је у међувремену пристигла, превезла га је у Ургентни центар, где му пружена стручна нега.

После „акције“ у којој је спасио тридесетогодишњег дављеника, поручнику Трајковићу прилазили су гости „Чаира“ и обезбеђења да честитају. Признање му је на лицу места одао и директор Спортског центра Драган Перић.

– Увек сам спреман да помогнем другима, тако да ми је све што сам урадио уобичајено. Ипак, многоброј-

не похвале учинили су да се заиста осетим посебно. Најважније је да је младић жив. Поступак реанимације научио сам на Војној академији током школовања, као и на обуци из прве помоћи у јединици. А, саставни део војничког позива јесте преузимање иницијативе, када то нико не сме или не жели да учини – каже поручник Трајковић.

Министар одбране Александар Вулин и начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић неколико дана касније примили су поручника Трајковића, честитали му на храбром и одважном чину и том приликом га наградили седмодневним боравком са породицом на Тари.

Догађај у Нишу још једном је показао спремност припадника Војске да помогну грађанима Србије кад год је то потребно.

Поручник Душан Трајковић рођен је у Косовској Каменици 1989. године, где му и даље живе родитељи. Завршио је средњу војну школу и Војну академију. На дужности је референта за телекомуникације и информатику у Команди 49. логистичког батаљона Четврте бригаде. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ

Поручник Душан Трајковић и спасац Пешар Петровић

КОЊИ ПО НОВО ЈУРЕ

Крајем 19. века царица Марија Терезија препознала је природно богатство Паноније и одлучила да управо ту, у срцу данашње Војводине, подигне ергелу. Приликом оснивања имања, давне 1880. године, коњарство је било најважнија сточарска грана, а те племените животиње човек ја користио у обради земље, извлачењу грађе, али и ратним походима. После ослобођења државе 1918, а потом и 1945. године прикупљен је расут „карађорђевачки материјал“, чија је основа био радни коњ аутохтоне „нониус“ расе, а упоредо су се узгајали и липицанери и пунокрвни енглески коњи. У годинама највећег успона ергела је у својим шталама бројала око 600 грла првокласних коња.

Индустијализацијом, развојем машина и аутоматизацијом производње коњи су нагло почели да губе на значају. Но, некако баш у то време 1982. године у „Карађорђеву“ је израђен хиподром, који је наредне две деценије привлачио љубитеље коњичког спорта. Брзо се панонска ергела уписала на мапу најважнијих коњичких дешавања, окупљајући три пута годишње, у мају, јуну и септембру, најбоља тркаћа грла из земље и иностранства.

Пашњаци, шуме, непрегледна пространства равнице и ергела смештена међу њима и у најтруснијим годинама одолели су ратовима, немирима и прекрајањима граница. Ипак, зубу времена нису. Баш зато ових дана војни неимари реновирају штале и помоћне објекте с почетка прошлог века, враћајући тако стари сјај „Карађор-

ђеву", како би након вишегодишње паузе ергела поново била спремна за коњичке трке.

Повратак традицији

Традиција коњичких трка враћа се у ергелу „Карађорђево“ на велика врата – манифестацијом „Куп Војске Србије – Карађорђево 2018“, која ће трајати од 28. до 30. септембра. Први дан резервисан је за културно-уметнички програм у пешачкој зони у Бачкој Паланци, а након тога љубитељи коња уживаће у тркама на хиподрому. Осим такмичења у вожњи запрега, посетиоци ће моћи да виде изложбу пастува и, наравно, главни програм – четири галопске и пет касачких трка, у којима ће учествовати сви заинтере-

ТРКЕ У ЕРГЕЛИ „КАРАЂОРЂЕВО“

После вишегодишње паузе, манифестацијом „Куп Војске Србије – Карађорђево 2018“, од 28. до 30. септембра, у војну ергелу наомак Бачке Паланке враћају се коњичке трке. Љубитељи коња уживаће у вожњи запрега, изложби пастува и главном програму – четири галопске и пет касачких трка.

ВИЛА „ДИЈАНА“

У комплексу „Карађорђево“, Војне установе „Моровић“, налази се и чувена ловачка кућа „Дијана“, која је име добила по грчкој богињи лова. С могућношћу смештаја 20 људи, неизоставна је дестинација српских и све чешће европских ловаца, који у „Карађорђево“ „на нишану“ осим позамашних вепрова, могу држати и европске – ритске и јелене лопатаре. Вила је задржала аутентичан изглед из 1985, представља прави туристички бисер и омогућава ловцима и љубитељима природе одмор од градске вреве и прилику да уживају у чувеном паприкашу од дивљачи.

совани узгајивачи коња енглеске пунокрвне и арапске расе. Због богатог наградног фонда, очекује се велики одзив.

– Раније су коњичке трке биле празници за народ, не само Бачке Паланке већ и околине. Традиционални куп „Неретва“ окупљао је врхунске коње и јахаче, а наша грла доносила су трофеје и из иностранства, о домаћим првенствима да и не говорим. Ипак, стање у коњичком спорту данас је на територији читаве земље на ниском нивоу. Опстале су само трке на хиподромима у Београду, Шапцу, Пожаревцу и Зобнатици – каже директор Војне установе „Моро-

БЕГ У ПРИРОДУ

Војна установа „Моровић“ се простира на територији АП Војводине (Срем и Бачка) и данас обавља више делатности из домена аграра на 1.825 хектара плодне земље, а у свом саставу има и око 5.000 хектара под шумом, од чега 4.000 хектара чине ловишта. Поседује фарму живине (кока носиља), фарму крава и свиња. Бави се и туристичко-угоститељском делатношћу у вилама „Срна“ и „Кошута“ и пет бунгалова у Срему (општина Шид), капацитета 60 лежаја. Реч је о објектима који омогућавају корисницима „бег“ у природу, јер су смештени у чувеним босутским шумама на само два километра, кроз тунел столетних стабала храста лужњака, од ауто-пута Београд-Загреб и на само 110 километара од врелог београдског асфалта.

ПЕТ РАСА

Војна установа „Моровић“, погон „Карађорђево“ – радна једница ергела, данас броји 127 коња пет различитих раса – нониус, липицанер, енглеска пунокрвна, арапска и коњи расе пони. Иако су сви запослени посвећени животињама, највише времена с четворножним доброћудним дивовима проводе цокеј-тренер, цокеј-јахач и возач запрега.

АРАПСКА ПАСМИНА

– Захваљујући Министарству одбране и министру Александру Вулину, ергела је прошле године добила донацију од 15 коња из Уједињених Арапских Емирата. Реч је о осам коња арапске пасмине и седам енглеске пунокрвне пасмине – каже директор „Моровића“, додајући да је реч о значајној донацији не само у виду нове расе, већ и „нове крви“ енглеских пунокрвних коња.

вић мајор Мирослав Благојевић, додајући да ће обнављање коњичке традиције у „Карађорђево“ окупити између 35 и 40 галопера, а касача и до 50.

Последњих недеља на војвођанској ергели интензивно се тренира с коњима који ће „изаћи на црту“ најбољим тркаћим грлима. Тај задатак поверен је Саше Трбојевићу, цокеју-тренеру с петнаестогодишњим искуством, који са животињама свакодневно ради на постизању савршених перформанси и „штимовању“ кондиције.

– Имао сам прилику да се као цокеј такмичим и широм земље и у иностранству. Међутим, увек је посебно задовољство јахати на домаћем терену. После дуже паузе „Карађорђево“ ће поново бити домаћин најбољим коњима, а том приликом одржаће се и прва трка арабера у нашој земљи – каже цокеј-тренер, који највеће наде полаже у грла Одилах и Веј Руни.

Ергела у новом руху

Ергела на северу Србије последњих дана приводи крају обимне инфраструктурне радове како би била у потпуности спремна за предстојећи спектакл. Војнограђевинска установа „Београд“ задужена је за ново рухо комплекса „Карађорђево“, а већ завршена реконструкција мале штале доказ је квалитета војних грађевинаца.

– Пред нама је и обнова велике штале, помоћних објеката и управне зграде с поткивачницом и ковачницом. Осим тога, планирана је и изградња нове трибине на хиподрому с пратећим објектима и опремом. Претходну, с обзиром на то да је била у доста лошем стању, морали смо потпуно уклонити – каже мајор Благојевић, додајући да се истовремено с тим радовима реконструише касачка стаза и уводи систем за наводњавање на галопској стази.

У току је и реконструкција ресторана „Карађорђево“, чиме ће ергела стећи могућност да се заокруженом угоститељском понудом поново нађе у центру туристичке понуде Бачке Паланке. Идеја је да у другој фази обнове тај објекат добије и смешатајне капацитете, чиме би се људитељима коња и нетакнуте природе омогућио вишедневни боравак у том комплексу. Реч је о објекту који поседује велику и малу салу и који је по капацитету највећи угоститељски простор тог типа на територији Бачке Паланке.

Војни неимари с посебном пажњом уређују и музеј, који од 1983. сведочи о готово век и по дугој традицији ергеле у Карађорђево. Осим бројних пехара које су коњи освајали на различитим такмичењима, у њему се налазе и потпуно очуване Титове санке, које су вукли коњи приликом његовог одласка у лов, као и лични фијакери маршала и његове супруге Јованке. Може се видети и фотографија енглеске краљице Елизабете Друге, којој је Јосип Броз поклатио пар липицанера с ергеле. Музеј чува и матичне књиге грла с почетка прошлог века, као и најстарију Књигу утисака на Балкану из 1924. године. ■

Мирјана КРСТОВИЋ
Снимио Јово МАМУЛА

Пише проф. др
Милан МИЈАЛКОВСКИ

ПРИОРИТЕТИ НАЦИОНАЛНЕ И МЕЂУНАРОДНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

ПРЕИСПИТИВАЊЕ ИЗАЗОВА

49

**Ко су нам опаснији непријатељи
– потенцијални агресор или небрига
о животној средини?**

У јулу 2018. године регистровано је неколико „агресорских напада“ природних сила широм света, у којима је страдало неколико стотина људи, а евакуисано више стотина хиљада. Обилне падавине поплавиле су и Србију, а у осам њених општина – Ивањица, Аранђеловац, Чачак, Рашка, Пожега, Смедеревска Паланка, Велика Плана и Љиг – проглашено је ванредно стање. Током падавина у Румунији су погинуле три особе, а више стотина спасено је за време јаких олуја. Најмање 19 особа страдало је и од последица топлотног таласа који је задесио источни део Канаде.

Око 150 особа погинуло је у поплавама и клизиштима покренутим након што су рекордне кише погодиле југозападне делове Јапана. Том приликом евакуисано је више од 360.000 људи. Велике врућине усмртиле су 14 особа, док је 12.000 људи примљено у јапанске болнице. У пожарима на Пелопонезу и Атици број жртава достигао је 88, а за више од 200 особа се још трага. Вишедневни пожари у Калифорнији усмртили су пет особа и принудили на евакуацију више од 50.000 људи...

Иако иза поменутих „напада“ не стоји човек, они угрожавају безбедност и појединца и друштва у целини. Имајући у виду минималистичку дефиницију безбедности „нисуку вероватноћу да се оштете стечене вредности“, где човек представља референтну вредност националне безбедности државе, и како видимо, страда од поменутих специфичних облика „агресије“, намеће се питање да ли је оптималан ниво

његове личне безбедности од те врсте опасности, за који је задужена држава. Одговор на то није ни једноставан ни лак.

На крају листе опасности

Најпре је неопходно проучити шта о томе „каже“ највиши безбедносни документ сваке државе – стратегија националне безбедности. Анализа садржаја тог акта код већине земаља света указује да су природне силе (елементарне непогоде и катастрофе) регистроване као један од могућих изазова, ризика и претњи националној безбедности. Међутим, на основу редоследа набрајања поменутих облика угрожавања, који се може тумачити и као њихово рангирање према штетним последицама које могу изазвати на виталним државним вредностима, евидентно је да се природне силе углавном налазе при крају те листе опасности.

У „Стратегији националне безбедности Србије“, на пример, „последнице елементарних непогода“ су на 17. месту. На врху листе јесте опасност од оружане агресије, тероризма, оружане побуне... У Црној Гори природне катастрофе налазе се на 9. позицији приоритета. Такво рангирање опасности по националну безбедност државе, између осталог, подразумева да су њени одбрамбени напори тежишно и приоритетно усмерени на заштиту виталних националних вредности од оружаных облика угрожавања. На томе се упорно истрајава, иако многим државама, тренутно ни у блиској будућности, није изгледна оружана претња безбедности.

Сходно процењеним претњама дефинисани су и одговарајући одговори – војни, у виду задејствованих снага, и финансијски, потребна средства. Последице, односно штете приликом природних непогода или катастрофа често су веће од оних које изазову, примера ради, терористички напади. Стога се, оправдано, намеће питање: Ко су нам опаснији непријатељи – потенцијални агресор или небрига о животној средини?

Реч је о недоумици на коју указују и упозоравају многобројни документи Уједињених нација, истичући погубну похлепу нација, односно држава о динамичном привредном развоју на штет природе. На Самиту о одрживом развоју планете, 2002. године у Јоханесбургу, између осталог, презентоване су поражавајуће чињенице – око 20 одсто људи на планети има приступ чистој води, 1,2 милијарде светског становништва је жедно или потенцијално болесно, 2,4 милијарде живи у неодговарајућим санитарним условима, природни ресурси троше се 20 одсто брже него што се могу обновити, а на крају пете деценије 21. века разлика у брзини њиховог трошења и обнављања достићи ће чак 220 одсто. Толики број светског становништва данас није директно угрожен спољном или унутрашњом оружаном агресијом, осим у случају избијања светског термонуклеарног рата.

Упркос томе, поменута упозорења нису имала посебан и потребан ефекат на преиспитивање опасности по националну и међународну безбедност држава света. То потврђује и изјава Мреже за глобални еколошки отисак (ГФН) о томе да је свет од 1. августа 2018. ушао у „еколошки дуг“ – годишња потражња човечанства према природи премашује оно што Земља може у тој години да регенерише. Тренутно се природни ресурси користе 1,7 пута брже него што екосистеми могу да се онове. То значи да прекомерна потрошња постаје све видљивија широм света, у облику нестајања шума, суша, оскудице воде, ерозије тла, губитка биолошке разноврсности и накупљања угљен-диоксида у атмосфери.

Индиректно угрожавање безбедности

У последњих 50 година, примера ради, више од једне петине или око 20 одсто тропских шума искрчено је, а њихо-

ва површина се и даље смањује за један одсто годишње. То индиректно угрожава безбедност човечанства – човека, његове имовине и друштвене заједнице. Шумски пожари, уз велике материјалне штете, често имају за последицу и многобројне људске жртве. Већина држава има развијен систем заштите и спасавања људи и материјална добра од последица елементарних непогода и сличних несрећа, који представља део система националне безбедности државе, чију главну снагу чини цивилна заштита.

Међутим, основна снага подсистема одбране је војска. Оба подсистема спроводе одговарајуће припреме ради достизања способности за ефикасно деловање у ванредним ситуацијама, а ради свођења на минимум могућности изненађења имају развијен систем раног упозоравања, обавештавања и узбуђивања. Сходно томе, грађани очекују оптималну спремност државе да на поменуте изазове реагује, те да буде довољно способна да их у највећој мери заштити.

За државу избијање пожара и његове последице нису изненађење, посебно у сушном периоду и на одређеном простору. Проблем, међутим, настаје када пожари трају данима, упркос правовременом реаговању државног система заштите од таквих претњи. У тим случајевима, пого-

тово уколико има и људских жртава, сваком постаје јасно да држава, због своје неопрезности, неозбиљности или оскудних могућности, није придавала одговарајући превентивни значај систему цивилне заштите. Може бити реч и о погрешним проценама потенцијалних опасности, капацитетима ватрогасних јединица који не одговарају реалним потребама, незадејствованим ваздушним снагама за гашење пожара... Таква реалност захтева од сваке државе да преиспита приоритете своје националне безбедности и да међународна заједница снажно подржи њихове иницијативе.

Наиме, с једне стране, нужно је да држава схвати огроман значај заштите шума од пожара, у контексту националног и светског одрживог развоја, а с друге стране, потребу и могућност оптималне заштите људи и материјалних добара од те опасности. Сходно томе, а у складу са сазнањем о брзом и ефикасном учинку ваздушне компоненте у гашењу шумских пожара, треба да обезбеди, на пример, довољан број летелица цивилној заштити, чак, науштрб летелица намењених за одбрану државе од спољне војне агресије.

Мало је вероватно да ће таква препорука бити и прихваћена. Између осталог и због тога што добро организована и снажна цивилна заштита изискује огромна финансијска средства. Један од могућих начина за унапређење ваздушне компоненте за гашење шумских пожара, која је и најефикаснија, јесте удруживање више земља у њеном стварању и размештању на локацијама одакле може брзо да интервенише на подручја захваћених пожаром.

Због свега поменутог, намеће се потреба да се преиспитају приоритети регионалне и међународне безбедности, поготово у смислу подједнаког третмана опасности иза којих стоји човек и природна сила. У супротном, сами себи ћемо бити највећи непријатељи, односно бићемо у прилици да и у блиској будућности немо посматрамо како различите природне катастрофе и несреће уништавају људе и њихова материјална добра. ■

ПОЛА ВЕКА УГОВОРА О НЕШИРЕЊУ НУКЛЕАРНОГ ОРУЖЈА

Експерти процењују да је број нуклеарних бојевих глава у свету с око 70.300, колико их је било евидентирано 1986, средином ове године смањен на приближно 14.500. Иако је број примерака нуклеарног оружја од краја хладног рата знатно редукован, он је и даље врло висок и довољан да се не једном, већ више пута уништи живот на земљи. Да се количина најубојитијег арсенала ипак смањи и држи под контролом заслужан је Уговор о неширењу нуклеарног оружја, чији механизми дају наду поколењима која долазе.

На почетку се чинило да Уговор о неширењу нуклеарног оружја (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons – NPT) неће бити дугог века, јер је, заправо, био замишљен као привремени споразум који је требало да премости прелазну етапу до крајњег циља – потпуног укидања нуклеарног оружја. Он је, међутим, превазишао првобитну намену и прерастао у један од најзначајнијих међународних уговора.

У одговору на питање шта Уговор о неширењу нуклеарног оружја чини тако значајним и јединственим обично се почиње од његовог готово универзалног карактера – до овог часа има 191 чланицу, укључујући свих пет држава које су у време његовог доношења биле препознате као нуклеарне силе. Ваља подсетити и да је тај акт ратификовало више земаља него иједан други интернационални споразум о ограничењу наоружања и о разоружању.

Уговор се у великој мери „доказао“ и у заустављању ширења атомског оружја, једном од његових кључних функција. Ако се томе дода разрађени и делотворни механизам контроле примене његових одредби, следи закључак да је реч о једном од најпоузданијих мултилатералних безбедносних споразума.

Велика нагодба

Када су до краја шездесетих година прошлог века у „клуб“ нуклеарних сила ушле и Велика Британија, Француска и Кина могло се, доиста, учинити да би се пролиферација, делом и неконтролисано, могла наставити.

СТУБ БЕЗБЕ

Као плод стања духа и напора чињених у то време уследило је доношење Уговора о неширењу нуклеарног оружја 1968. и његово ступање на снагу две године касније.

Током наредних деценија већи број земаља одустао је од програма који би могли бити повезани с продукцијом атомског оружја. Познато је и да се Јужна Африка унилатерално одрекла свог арсенала нуклеарног оружја. У успехе које је човечанство остварило у области неширења нуклеарних средстава масовног уништења може се уврстити и установљење зона слободних од нуклеарног оружја у појединим деловима света. Такве зоне обухватиле су, између осталог, простране копнене пределе на јужној земљиној полулопти, дно мора и космос. Међутим, није све „ишло“ глатко.

Битну препреку у функционисању Уговора представљале су дуготрајне несугласице чланица о питању првенства у остваривању његових норми. Копља су се ломила око тога да ли би предност требало да имају теме везане за неширење, што је често било у фокусу нуклеарних сила, или питања разоружања, нарочито одредбе 6. члана Уговора, за шта су се на другој страни од почетка више залагале

ПОСВЕЋЕНОСТ РАЗОРУЖАЊУ

Поводом пола века Уговора заједничком изјавом огласиле су се САД, Велика Британија и Руска Федерација, изнова исказавши посвећеност разоружању и елиминацији нуклеарног оружја. Реч је о државама депозитарима, у чијим је главним градовима, 1. јула 1968, Уговор о неширењу нуклеарног оружја био отворен за потпис.

ДНОСНЕ АРХИТЕКТУРЕ

земље потписнице лишене нуклеарног оружја. Управо међу њима раширено је уверење да се касни с остварењем „велике нагодбе“ између нуклеарних сила и оних које то нису. У замену за одрицање великог броја земаља од атомског оружја, нуклеарне силе прихватиле су обавезу да предузимају напоре на обустављању трке у наоружању и разоружање, укључујући и елиминацију њихових нуклеарних арсенала.

Управо прва два члана Уговора дефинишу, како ће се то касније видети, врло значајан и осетљив однос између оних који поседују и оних који немају атомско оружје.

У тексту Уговора нуклеарне силе преузимају обавезу „да не преносе власништво или контролу нуклеарног оружја или нуклеарних експлозивних направа било ком примаоцу, непосредно или посредно“. С друге стране, земље које не поседују нуклеарно наоружање обавезане су да не примају пренос посуда или контроле оружја или других нуклеарних експлозивних направа.

Документом је установљен и механизам контроле испуњавања преузетих обавеза и спречавање пролиферације, у чије је средиште постављена Међународна агенција за атомску енергију (IAEA). Ненуклеарне државе чланице прихватиле су мере контроле утврђене споразумима које ће закључити с IAEA, како би се спречило да се коришћење нуклеарног материјала преусмери с мирољубивих на војне намене.

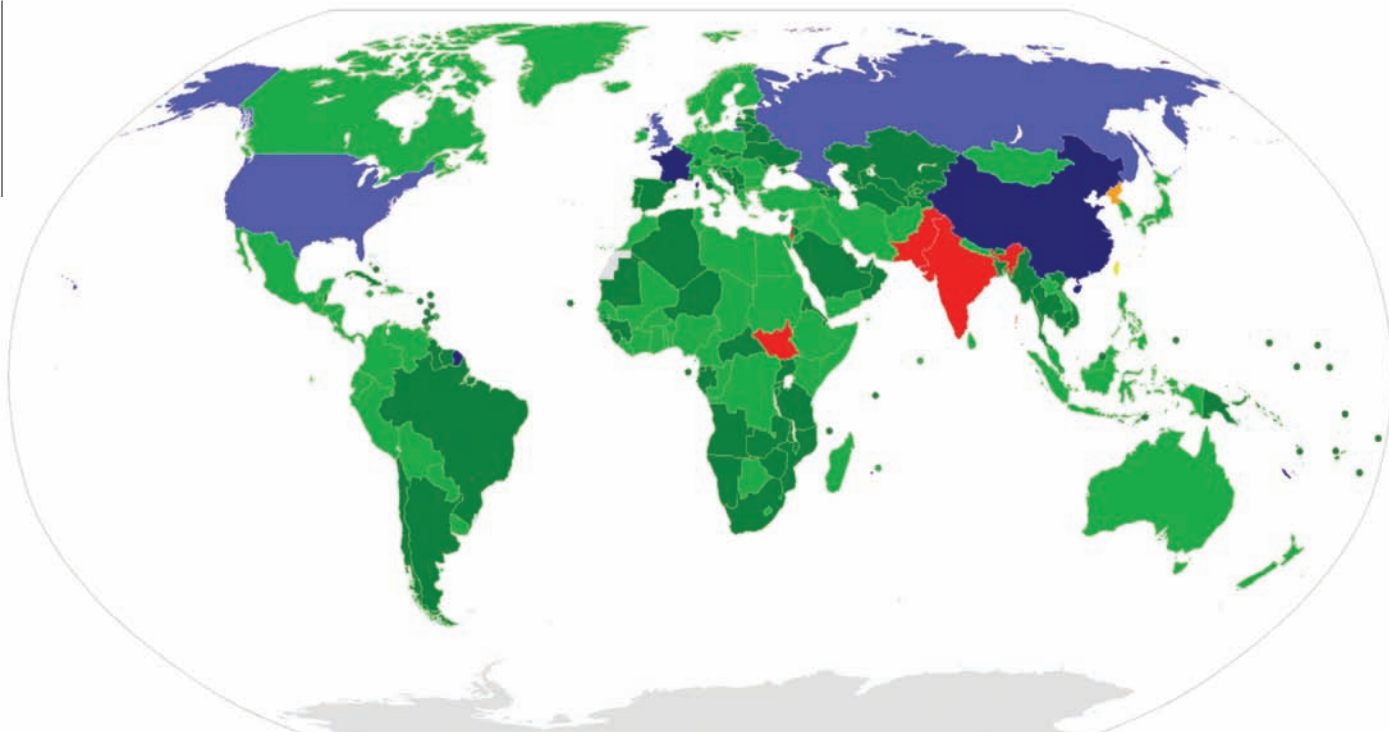
Једна од битних „врлина“ Уговора јесте афирмација коришћења нуклеарне енергије у мирољубиве сврхе. У том погледу, посебно са становишта потреба мање развијених

NPT

ДЕЛИМИЧАН УСПЕХ

У изјави из канцеларије генералног секретара Уједињених нација, Уговор о неширењу нуклеарног наоружања означава се као есенцијални ослонац међународног мира и безбедности, срце нуклеарног разоружања и режима непролиферације. У прилог томе иду и речи Џона Ф. Кенедија, који је 1960. године, анализирајући тадашња међународна кретања, упозорио да би се могло догодити да више од 20 земаља дође у посед нуклеарног оружја. Имајући то у виду, Уговор је остварио успех, јер је број држава које поседују атомско оружје сведен на девет. Наиме, сматра се да се у нуклеарне силе у овом тренутку могу уврстити САД, Русија, Велика Британија, Француска, Кина, Индија, Пакистан, Израел и Северна Кореја.

земаља, драгоцено је „неотуђиво право свих држава уговорница да развијају, истражују, производе и користе нуклеарну енергију у мирољубиве сврхе, без дискриминације”.

Посебним чланом Уговора прописано је да ће се пет година после ступања на снагу сазвати конференција чланица како би се преиспитала његовог примена. После прве, у Женеви 1975, сваких пет година одржавале су се конференције за преиспитивање примене Уговора. Наредна је предвиђена за 2020. годину.

Фамозни шести члан

Оно што Уговор о неширењу нуклеарног наоружања чини јединственим, а на шта се поводом годишњице изно-ва подсећа, јесу и решења садржана у његовом 6. члану. Њиме су, наиме, стране потписнице прихватиле обавезу „да што је могуће пре поведу преговоре у доброј вери о ефикасним мерама за окончање трке у нуклеарном наоружању и нуклеарно разоружање, као и уговору о општем и потпуном разоружању под стриктном и ефикасном међународном контролом”. Уобичајено је тумачење да је у том случају реч о јединој одредби неког мултилатералног аранжмана која правно обавезује велике силе на нуклеарно разоружање.

На Трећој конференцији за преиспитивање примене Уговора из 1987. године важну тему расправе представљало је управо испуњавање поставки 6. члана. Том приликом могло се чути да су основне замисли 6. члана остале неостварене. Стога је закључено да би нуклеарне силе требало да „учине веће напоре на постизању ефикаснијих мера за прекидање нуклеарне трке у наоружању, разоружање у тој области и закључење уговора о општем и потпуном разоружању под ефикасном међународном контролом”.

То што је завршна декларација те конференције усвојена консенсусом, писала је Олга Шуковић, упркос разликама у мишљењима држава потписница, а нарочито између оних са нуклеарним оружјем и без њега, „јасно говори да је Уговор о неширењу нуклеарног оружја од виталног значаја за међународни мир и безбедност и целокупан режим неширења нуклеарног оружја”.

На скупу чланица 1995. године усвојена је важна одлука о продужењу важења Уговора на неодређено време. Његов текст предвиђао је да ће се 25 година од правноснажности на конференцији одлучити да ли ће он „остати на снази или ће његова важност бити продужена за додатно фиксно раздобље или раздобља”.

Значајно достигнуће те конференције представљало је и усвајање резолуције којом се позива на образовање зоне слободне од атомског и других оружја за масовно уништење у региону Средњег истока, свакако једним од ретких где би потреба за сличним механизмом била тако насушна и донела добробити становништву.

Циљеви поменуте резолуције потврђени су на окупљању уговорница 2010, када је упућен позив за сазивање посебне конференције у 2012. години посвећене образовању зоне слободне од оружја за масовно уништење на Средњем истоку. Иако су касније чињени напори да се усагласе мишљења о том питању, све се завршило тако што је одржавање планираног скупа одложено до даљег. На конференцији за преиспитивање примене Уговора из 2010, чланице су, ипак, оствариле консенсус око усвајања финалног документа, који је, између осталог, садржао акциони план с 64 конкретне мере за активности у наредном периоду. Но, 2015. године, као плод бројних неслагања, није било могуће остварити сагласност о доношењу било каквог завршног акта.

Растући изазови

Свет се данас суочава с изазовима сличним онима који су иницирали настанак Уговора о неширењу нуклеарног оружја.

Од почетка атомске ере количина најсмртоноснијег оружја у арсеналима старих и нових нуклеарних сила бивала је све већа. Врхунац је достигнут средином осамдесетих година прошлог века.

Ханс Кристенсен и Роберт Норис, експерти за питања контроле наоружања и разоружања, процењују да је број нуклеарних бојевих глава у свету с око 70.300 у 1986. години средином 2018. смањен на приближно 14.500. Најживље активности на нуклеарном пољу одвијале су се током последње деценије 20. века, да би затим тај ток био знатно успорен. Иако је број примерака нуклеарног оружја од краја хладног рата знатно редукован, он је и даље врло висок и дозвољан да се не једном, већ више пута уништи живот на земљи. Ваља подсетити и да је од наведеног укупног броја нуклеарних бојевих глава, њих приближно 1.800, у поседу САД, Русије, Велике Британије и Француске, доведено у стање највише борбене готовости.

– САД, Русија и Велика Британија редукују своје арсенале нуклеарних бојевих глава последњих 25 година, премда све споријим темпом. Француска и Израел поседују релативно стабилне залихе, док Кина, Пакистан, Индија и Северна Кореја повећавају број нуклеарних бојевих глава – наводе Кристенсен и Норис. Према њиховим речима, уместо да приступе нуклеарном разоружању, чини се да државе које поседују нуклеарно наоружање планирају да задрже велике арсенале на неодређено време.

У време када је био отворен за потписивање, Уговор је као државе које поседују нуклеарно наоружање означио пет земаља – САД, СССР, Велику Британију, Француску и Кину. Индија, Пакистан и Израел никада нису приступиле том споразуму. Не само што су на тај начин остале изван домашња механизма контроле Међународне агенције за атомску

енергију, него су после 1970. године наставиле да развијају сопствене арсенале нуклеарног оружја.

Индија је маја 1974. саопштила да је извршила нуклеарну експлозију у мирољубиве сврхе, док су нуклеарни тестови забележени 1998. године и у Индији и Пакистану. Израел је једина држава у региону Средњег истока која није приступила Уговору о неширењу нуклеарног оружја. Према проценама Federation of American Scientists (FAS) Пакистан је у јуну ове године поседовао 140 до 150 нуклеарних бојевих глава, Индија између 130 и 140, а Израел око 80. Сматра се да ни Индија ни Пакистан нису у потпуности развиле у оперативни борбени поредак своје нуклеарне бојеве главе. Слично важи за Кину, која се од САД и Русије разликује и по томе што је званично објавила да никада неће прва употребити нуклеарно оружје, независно од околности.

Према подацима FAS-а Кина у овом часу располаже с приближно 280 нуклеарних бојевих глава.

Када је реч о неширењу нуклеарног оружја и забринутости због могућег прерастања криза изазваних пролиферацијом у нуклеарне ратове, свакако су већ извесно време у центру пажње Северна Кореја и Иран. Северна Кореја се повукла из Уговора јануара 2003. године и од тада извела шест нуклеарних проба. Иран је приступио Уговору 1970. године, као држава чланица која не поседује нуклеарно оружје. Одбор гувернера ИАЕА је 2005. на случају Ирана установио неслагасје с одредбама Споразума о мерама контроле примене Уговора. Од 2006. године Савет безбедности Уједињених нација усвојио је више резолуција којима се та земља позива да суспендује активности везане за обогаћивање урана. После неколико година тешких преговора између Ирана и групе Е3 (ЕУ+3) закључен је споразум Заједнички свеобухватни план акције (ЈСРОА), који ограничава његове нуклеарне капацитете у замену за укидање санкција, што је уследило у јануару 2016. године. ■

Чедомир ПОПОВИЋ

БРАНА НУКЛЕАРНОЈ ЕКСПАНЗИЈИ

Могло би се рећи да актуелне околности у свету представљају изазов не само за Уговор о неширењу нуклеарног оружја, већ и за многе друге споразуме и аранжмане о контроли наоружања и разоружању. Према речима Мелисе Гилис, независног експерта, аутора и уреднице више публикација Уједињених нација о разоружању, Уговор је, упркос изазовима с којима се суочава, очувао суштински значај и достигнућа њиме инспирисана не би требало превидети.

– Уговор о неширењу нуклеарног наоружања готово је универзално прихваћен. Законски обавезује нуклеарне силе да раде на елиминацији њихових нуклеарних арсенала. Исто тако показао се као ефикасан у заустављању ширења нуклеарног оружја. Несумњиво је да се могу очекивати додатни изазови, али се Уговор доказао као отпоран на искушења. Вероватно ће тако и остати – сматра Гилис.

140 ГОДИНА ВОЈНОГ МУЗЕЈА

ЈУБИЛЕЈ ЗА ПОНОС

Пре 140 година, 22. августа 1878, на предлог министра војног пуковника Саве Грујића основана је прва установа културе у Министарству војном, у тек ослобођеној земљи. Тог дана кнез Милан Обреновић објавио је прокламацију о потписивању мира између Србије и Турске, односно независности кнежевине Србије.

Од тада до данас музеј сакупља и од заборава чува све важне историјске детаље, посебну пажњу посвећујући очувању српског војничког наслеђа. Смештен на бастioniону Првог југоисточног фронта Београдске тврђаве, окружен градским бемемима и највећим и најлепшим београдским парком Калемегданом, годинама је један од симбола тврђаве и града

Свечана академија

Поводом обележавања 140 година постојања те институције, 22. августа, у Дому Гарде на Топчидеру, организована је Свечана академија, којој су присуствовали изасланик председника Републике Србије Никола Селаковић, министар одбране Александар Вулин, начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић, представници Министарства одбране и Војске Србије, верских заједница, те институција културе.

Честитајући јубилеј припадницима Војног музеја, изасланик председника Никола Селаковић нагласио је да та установа заслужује пажњу због трајања и мисије, јер негујући српску војничку традицију, баштини трагове материјалне културе војног карактера на територији Србије и српског етничког простора.

Према његовим речима, Војни музеј је архив не писаног, већ материјалног блага и заоставштине војевања на овом простору, нашег народа и наше војске, те зато није ни чудо што је био прва установа културе основана у тренутку када је Србија постала међународно призната независна држава.

– Будућност припада онима који се најдаље и најдуже сећају прошлости, каже једна стара изрека, и управо зато морамо радити на томе да Војни музеј задржи достигнут углед, и трудити се да обезбедимо што боље

СРЕТЕЊСКИ ОРДЕН

Поводом јубилеја Војног музеја, председник Републике Србије Александар Вучић одликовао је ту институцију Сретењским орденом другог реда за нарочите заслуге за Србију и њене грађане у области културних делатности.

Са око 30.000 предмета систематизованих у 12 збирки, импозантном фототеком, која броји око 100.000 фотографија, и специјалном библиотеком од 15.000 наслова из области историје, историје уметности, археологије, музеологије и сродних наука, музеј на Калемегдану незаобилазан је сегмент историјског, културног и друштвеног живота Србије

услове за рад и усавршавање стручног кадра ове престижне институције, као и за смештај збирки – поручио је Селаковић, додајући да је то наша обавеза и дуг према прецима, али и потомцима који долазе.

Осврнувши се на богату историју, начелник Војног музеја потпуковник Градимир Матић истакао је да је реч о најстаријој институцији у систему одбране.

– Извршавајући задатак, који је пред њега постављен пре 140 година, који је остао непромењен до данашњих дана – сакупљање разних војних ствари који су од значаја за историју српске војске и за историју наоружања и ратовања уопште – Војни музеј је делећи судбину српског народа и српске војске, препуну континуитета и дисконтинуитета, био и сведок пустошења и ратова који га нису заобишли – нагласио је потпуковник Матић.

Да би значајније допринео очувању богатих војних традиција, додао је начелник Музеја, мора да настави још активније остваривање културне, научнообразовне и педагошке улоге коју има у Министарству одбране и Војсци Србије.

Рушења и обнављања

Делећи судбину народа на овим просторима, музеј је више пута био пљачкан и пустошен, али уз подршку државе, ентузијазмом запослених, као и даровима и донацијама многобројних грађана, увек је обнављан.

Најпре је био смештен у скромној згради подигнутој још за турског времена, одмах до Римског бунара, али је

ЈЕДИНСТВЕНИ ЕКСПОНАТИ

У галерији калемегданског музеја, 22. августа, отворена је изложба – „140 година Војног музеја“. У шест тематских целина, поставка приповеда о развоју оружја, начинима борбе, средњовековној Србији и Европи, српским устаницима, Кнежевини и Краљевини Србији, Краљевини Југославији, Другом светском рату и СФРЈ, као и о личностима које су обележиле те периоде. Посебна пажња посвећена је династији Обреновић, која је основала Војни музеј, али и династији Карађорђевић, која је отворила прву сталну поставку.

Први пут изложена су праисторијска копља, прстен из 10. века, руске грудне значке, козачке заставе, ношње из Босне, енглески орден Светих Михаила и Ђорђа на ланцу, орденска звезда војводе Радомира Путника, униформа аустроугарског чиновника, као и део оригиналних фотографија.

она порушена у Првом светском рату, а евакуисане збирке су добрим делом страдале или су заплењене. Краљ Александар I Карађорђевић издао је 1934. године Уредбу о образовању Војног музеја у Краљевини Југославији. Бригадни ђенерал Војислав Вуковић, дотадашњи управник Краљевог двора, постављен је за управника, те је започела систематска акција прикупљања предмета.

Током Другог светског рата музејске збирке претрпеле су нову похару. Међутим, у складу с програмом оку-

пационих власти, неке културне институције, међу којима и Војни музеј, наставиле су рад и за време окупације. Прикупљање предмета и њихова заштита били су основна брига музејских радника. Савезничко бомбардовање 1944. године донело је нова страдања музејских збирки и зграде музеја. У новим условима, после Другог светског рата приступило се прикупљању предмета, нарочито из минулог периода, утврђивању ратне штете, али и прилагођавању музејске поставке новој идеологији. Осетно је повећан музејски фонд, нарочито предметима из рата и револуције, а Војни музеј је постао веома важна институција нове државе. Угостио је све важније државне и војне делегације у посети Југославији.

Музеј је приредио велики број тематских и студијских изложби, уредио многе меморијалне комплексе и спомен-собе, издао више монографија, тематских и студијских каталога и сличних публикација. Учествовао је на симпозијумима и стручним скуповима у земљи и иностранству. Посебна пажња посвећена је прикупљању предмета и формирању студијских збирки.

И данас је незаобилазни сегмент историјског, културног друштвеног живота Србије, а за ту позицију изборио се музеолошком делатношћу – сакупљањем, чувањем, излагањем и публиковањем предмета, односно трагова материјалне културе, нарочито њене војне целине, на тлу Србије и српског етничког простора. ■

Приредила Мирјана КРСТОВИЋ
Снимио Срђан ХАЈСТЕР

БИЦИКЛИСТИ НА ПУТУ КРОЗ ИСТОРИЈУ

Током десетодневног путовања чланови Удружења „Пријатељи 72. специјалне бригаде“ проћи ће стазама славних бораца, који су пробојем Солунског фронта Србији и Европи донели дуго ишчекивану слободу. На путу дугом готово 1.000 километара посетиће и знаменита спомен-обележја, која чувају сећање на српско јунаштво.

Ових дана завршавају се висинске припреме необичне екипе бициклиста – војника и полицајаца, већином чланова Удружења „Пријатељи 72. специјалне бригаде“, које повезује љубав према спорту и велико поштовање према храбрим прецима. Поводом 100 година од завршетка Првог светског рата, петнаесточлана екипа спрема се за до сада невиђени подухват – да на двоточкашима прође путем којим су наши преци, после пробоја Солунског фронта, са савезницима кренули у ослобођење домовине.

– С обзиром на то да Удружење има за циљ неговање традиција ослободилачких ратова и специјалних јединица, одлучили смо да организујемо пројекат „Стазама Солунаца – Слободни синови“ и да поводом века од пробоја Солунског фронта и ослобођења Србије у Великом рату од 13. до 23. септембра прођемо стазама славних јединица – каже председник Удружења и вођа тима Миодраг Капор, пуковник у пензији.

У славу пр

ВИСИНСКЕ ПРИПРЕМЕ

За пут дуг готово 1.000 километара бициклисти су се месецима припремали. Најпре индивидуално од априла до краја јула, са задатком да седмично прелазе око 200 километара, а потом и заједно.

– Прве десетодневне, колективне припреме организоване су, уз помоћ Министарства одбране, на Копаонику у оквиру кампа CISM-е крајем јула и почетком августа. Том приликом возили смо до Луковске бање, Крушевца и Јастрепца, Гоча и Александровца, Новог Пазара, Ђурђевих ступова и Сопоћана, као и до Голије, прелазећи дневно између 80 и 90 километара – објашњава Капор како су изгледале прве заједничке припреме, наводећи да су за то време имали и неколико краћих дневних вожњи до Криве реке и Јошаничке бање од „само“ четрдесетак километара.

Према његовим речима, Копаоник је изабран зато што с великим разликама у успонима и спуштањима пружа добре услове за висинске припреме и јер су баш у том крају током Првог светског рата биле смештене важне војне формације које су агресору пружале јак отпор.

ЕКИПА

„Слободне синове“ чини 15 чланова – десет припадника Специјалне бригаде, по један из Прве бригаде, МУП-а Србије и САЈ-а Републике Српске, као и два „цивила“ – пуковник у пензији и бивши припадник Специјалне бригаде, уједно председник Удружења Миодраг Капор и бивши припадник Специјалне бригаде Огњен Лазиф.

ецима

Боравак на Копаонику искористили су и да обиђу оближња значајна спомен-обележја и одају почаст борцима који су животе дали за отаџбину.

– Друге, петодневне, колективне припреме уследиле су крајем августа. За то време прешли смо трасу од Београда, Шапца, Бијељине, Осмака, Крупња до Ваљева и назад, укупно око 550 километара. Наравно, ни овај крај није изабран случајно. Осим одговарајућег терена, значајно нам је било што су се управо на овом простору одиграле најважније битке с почетка Великог рата, на Церу и Колубари – прича Капор.

СТАЗАМА ХЕРОЈА

На дан када је пре сто година издата заповест за почетак борби, 13. септембра, „Слободни синови“ ће на Поликастру код споменика земљама ослободиоцима одати почаст страдалима.

– Са Зејтинлика крећемо 14. септембра, на дан када је почела артиљеријска припрема. Сутрадан се пењемо на Кајмакчалан, а потом продужавамо у Македонију. Тамо ћемо с локалним удружењима Срба и ветеранских организација посетити шест спомен-обележја, одати почаст у Битољу, Прилепу, Штипу и Куманову – каже вођа пута, напоми-

ПОДРШКА

Покровитељи пројекта „Стазама Солунаца – Слободни синови“ су Министарство одбране Републике Србије и Министарство унутрашњих послова Републике Српске. Подршку пројекту пружили су и министарства унутрашњих и спољних послова, Министарство за рад запошљавање, борачка и социјална питања, Команда Копнене војске и локалне самоуправе Панчева, Парафина и Тополе. Не треба заборавити ни „пријатеље пројекта“ који су донирали робу, услуге или новац и тако омогућили реализацију великог подухвата.

њући да ће одатле продужити ка Врању, Лесковцу и Нишу, где ће уз помоћ Команде Копнене војске посетити знаменита обележја тога краја. Одатле их пут води у Парафин и Тополу, где ће уз помоћ локалних самоуправа посетити значајне споменике и одати пошту прецима.

„Слободни синови“ путовање стазама предака завршавају 23. септембра, доласком у Београд, а крајњи циљ им је осматрачница с Кајмакчалана преко пута Народне скупштине.

Како би путовање протекло глатко, велика пажња посвећује се логистичкој припреми. Током десетодневног пута проћи ће кроз три државе и осам царинских и граничних контрола, те је потребно побринути се и за безбедност током војње по јавним путевима, посебно кроз насељена места.

Ништа мање није захтевно ни обезбеђивање хране. За напоре који им предстоје вожење и прелажење око 1.000 километара за свега десет дана морају се обезбедити квалитетни и обимни оброци, а како би нутритивне вредности биле одговарајуће потражили су стручну помоћ дијететичара с Војномедицинске академије. ■

Мирјана КРСТОВИЋ

ВИТЕЗОВИ ТЕМПЛАРИ – МИСТИЧНИ РАТНИЦИ И ПРОКАЗАНИ МОНАСИ

Пише проф. др Владимир БАРОВИЋ

ВИТЕЗ, КОЊАНИК И

Захваљујући велу тајанствености и многим популарним књигама и филмовима витезови темплари често су представљени као тајни, мрачни ред који се бави магијом, освајањима, заверама и мистичним обредима.

А били су, заправо, ратници, витезови и монаси, у свом сјају, али и беди, коју са собом носе ходници прохујалог времена историје средњег века.

Витез је био војник, како га именују латинска реч *miles* и англосаксонска *sniht*, као и сродна реч *knight*. Тај термин у речницима Милана Вујаклије означава коњаника, јахача, пратиоца, удварача неке даме, човека услужног и издашног (нарочито у новцу), отменог и финог господина, племића.

Основна карактеристика витеза садржана је у чињеници да јаше коња. У већини средњовековних наречја *miles* замењује управо реч која означава коњаника – *chevalier* у француском, *ritter* у немачком, *cavaliere* у италијан-

ском, а у шпанском caballero. Он је у војном смислу био претеча оклопних снага, јер је увек био оклопљен, додуше почетком 10. века нешто слабије, док у позном средњем веку, 14. и 15, представљао потпуно оклопљеног јачаха, а чак му је, у појединим ситуацијама, и коњ имао панцирну кошуљу.

С економског аспекта средњовековног феудалног друштва, витез је био стуб друштва. Био је слободан човек који је поседовао земљу, уз обавезе (првенствено војну) према племићу који му је давао имање ако положи заклетву (витез се свом сениору обавезивао на верност).

Витезови су почетком 10. века били храбри, снажни, али и насилни, агресивни и неписмени ратници, којима је црква пробудила свест да припадају одабраном реду људи. Црквени идеал великодушног, храброг и оданог „Христовог војника“ најбоље је остварен у војничком реду који се борио у Светој земљи. То су били витезови темплари, најславнији од свих редова, који су били увучени у не баш витешку професију банкарства, која их је најпре обогатила, а онда довела до потпуне пропасти.

Лаичка иницијација

Дечак који се спремао за витеза одлазио је на обуку код племића – господара његовог оца. После завршене мукотрпне војничке обуке, која је подразумевала руковање мачем, борбу с коња и сличне вештине, следила је иницијација у витешки ред – спровођење више симболичких радњи које су имале религиозну и моралну карактеристику. О иницијацији витеза доста знамо захваљујући књизи L'Orden de chevalere, која је настала у време Вилијема Маршала (1144–1219), једног од најпознатијих витезова средњег века, али и темплара. Сахрањен је у Темпларској цркви у Лондону.

Кандидат за будућег витеза најпре се купао, што је симболисало очишћење од грехова. Затим се облачио у белу одежду, а то је значило његову одлуку да брани Бо-

већина витезова сама је обезбеђивала коње (бојни коњ био је витезов, а добијао је мазге и слабије коње за вучу као и товарне коње за опрему и храну на војном походу) и опрему. Цена бојног коња и оклопа била је висока. Бојни коњ се посебно одгајао због величине и снаге неопходне да носи тешког јачаха и постигне снажан залет, који (после поготка копљем) противника избацује из седла. Дobar бојни коњ коштао је 50 суа или шилинга, што је петоструко већа вредност од добре краве. Оклоп је био још скупљи и ценио се на око 100 суа, које је Ландри Грос, племић браће Л'Оигр, далеке 1080. године дао опатији Клини. Захваљујући том запису знамо колико је била скупочена опрема за једног витеза.

Витез се у борби кретао доста споро, с обзиром на тежак оклоп и оружје. Кацига, штит (панцир) и касније оклоп били су одбрамбена опрема, а копље и мач офанзивна оружја. За витеза борба пројектилама (руком, стрелом, праћком) била је испод части, јер се сукоб на даљину сматрао кукавичким и недостојним племенитих људи. Тој теорији вероватно иде у прилог и чињеница да је лук слабо употребљив за тешког оклопника на коњу, због тежине маневра.

Крсташки походи

За историју витезова темплара и њихов настанак од пресудног значаја била је проповед одржана у Клермону (Француској) 27. новембра 1095, на дан Светог Хиларија, у којој је папа Урбан II позвао на рат за ослобођење Христовог гроба – што је изазвало Први крсташки рат. Папа је за вођу крсташа именовао Адемара, бискупа Л'Пија, а занимљиво је да је управо бискуп Адемар прошао витешку обуку пре него што је постао црквени великодостојник.

Хиљаде витезова пријавило се за борбу под заставом високих племића: грофа од Тулуза – Рејмонда, грофа Годфрија де Бујона, краљевог брата, грофа Хјуа од Верман-

ОСНИВАЊЕ РЕДА

Оснивање темплара углавном се везује за 1119. годину, мада има индикација да је ред основан нешто касније. Уз помоћ дипломатских текстова, пре свега акта о донацији од 1. октобра 1127, можемо утврдити да је Ред Храма основан између 1. новембра 1119. и 12. јануара 1120. године.

Неспорна чињеница за темпларе јесу њихови оснивачи – Иг Пајенски (из Шампање) и Жофроа од Сент Омера (из Артоа), који су с девет витезова зачели организацију која касније прераста у најмоћнији монашко-витешки ред Свете земље и целог хришћанског света. Име темплари потиче од латинске речи храм, јер су по кардиналском хроничару Жаку од Витрија добили дворац близу храма Господњег.

КАВАЉЕР

жији закон, и опасивао се танким каишем да га подсећа да се клони телесних грехова. У цркви му је дарована лична опрема: мамузе, да има храброст да служи Богу, и мач, да се бори против непријатеља.

Црква је освећивала витеза благосиљањем мача, а од 11. века иницијација је додатно христичанизована. На крају је добијао коле, ударац руком по глави или рамену да упамти онога који га је прогласио витезом. Иницијацију је вршио господар, односно племић коме ће иницирани витез од тог момента служити и од кога је добијао мач, а ређе и осталу опрему, доста скупу (кацига, оклоп, штит панцир, коња).

доа, грофа Робера Фландријског, као и норманских војвода Роберта Нормандијског и Бојемунда Д'Отвила. Тешко је утврдити колико је тачно било витезова у крсташкој армији која је 1096. године, преко Балкана и Цариграда, пошла у Свету земљу, али према неким проценама било је 4.000 витезова и 25.000 пешадица. За тај историјски период можемо рећи да је реч о великој војсци, која је имала значајан број добро извежбаних и обучених ратника, мотивисаних религијским елементом, што је било важно за борбу.

Хроничари великих похода 11. века претерују када тврде да је у Првом крсташком рату учествовало 100.000 витезова, с обзиром на то да је и неколико стотина витезова на бојном пољу тога доба представљало озбиљну војну снагу. Почетком 1097. године у Цариграду крсташа су с грофом Годфридом Бујонским положили заклетву византијском цару Алексију I да ће помоћи да врати византијске територије од неверника, те да ће освојене градове дати царским трупама на управу (само гроф Рејмонд од Тулуза одбио је да потпише заклетву византијском цару).

Током следеће две године крсташа су у исцрпљујућим борбама, јер нису навикли на терен и климу Блиског истока, заузели градове Никеју, Антиохију и Три-

полис. Средином јула 1099. године, после 40 дана опсаде, заузели су Јерусалим и затим у Палестини основали краљевства, војводства и грофовије, које су потрајале скоро два века.

Крсташки поход био је у директној вези с ходочашћем, старим обликом покајања, уобичајеним за витешко и средњевековно друштво. Ходочашће, односно крсташки поход, сматрао се најузвишенијим обликом очишћења (искупљења) од овоземаљских греха. „Ходочашће“, „путовање у Јерусалим“ јесу термини које савременици користе за крсташки поход, јер се латински термин за крсташе јавио тек у 13. веку. Ходочашће у Свету земљу било је веома опасан подухват, о чему сведочи Жак од Витрија: „Нико није могао безбедно да посети света места, јер су разбојници и лупежи вребали на друмовима и пресретали ходочаснике, од којих је велики број тако и настрадао, а многи су чак и поклани“. Разлог и циљ настанка темплара управо је била заштита ходочасника на путу, о чему пише Жак од Витрија у „Историји Свете земље“, као о најважнијем и светом задатку витезова темплара. ■

(Наставак у следећем броју)

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ ВОЈНОМЕДИЦИНСКЕ АКАДЕМИЈЕ

расписује

Јавни конкурс

за избор у звање наставника у образовно-научном пољу медицинских наука:

1. наставник за ужу научну област хирургија подобласт општа хирургија у звање доцента.
- Јавни конкурс за поновни избор у звање наставника у образовно-научном пољу медицинских наука:
1. наставник за ужу научну област фармакологија и токсикологија у звање ванредног професора;
 2. наставник за ужу научну област физиологија у звање доцента.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да кандидат поседује научни степен доктора наука из области за коју се бира;
2. да кандидат није правоснажно осуђиван за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи;
3. да је кандидат професионално војно лице/војни службеник.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да испуњава услове за избор у звање доцента из члана 16. и члана 17. Правилника о стицању звања наставника на Универзитету одбране („Службени војни лист”, бр. 21/16 и 3/17);
2. кандидати за избор у звање доцента приступно предавање одржаће 11. 9. 2018. године. Приступно предавање траје најдуже 20 минута. Тему бира кандидат, с тим да она мора да буде из уже научне области за коју конкурише за избор у звање доцента.

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати прилажу:

1. документацију према Упутству за припрему конкурсне документације и изразу извештаја за избор у звање наставника (одлуке Сената број 7/56 од 20. октобра 2016. године и број 9/66 од 21. априла 2017. године), које је објављено на интернет страници Универзитета одбране (Медицинског факултета ВМА);
2. попуњен одговарајући образац Извештаја комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање наставника;
3. уверење надлежног органа МУП о непостојању правоснажне пресуде за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање наставника подносе се на адресу Медицинског факултета Војномедицинске академије Универзитета одбране: Црнотравска 17, Београд

(преко шалтера деловодства) са назнаком „конкурс за избор у звање наставника”.

У пријави обавезно навести адресу и телефон, ужу научну област и звање за које се пријава подноси.

Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација се неће враћати кандидату.

Конкурс је отворен 30 дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања. ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА МАТЕРИЈАЛНЕ РЕСУРСЕ

Управа за одбрамбене технологије

расписује

Јавни конкурс

за пријем лица у својству цивилних лица на служби у Војсци Србије у радни однос на неодређено време

ради попуње формацијских места у

1. Назив организационе јединице Министарства одбране или Војске Србије у којој се попуњавају формацијска места:

Управа за одбрамбене технологије Сектора за материјалне ресурсе Министарства одбране Републике Србије

Формацијска места која се попуњавају:

1. референт за заштиту интелектуалне својине, ВСС – 1 извршилац,
2. референт за финансијске анализе, ВСС – 1 извршилац,
3. референт за нормативну регулативу и статус одбрамбене индустрије Србије, ВСС – 1 извршилац.

Општи услови:

- да су кандидати пунолетни држављани Републике Србије,
- да су кандидати здравствено способни за рад у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да кандидати имају одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкуришу,
- да кандидатима раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа,
- да кандидати нису осуђивани на казну затвора од најмање 6 месеци,
- да су кандидати безбедносно проверени и да нема безбедносних сметњи за пријем на формацијска места на која конкуришу.

Посебни услови:

за формацијско место под редним бројем 1:

- да кандидат има завршен одговарајући факултет којим је стекао високо образовање из области правних наука на основним академским студијама у обиму од 240 ЕСП бодова, или на основним студијама у трајању од 4 (четири) године којим је стекао VII-1 степен стручне спреме;

за формацијско место под редним бројем 2:

- да кандидат има завршен одговарајући факултет којим је стекао високо образовање из области еко-

номских наука – модул, усмерење, изборни блок, група, односно категорија груписања предмета везаних за рачуноводство и ревизију, финансијско управљање и анализу (економску) пословања на основним академским студијама у обиму од 240 ЕСП бодова или на основним студијама у трајању од 4 (четири) године којим је стекао VII-1 степен стручне спреме;

за формацијско место под редним бројем 3:

- да кандидат има завршен одговарајући факултет којим је стекао високо образовање из области правних наука на основним академским студијама у обиму од 240 ЕСП бодова или на основним студијама у трајању од 4 (четири) године којим је стекао VII-1 степен стручне спреме.

II. Заједничко за сва формацијска места:

Изборни поступак:

У изборном поступку биће примењени критеријуми прописани тачком 4. Одлуке о утврђивању мера за спровођење стратегије каријерног вођења и саветовања у Републици Србији у Министарству одбране и Војсци Србије („Службени војни лист”, бр. 6/14, 23/15 и 30/17), а који обухватају:

- просек оцена са последњег нивоа школовања (30% од укупног броја бодова),
- проверу знања и способности укључујући и проверу знања енглеског језика (20% од укупног броја бодова, и то провера стручних знања 15%, а провера знања енглеског језика 5% од укупног броја бодова),
- психолошку процену кандидата (40% од укупног броја бодова),
- разговор са кандидатом (10% од укупног броја бодова),
- медицинско-здравствену процену и
- безбедносну проверу.

Место, дан и време спровођења активности изборног поступка:

Кандидати чије су пријаве благовремене, допуштене, разумљиве, потпуне и уз које су приложени сви докази и који испуњавају све услове за запослење на формацијским местима за која конкуришу биће позвани на проверу знања и способности.

Провера знања и способности обухвата проверу теоријских знања за формацијска места и проверу енглеског језика.

О датуму, времену и месту обављања провере знања и способности кандидати ће бити благовремено обавештени писаним путем или путем електронске поште на e-mail, који наведу у пријави.

Провера теоријских знања за формацијско место под редним бројем 1 подразумева проверу познавања одредби Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/2005, 50/2006 – испр., 18/2010 и 112/2015), Закона о патентима („Службени гласник РС”, бр. 99/2011 и 113/2017 – др. закон) и Закона о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/2005, 18/2010 и 55/2013). Провера се спроводи тако што кандидат на писаном тесту знања одговара на питања бирањем једног или више тачних одговора од понуђених. Успех се вреднује тако што се одређује проценат тачних одговора. Кандидати са више од 50% тачних одговора могу да учествују у даљем току селекције.

Провера теоријских знања за формацијско место под редним бројем 2 подразумева проверу познавања одредби Закона о рачуноводству („Службени гласник РС”, бр. 62/2013), Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013,

63/2013 – испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 – др. закон, 103/2015, 99/2016 и 113/2017) и Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014, – др. закон и 5/2015). Провера се спроводи тако што кандидат на писаном тесту знања одговара на питања бирањем једног или више тачних одговора од понуђених. Успех се вреднује тако што се одређује проценат тачних одговора. Кандидати са више од 50% тачних одговора могу да учествују у даљем току селекције.

Провера знања и способности за формацијско место под редним бројем 3 подразумева проверу познавања одредби Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014, – др. закон и 5/2015) и Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ”, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, „Службени лист СРЈ”, бр. 31/93 и „Службени лист СЦГ”, бр. 1/2003 – Уставна повеља). Провера се спроводи тако што кандидат на писаном тесту знања одговара на питања бирањем једног или више тачних одговора од понуђених. Успех се вреднује тако што се одређује проценат тачних одговора. Кандидати са више од 50% тачних одговора могу да учествују у даљем току селекције.

Кандидати који не задовоље на провери теоријских знања или који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка губе право на даље учешће у изборном поступку.

За кандидате који задовоље проверу теоријских знања биће организована провера знања енглеског језика. О датуму, времену и месту обављања провере знања енглеског језика кандидати ће бити благовремено обавештени писаним путем или путем електронске поште на e-mail, који наведу у пријави. Провера знања енглеског језика кандидата спроводи се путем стандардизованих тестова у организацији Катедре за стране језике Војне академије. Кандидати који не задовоље на провери знања енглеског језика или који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка губе право на даље учешће у изборном поступку.

За кандидате који задовоље проверу енглеског језика биће организована психолошка процена кандидата у надлежној војноздравственој установи. Наведена процена врши се путем стандардизованих тестова. О датуму, времену и месту обављања психолошке процене кандидати ће бити благовремено обавештени писаним путем или путем електронске поште на e-mail, који наведу у пријави. Кандидати који не задовоље на психолошкој процени или који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка, губе право на даље учешће у изборном поступку.

За кандидате који задовоље психолошку процену биће организован разговор. О датуму, времену и месту обављања разговора кандидати ће бити благовремено обавештени писаним путем или путем електронске поште на e-mail, који наведу у пријави.

За кандидате који уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност, биће извршена безбедносна провера у складу са прописима којима је уређено вршење безбедносне провере у Министарству одбране.

Изабрани кандидати пре пријема у радни однос доставиће лекарско уверење о општој здравственој способности за рад на формацијском месту на које су конкурисали.

Место рада: Београд

III. Рок за подношење пријаве на јавни конкурс.

Рок је 30 (тридесет) дана и почиње да тече наредног дана од дана када је јавни конкурс оглашен у дневном листу „По-

литика" и у периодичном издању огласа Националне службе за запошљавање. Текст конкурса биће објављен и на веб-страници Министарства одбране Републике Србије www.mod.gov.rs.

IV. Лица задужена за давање обавештења о јавном курсу су потпуковник Мирољуб Николић, телефон: 011/2059-226 и 064/8329-258 и војни службеник Мирјана Банковић, телефон 011/2059-221.

V. Адреса на коју се подноси пријава на јавни конкурс:

Поштом на адресу Министарство одбране, Управа за одбрамбене технологије, Немањина 15, 11000 Београд, са знаком „за јавни конкурс“. Лична достава пријава може се извршити у деловодству Управе за одбрамбене технологије, Немањина 15, Београд.

VI. Докази који се прилажу уз пријаву на јавни конкурс:

Уз пријаву у којој се наводе основни лични подаци, адреса становања, контакт телефон, e-mail адреса, редни број радног места на које се конкурише, кандидати, поред кратке биографије за сва радна места прилажу и следеће:

- оригинал или оверену фотокопију дипломе којом се потврђује стручна спрема, односно стечено звање; уверење о држављанству (не старије од шест месеци); извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац – не старије од шест месеци); уверење надлежног органа МУП да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању од најмање шест (6) месеци; уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос у државном органу није престао због повреде дужности из радног односа и сертификата о положеним модулима по ECDL стандарду везаним за основе коришћења интернета (MS Outlook и Internet Explorer), обраду текста (MS Word), табеларне калкулације (MS Excel) и презентације (MS Power Point).

Сви докази се прилажу у оригиналу или у фотокопији која је оверена у општини, суду или код јавног бележника.

Изузетно у градовима и општинама у којима нису именовани јавни бележници приложени докази могу бити оверени у основним судовима, судским јединицама, пријемним канцеларијама основних судова, односно општинским управама као поверени посао.

Напомена:

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве и пријаве, уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или у фотокопији овереној код јавног бележника, биће одбачене закључком.

Пробни рад обавезан је за све оне кандидате који први пут заснивају радни однос у државном органу. Пробни рад за радни однос заснован на неодређено време траје 6 месеци. Запосленом који не задовољи на пробном раду отказује се радни однос без права на новчану накнаду због отказа.

Јавни конкурс спроводи конкурсна комисија коју именује министар одбране.

Одредбом члана 9. и члана 103. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16) прописано је, између осталог, да у поступку који се покреће по захтеву странке орган може да оствари увид, прибавља и обрађује личне податке о чињеницама о којима се води службена евиденција када је то неопходно за одлучивање, осим ако странка изричито изјави да ће податке прибавити сама.

Потребно је да кандидат попуни изјаву којом се одређује за једну од две могућности: да орган прибави податке о којим се води службена евиденција или да ће то кандидат учинити сам. Наведену изјаву могуће је преузети на веб-

страници Министарства одбране Републике Србије www.mod.gov.rs. Потписану изјаву неопходно је доставити уз напред наведене доказе.

Документа о чињеницама о којима се води службена евиденција су: уверење о држављанству; извод из матичне књиге рођених; уверење из МУП-а да лице није осуђивано на казну затвора у трајању од најмање 6 месеци; уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос у државном органу није престао због повреде дужности из радног односа.

Кандидати који конкуришу на више формацијских места подносе појединачне пријаве за свако формацијско место на које конкуришу у којима наводе уз коју од пријава су приложили тражене доказе.

Лице које је већ запослено у Министарству одбране и Војсци Србије, а које се пријављује на јавни конкурс, уместо уверења о држављанству и извода из матичне књиге рођених, подноси решење о распоређивању на радно место, односно формацијско место у организационој јединици у којој ради, или решење да је нераспореден. ■

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ

ВОЈНА АКАДЕМИЈА

расписује

Јавни конкурс

за избор и поновни избор у звање наставника у образовно-научном пољу друштвено-хуманистичких наука и техничко-технолошких наука, и то:

А) ПОЉЕ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

1. поновни избор једног наставника за ужу научну област Војна историја, у звање доцента.

Б) ПОЉЕ ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИХ НАУКА

1. избор једног наставника за ужу научну област Опасне материје, у звање доцента.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да кандидат поседује научни степен доктора наука из области за коју се бира,
2. да кандидат није правоснажно осуђиван за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи и
3. да је кандидат професионално војно лице.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да испуњава услове за избор и поновни избор у звање доцента из члана 16. и члана 17. Правилника о стицању звања наставника на Универзитету одбране („Службени војни лист“ број 21/16).
2. кандидати за избор у звање доцента одржаће приступно предавање пред комисијом за приступно предавања 11. 9. 2018. године. Приступно предавање траје најдуже 20 минута. Тему бира кандидат, с тим да она мора да буде из уже научне области за коју кандидат конкурише за избор у звање доцента.

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати прилажу:

1. документацију према Упутству за припрему конкурсне документације и израду извештаја за избор и поновни избор у звање наставника (Одлука Сената број 7/56 од 20. октобра 2016. године), које је објављено на интернет страници Универзитета (Војне академије).
2. попуњен одговарајући образац Извештаја комисије о пријављеним кандидатима за избор и поновни избор у звање наставника (CD).
3. уверење надлежног органа МУП-а о непостојању правоснажне пресуде за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе, коју издаје високошколска установа, или примања мита при обављању послова у високошколској установи.
4. сагласност претпостављене команде за ангажовање у наставном процесу у оквиру студијских програма Војне академије.

Правилник о начину, поступку и ближим условима стицања звања наставника и Упутство за припрему конкурсне документације и израду извештаја комисије за избор у звање наставника налази се на интернет страници Војне академије.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор и поновни избор у звање наставника подносе се на адресу Војне академије: Генерала Павла Јуришића Штурма 33, Београд, са назнаком „конкурс за избор у звање наставника“.

У пријави обавезно навести адресу и телефон, ужу научну област и звање за које се пријава подноси.

Непотпуне и неблагоприятно поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација се неће враћати кандидату.

Конкурс је отворен 30 дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

ВАЖНА НАПОМЕНА

Кандидати који буду изабрани у звања наставника неће бити постављани на формацијска места наставника у Војној академији, већ ће права и обавезе наставника остваривати са формацијског места на које су већ постављени, а у складу са чланом 88. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС”, бр. 88/2017). ■

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ

ВОЈНА АКАДЕМИЈА

расписује

Јавни конкурс

за избор једног лица у звање доцента у образовно-научном пољу друштвено-хуманистичких наука за ужу научну област енглески језик

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да кандидат поседује научни степен доктора наука из области за коју се бира,
2. да кандидат није правоснажно осуђиван за кривично дело против полне слободе, фалсификовања

јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи и

3. да је кандидат војни службеник.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да испуњава услове за избор у звање доцента из члана 16. и члана 17. Правилника о стицању звања наставника на Универзитету одбране („Службени војни лист” број 21/16),
2. приступно предавање кандидата за избор у звање доцента, које може да траје најдуже 20 минута, биће одржано дана 11. 09. 2018. године. Тему бира кандидат, с тим да она мора да буде из уже научне области за коју конкурише за избор у звање доцента.

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати прилажу:

1. документацију према Упутству за припрему конкурсне документације и израду извештаја за избор у звање наставника (Одлука Сената број 7/56 од 20.октобра 2016. године) које је објављено на интернет страници Универзитета одбране (Војне академије),
2. попуњен одговарајући образац Извештаја комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање наставника (CD),
3. уверење надлежног органа МУП-а о непостојању правоснажне пресуде за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи.
4. сагласност претпостављене команде за ангажовање у наставном процесу у оквиру студијских програма Војне академије.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање наставника подносе се на адресу Војне академије: Генерала Павла Јуришића Штурма 33, Београд, са назнаком: „конкурс за избор у звање наставника“.

У пријави обавезно навести адресу и телефон, ужу научну област и звање за које се пријава подноси.

Непотпуне и неблагоприятно поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација неће се враћати кандидату.

Конкурс је отворен 30 дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

ВАЖНА НАПОМЕНА

Кандидат који буде изабран у звање наставника неће бити постављан на формацијско место наставника у Војној академији већ ће права и обавезе наставника остваривати са формацијског места на које је већ постављен, а у складу са чланом 88. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС”, бр. 88/2017). ■

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
ВОЈНОМЕДИЦИНСКЕ АКАДЕМИЈЕ
 расписује

Јавни конкурс
за избор у звање сарадника

Расписује се конкурс за избор у звање сарадника:

1. једног сарадника за ужу научну област интерна медицина подобласт нефрологија у звање асистента;
2. једног сарадника за ужу научну област интерна медицина подобласт хематологија у звање асистента;
3. једног сарадника за ужу научну област хирургија подобласт неурохирургија у звање асистента.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да је кандидат професионални припадник Војске Србије.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- 1) да је кандидат завршио одговарајућу здравствену специјализацију.
- 2) да је кандидат уписао докторске академске студије или му је као магистру наука одобрена тема за израду докторске дисертације;

СПЕЦИЈАЛНА БРИГАДА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

расписује

Интерни конкурс
за пријем кандидата на селективну обуку

I УСЛОВИ КОНКУРСА:

За пријем кандидата на селективну обуку у Специјалну бригаду могу конкурисати професионални официри, подофицири и професионални војници свих родова и служби из Министарства одбране и Војске Србије који испуњавају следеће опште и посебне услове:

а) општи услови:

- да испуњавају услове прописане одредбама члана 39. Закона о Војсци Србије;
- да су здравствено способни за војну службу без ограничења;
- да нису осуђивани;

б) посебни услови:

- да нису старији од 28 година;
- да су он и чланови његове уже породице (брачни друг и деца) држављани Републике Србије; да имају радно искуство у Војсци од најмање две године;
- да немају негативних службених оцена и да су им последње две службене оцене најмање „врло добар“;
- да су психофизички здрави и способни за рад у јединицама Специјалне бригаде, што се утврђује налазом надлежне војнолекарске комисије, психолошким тестирањем за обављање падобранске службе, тестом опште културе и провером физичких способности;
- да испуњавају критеријуме безбедносне провере;
- да су пливачи.

- 3) да је кандидат студије завршио са просечном оценом најмање осам (8);
- 4) да кандидат има најмање један рад in extenso, као први аутор у часопису са рецензијом.

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати треба да приложе:

1. биографске податке и доказе о испуњености услова конкурса;
2. библиографију објављених научних и стручних радова са копијама примерака научних радова и других публикација.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање сарадника подnose се на адресу Медицинског факултета Војномедицинске академије Универзитета одбране Црнотравска 17, Београд (преко шалтера деловодства), са назнаком „конкурс за избор у звање сарадника“. У пријави обавезно навести адресу и телефон, ужу научну област и звање за коју се пријава подноси.

Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација се неће враћати кандидату.

Конкурс је отворен 30 дана рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања. ■

II НАЧИН КОНКУРСИСАЊА:

- кандидати подnose молбе за пријем на селективну обуку у Специјалну бригаду (ВП 8486 Панчево) преко својих матичних команди;
- уз молбу, кандидати обавезно прилажу: кратку биографију, извод из матичне књиге рођених, уверење о држављанству за њега и чланове његове уже породице, оверени образац КОЛП из програмског пакета КаИС, изјаву да жели да обавља падобранску службу, уверење о извршеној провери физичких способности са натуралним показатељима и мишљење команданта ранга батаљона или вишег старешине;- по пристизању молби и њихове анализе кандидати који задовоље опште услове конкурса добиће позив преко претпостављене команде, са тачним датумом и временом ради упућивања на лекарски преглед за падобранца (преглед се реализује на ВМИ Земун, а позив представља уједно и упућеницу за преглед); преглед траје 2 (два) дана;
- кандидати који буду здравствено способни за падобранца и који испуњавају све услове конкурса, долазе на селективну обуку (привремени рад) у Специјалну бригаду (ВП 8486 Панчево).

Конкурс је отворен 30. дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања ■

Јубиларни сусрет 21. класе ВА КоВ

Некадашњи питомци 21. класе, „чешке“, Војне академије КоВ и њихове старешине (из 1968. године) свечано ће обележити 50. годишњицу завршетка школовања и стицања првог официрског чина, у суботу 22. септембра, у ресторану Дома Војске Србије (улаз из Француске улице) у Београду, у 11.00 сати.

Уплата 2.000,00 динара по особи (на лицу места). Пријаве до 15. септембра. Подробније информације можете добити од Станоја Јовановића (063/315-232) и Боже Новака (066/434-383). Обавестити припаднике класе. ■

Организациони одбор

Специјални прилог

АРСЕНАЛ

111

ФАМИЛИЈА АУТОМАТА 9 mm UZI

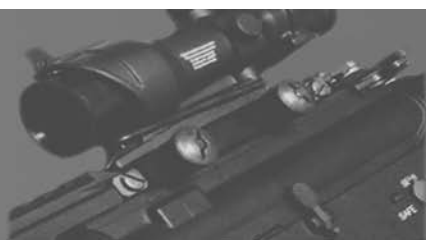
ПОПУЛАРНИ ШИРОМ СВЕТА

АВИОН ЗА СЕЛЕКЦИЈУ – ТЕСНАМ P2002JF SIERRA

ПРЕСЕДАН ИЛИ БУДУЋНОСТ

САДРЖАЈ

Фамилија аутомата 9 mm UZI

**ПОПУЛАРНИ
ШИРОМ СВЕТА** 2

**ЛАСЕРСКИ НИШАН ЗА
НЕМАЧКЕ СПЕЦИЈАЛНЕ СНАГЕ** 9

**ЕСТОНИЈА ИЗАБРАЛА
ЈУЖНОКОРЕЈСКУ ХАУБИЦУ** 9

Авион за селекцију – Теснам
P2002JF Sierra

ПРЕСЕДАН ИЛИ БУДУЋНОСТ 10

**МАЂАРСКА КУПУЈЕ
ХЕЛИКОПТЕРЕ Н-145М** 16

**АІМРОІНТ ПРЕДСТАВІО
НОВІ КОЛІМАТОРСКИ
НИШАН** 16

Уредник прилога
Мира ШВЕДИЋ

Ликовно-технички уредник
Енес МЕЃЕДОВИЋ

ПОПУЛАРНИ ШИРОМ СВЕТА

Фамилија аутомата 9 mm UZI

Реномирани амерички војни часопис „Soldier of Fortune” објавио је податак да је у периоду од 1960. до 1980. године UZI био најпродаванији аутомат на војно-полицијском тржишту. Према проценама, до 2001. године произведено је више од 10 милиона примерака, укључујући лицендне верзије и копије. Аутомати UZI били су у арсеналу више од 90 земаља света као војно и полицијско оружје.

Наредбом премијера државе Израел Давида Бен-Гуриона, 26. маја 1948. формиране су Израелске одбрамбене снаге и укинута све остале јеврејске оружане формације. У рату за независност (1948) израелска војска извојевала је велику победу, иако бројчано слабија и опремљена углавном застарелим пешадијским наоружањем. Упркос ембаргу, Израелци су пре и у току рата успели да тајним каналима из Чехословачке (Операција „Балак”) увезу велику количину оружја и муниције. Било је то већином оружје из арсенала немачког Вермахта, заплењено или произведено у чехословачким фабрикама (пушке Mauser Karabiner 98k/P-18, митраљежи MG-34 и vz. 37, пушкомитраљежи vz. 26, аутомати MP-38/40, Suomi KP/-31, ZK-383), и нешто мања количина савезничког оружја (пушка Lee Enfield, аутомати Sterling, Sten и Tompson).

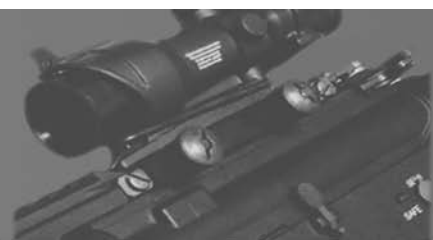
Различито наоружање и десетине типова разноврсне муниције отежавале су обуку војника и представљале праву логистичку ноћну мору. Зато су након Првог арапско-израелског рата предузете хитне мере да се унифицира оружје и оснује домаћа војна индустрија. Разматрана је производња унапређене верзије чувеног немачког аутомата MP-40, који се у борбеним дејствима одлично показао, али се од те идеје одустало због компликоване производње, увозних компоненти и високих трошкова.

Првенац израелске војне индустрије

Израелски генералштаб 1950. године доноси одлуку да се због недовољно развијене домаће војне индустрије из иностранства набави одређена количина борбених пушка, које би се касније лицензно производиле у Израелу (белгијска FN FAL уведена је 1954, односно њена израелска верзија Romat). Истовремено, расписан је конкурс за избор домаћег аутомата, који је требало да има сличне тактичко-техничке карактеристике као чувени MP-40.

Свој патент и први прототип аутомата представио је двадесетседмогоди-

ТА

шњи поручник израелске војске Узијел Гал. Његова концепција и решење аутомата се допала војном руководству, па је у наредне три године оружје дорађивано, тестирано и трупно опитовано у специјалним снагама. Нови аутомат, првенац израелске војне индустрије, усвојен је у наоружање 1954. године и добија ознаку UZI – по надимку свог конструктора.

КОНСТРУКТОР

Израелски конструктор оружја Узијел Узи Гал (Вајмар, Немачка, 1923 – 2002, Филадельфија, САД) рођен је као Готард Глас (Gotthard Glas) у немачко-јеврејској породици. Након доласка нациста на власт породица Глас се 1933. године из Немачке сели у кибуц на северу Палестине, где мењају идентитет и презиме. Узијел је након завршетка машинског факултета постао припадник јеврејске паравојне формације Хагана, а ка-

сније активни официр Израелских одбрамбених снага задужен за техничко одржавање наоружања и опреме. Током војне службе више пута је награђиван и одликован највећим одликовањима. Пензионисао се као потпуковник 1975. и исте године се због болести ћерке и њеног лечења сели у САД. Радио је за америчку компанију Sturm, Ruger & Co., Inc., и конструктор је аутомата Ruger MP9 (модификација UZI). Занимљиво је да није желео да се аутомат назове по његовом имену да би остао анониман. Његов отац Ерих Глас био је познати израелски сликар и фотограф.

Одлике

Аутомат UZI калибра 9×19 mm компактно је, добро избалансирано и једноставно оружје намењено за борбу на даљинама до 200 метара. Најбоље резултате јединачном палбом постиже на даљинама до 100 метара. Има масу од 3,5 kg, дужину са склопљеним кундаком 470 mm, а са испруженим 640 милиметара. Теоријска брзина палбе износи

600 метака у минути. Може дејствовати на два начина: аутоматски (рафално) и полуаутоматски (јединачно). Због својих карактеристика погодан је за употребу у просторно ограниченим условима (ровови, саобраћајнице, просторије, насељена места и сл.), специјалним операцијама и као лично одбрамбено оружје тенковских или хеликоптерских посада. На аутомат се по потреби може монтирати пригушивач пучња, бајонет (навлачењем преко уста цеви), ласерски обележивач циља или оптоелектронски нишански уређај.

Аутомат функционише по принципу слободног трзаја затварача и дејствује из отвореног затварача. То значи да када затварач дође у предњи положај, не врши механичко забрављивање цеви, већ захваљујући својој релативно великој маси спречава њено превремено отварање, све док притисак у њој не достигне одређену вредност. Након тога затварач почиње кретање уназад, отварајући цев и истовремено избацујући чауру.

Компактност и мала дужина постигнута је тзв. телескопским затварачем који обухвата већи део цеви, због чега је ударна игла померена са чела у тело, односно шупљи део тела затварача. Приликом опаљења затварач обухвата задњи део чауре чиме је постигнута и заштита стрелца у случају превременог опаљења.

Решење аутомата са телескопским затварачем није Узијелова идеја, већ је презета са аутомата vz. 26 чехословачког конструктора Јарослава Холочека. Оваквом конструкцијом добијено је краће оружје, а задржана дужа цев и прецизност – примера ради, немачки MP-40 са истом дужином цеви као UZI има укупну дужину од 833 милиметара.

Захваљујући равномерно распоређеним тежишним тачкама и малој маси

аутомат је стабилан приликом дејства рафалном палбом и изненађујуће прецизан за овакав тип оружја (трзај и одскок се готово не осећа), док добра избалансираност омогућава несметано гађање и са једном руком. Аутомат UZI одликује мали број застоја, узрокованих углавном употребом неадекватне муниције и лошим одржавањем.

Главни делови и конструкција

Аутомат се састоји из следећих главних делова: цев, поклопац сандука са механичким нишанима (предњим и задњим), сандук, механизам за окидање, затварач, повратни механизам, кундак, оквир, резервни алат и прибор. Расклапање, склапање, чишћење и одржавање аутомата је врло једноставно.

Цев дужине 260 mm има четири поља и четири жлеба са десним кораком увијања. Механички нишани (предњи и задњи) заварени су за поклопац сандука и додатно заштићени од оштећења металним штитницима. Предњи нишан може се подешавати специјалним алатом по правцу и висини. Задњи нишан је диоптерски и преклапањем се подешава за гађање на даљинама од 100 и 200 метара. Нишанска слика је јасна, иако је дужина нишанске линије кратка.

Сандук има улогу кућишта и обједињава све делове аутомата у једну целину. Израђен је од пресованог лима, правоугаоног је облика и равних линија. У њему је смештен масивни склоп за-

тварача са повратном опругом и њеном вођицом-шипком. Отвор за избацивање чаура је са леве стране, а затварач га штити и спречава продирање нечистоћа унутар сандука. Ручица за запињање је на горњој страни поклопца сандука, не креће се приликом дејства из оружја и омогућава једнако руковање и левом и десном руком. Регулатор паљбе налази се са леве стране аутомата и лако се помера притиском палца. Режим паљбе обележен је латиничним словним ознакама логичним редоследом (укочено-јединачно-рафално)

Механизам за окидање је класични и једноставне конструкције. Обарача је добро позиционирана, а њен браник је довољно велики за коришћење аутомата са рукавицама. Окидање је нешто тврђе, што је уобичајено за типично војно оружје.

Први модели аутомата који су се производили до 1961. године имали су фиксни кундак од дрвета, да би се касније прешло на метални преклапајући. Кундак, иако врло једноставан, добро леже у згиб рамена и у оси је са линијом нишањења.

Оружје се храни металним оквиром од 25 и 32 метака (9 mm Para). Током година се експериментисало и са оквирима повећаног капацитета (40 и 50 метака), али се од њих одустало јер су се показали као непоуздани. Модели у калибру .45 ACP користе оквири који се пуне са 16 или 22 метака.

Оквир се уводи у лежиште рукохвата. Лако се убацује и чврсто стоји у њему. И ово решење је пионирско код аутомата, а омогућава брзу замену оквира, нарочито у ноћним условима. Полука утврђивача оквира је на доњем делу рукохвата, додатно заштићена од случајног активирања и лако доступна руци која уводи нови оквир.

UZI има двоструки систем осигурања од превременог опаљења: класични и аутоматски. Класична кочница је смештена са леве стране сандука и активира се помоћу ручице регулатора паљбе. У положају укочено (S – од енг. SAFE) није могуће извршити запињање и окидање, односно опаљење. Аутоматска кочница смештена је у за задње стране рукохвата и спречава окидање, све док се не стисне рукохват. Уједно служи и као осигурач од случајног опаљења услед пада оружја на тврду подлогу.

Mini и Micro UZI

Током година од стандардног модела UZI развијена су два компактна модела: Mini UZI и Micro UZI. Mini UZI је, како и само име каже, смањена верзија стандардног модела UZI који је тржишту представљен 1980. године. Има масу од око 2,7 kg, дужину 360/588 mm (склопљен/извучен кундак) и цев од 197 милиметара. Брзина паљбе је због краћег затварача повећана и износи 950 метака у минути. Услед промене у тежини и балистичких карактеристика, уста цеви имају отворе за компензовање трзаја како би се побољшала контрола над оружјем. Пуни се оквиром од 20 метака, а могу се могу користити и стандардни

Девет година након званичног престанка производње фамилије аутомата UZI, компанија „Israel Weapons Industries Ltd“ (IWI) представила је (2010) аутомат нове генерације – UZI Pro. То је модернизована варијанта Micro UZI и дејствује из тзв. затвореног затварача, што га чини знатно прецизнијим и још стабилнијим од свог претходника. Има три сигурносне кочнице, полуку за отпуштање задржача затварача (са леве стране), подесиве механичке нишане, квалитетније делове и механички склоп, те побољшан механизам за окидање. Због уштеде на тежини, рукохват и доњи рам су од полимера ојачаног стакленим влакнима, а сандук од висококвалитетне легуре алуминијума. Ручи-

Mini UZI

оквири капацитета 25 и 32 метка.

Micro UZI је ултракомпактна верзија аутомата, која је почела да се производи 1986. године. По габаритима и тежини се може сврстати у категорију аутоматских пиштоља. Погодан је за скривено ношење и као лично одбрамбено оружје. Има цев од 117 mm, тежак је око 1,5 kg, са укупном дужином 250 mm – склопљен и 460 mm – извучен кундак. У намери да се сачува брзина паљбе (1.200 мет./мин.) кратки затварач добио је волфрамски уметак како би му се повећала маса. Склопиви кундак је једноставне конструкције. Склапа се у десну страну, а ослонац за раме може се користити као предњи вертикални рукохват приликом дејства са кука или из руку. Овај модел производи се за тржиште САД и у калибру .45 ACP са специјалним оквиром од 16 метака. Варијанта Micro UZI без кундака назива се UZI Pistol.

Micro Uzi
(лева страна)

ца за запињање премештена је с леве стране аутомата, што је омогућило постављање Пикатини шине (MIL-STD 1913) дуж читавог поклопца сандука. Додатне шине могу се монтирати на предњем делу – лево, десно и испод

Најновији модел UZI PRO

уста цеви. Рукохват је анатомски профилисан, а обострани утврђивач оквира позициониран је на место уобичајено за пиштоље и лако је доступан. Ради лакше контроле оружја, на предњем делу може се монтирати склопиви вертикални рукохват. Кундак је бочно преклапајући с подесивом дужином (телескопски). По потреби може се одвојити како би се оружје користило као аутоматски пиштољ. Храни се полимерним оквирима капацитета 20, 25 и 32 метака, а могу се користити и метални оквири од стандардног аутомата.

Нови аутомат има масу од 2,32 kg, дужину с извученим кундаком 530 mm, а са склопљеним 600 mm. Доступан је у варијанти са цевима дужине 170, 210 и 240 милиметара. Осим у Израелу, UZI Pro се по лиценци производи у украјинској компанији „НПО Форт“ и носи ознаку Форт-226.

Борбена употреба и корисници

Реномирани амерички војни часопис „Soldier of Fortune“ објавио је податак да је у периоду од 1960. до 1980. године UZI био најпродаванији аутомат на

ТАКТИЧКО-ТЕХНИЧКИ ПОДАЦИ

модел	UZI	Mini UZI	Micro UZI
калибар	9x19 mm Parabellum		
дужина цеви (mm)	260	197	117
дужина нишанске линије (mm)	310	235	184
почетна брзина зрна (m/s)	400	380	350
теоријска брзина паљбе (мет./мин.)	600	950	1.200
храњење	оквир 20, 25 и 32 метка		
дужина са извуч. кундаком (mm)	650	588	460
дужина са склоп. кундаком (mm)	470	360	250
Маса (kg)	3,5	2,7	1,5

војно-полицијском тржишту. Према ценама, до 2001. године произведено је више од 10 милиона примерака, укључујући лицендне верзије и копије. Аутомати UZI су као војно и полицијско оружје били у арсеналу више од 90 земаља света. Први пут су борбено употребљени током Суецке кризе (1956. године), где су се одлично показали током борби у насељеном месту и чишћењу бункера и ровова. Осим као лично одбрамбено оружје јединица другог ешалона (официри, тенкисти, пилоти и др.), UZI је коришћен и као јуришно оружје елитних пешадијских јединица.

КОНВЕРЗИЈА У ВИШЕ КАЛИБАРА

Осим у калибру 9x19 mm Parabellum, UZI се за америчко тржиште производио у калибру .45 ACP (био је у арсеналу полицијских SWAT тимова у неколико држава). Деведесетих година прошлог века компанија IMI нудила је за цивилно и полицијско тржиште комплете за конверзију аутомата – полуаутомата 9 mm у калибар .45 ACP, .22 LR или за америчко-израелски метак .41 Action Express (заменом цеви, затварача и оквира).

Први страни корисник аутомата UZI била је Холандија (1956), која је израелским аутоматима опремила падобранске јединице. Немачки Бундесвер је 1959. године увео UZI под ознаком MP-2 (дрвени кундак) и MP-2A1 (метални кундак) уместо дотадашњег MP-1 (Beretta M1938/49). Модели за немачку војску производили су се у Белгији, а препознатљиви су по словним ознакама на регулатору паљбе D-E-S (нем. Dauerfeuer-Einzelfeuer-Sicher – рафално-јединачно-укочено). Користили су се до 1985. године, када су замењени моделима НК MP-5, а од 2007. и аутоматима MP7.

Сједињене Америчке Државе су у периоду од 1968. до 1979. године купиле од Израела око 3.000 аутомата који су били у наоружању специјалних снага и Централне обавештајне агенције CIA. Тајна служба САД за заштиту важних личности (US Secret Service) до 1990. такође је користила аутомате UZI.

Лиценцна производња и копије

Белгија је прва земља која је добила право на лиценцну производњу у фабрици „Fabrique Nationale” из Херстала и њени модели су се добро продавали на светском тржишту. Осим Белгије, UZI се лиценцно производио у Јужној Африци, Родезији и Вијетнаму.

Као и свако друго познато оружје, израелски аутомати су се у одређеним државама копирани и производили без одобрене лиценце или су били основа за развој сличног оружја.

Италијанска фирма „Societa Costruzioni Industriali Milano” скр. SOCIMI, производила је од 1984. до 1989. године модел Socimi Type 821-SMG калибра 9 mm Parabellum. Аутомат има исти тип телескопског затварача и исти сигурносни механизам, али и нека побољшања као што су сандук и рукохват од алуминијумске легуре, дужу цев и другачије решење кундака. Мању количину ауто-

мата Socimi купила је италијанска полиција и безбедносне службе у неколико земаља. Иста фирма развила је и аутоматски пиштољ Type 821-5 Mikro SMG, али се није серијски производио.

Кинеска компанија „Norico” и данас производи копију аутомата UZI под ознаком M320. Модел се успешно продавао као полуаутоматско оружје за цивилно тржиште САД и означаван је као Police Model (карабинска цев дужине 410 mm и нешто редизајниран дрвени или метални кундак).

Јапанске самоодбрамбене снаге (специјалне јединице, падобранци, тенкисти и пилоти) користе аутоматски пиштољ PM-9 који се производи у домаћој компанији „Minebea”. У суштини, PM-9 је лиценцна верзија Mini UZI, препознатљив по дрвеним корицама рукохвата и предњим вертикалним рукохватом, који је такође од дрвета. За потребе специјалних снага део пиштоља је модификован (заменом дрвених делова пластичним).

UZI у рукама припадника јапанских одбрамбених снага

Шведска компанија „Saab Bofors Dynamics“ представила је 2000. године аутомат СВЈ-MS, који по спољнем изгледу и конструкцији подсећа на израелски Mini UZI. Оружје је специфично јер се може користити као аутомат, односно лично одбрамбено оружје (PDW), јуришна пушка, а додатком бипод ножица и добоша и као оружје за подршку. СВЈ-MS има модуларне карактеристике јер се може конвертовати за употребу шведског метка 6,5×25 СВЈ или стандардног 9 mm Parabellum. Цев је дужине 200 mm, а ефикасан домет 150 метара.

Аутомати (хрв. Strojница) ERO и Mini-ERO у калибру 9 mm Parabellum су хрватске копије модела UZI и Mini UZI, који су се почетком деведесетих произвели без лиценце у компанији „Arma Group“ из Загребa. По димензијама и тактичко-техничким карактеристикама се врло мало разликују од оригинала (нпр. теоријска брзина паљбе износи 650 мет./мин, а код UZI је 600 мет./мин.). Препознају се и по словним ознакама на регулатору паљбе R-P-Z (rafalno-poјedinačno-zakošeno).

Култни статус

Израелци су за америчко цивилно тржиште произвели полуаутоматски модел UZI Carabine са дужином цеви од 410 mm, а лица са посебном колекцио-

Аргентински командос са аутоматским пиштољем Micro Uzi-2

СРПСКИ УЗИ

Војнотехнички институт Војске Србије развио је на основу UZI домаћу верзију аутомата у калибру 9 mm Parabellum ознаке М-97 (са кундаком) и М-97К (кратки за скривено ношење – без кундака). На оба модела предвиђена је опциона уградња пригушивача пуцња (П9 М-97 Телеојџик) и ласерског обележивача циља (ЛОЦ-9). Аутомати су усвојени у наоружање Војске Србије.

нарском дозволом могла су да купе модел са стандардном цеви (260 mm). Поред израелских модела, који се зависно од године увоза и производње означавају као Model A (1980-1983) и Model B (1983-1989), UZI Carabine се производио у компанијама „American firm Group Industries“ и „Vector Arms“. Били су веома популарни као оружја за рекреативно гађање и кућну самоодбрану. Многе фирме у САД данас нуде комплете за надоградњу и конверзију у друге пиштољске калибре.

Шверцерским каналима из Јужне Америке, као и преправком цивилних модела на аутоматско оружје, UZI је постао лако доступан терористичким и криминалним групама широм америчког континента. Према статистици америчког FBI, UZI је најкоришћеније аутоматско оружје у ликвидацијама и обрачунима током осамдесетих и деведесетих година прошлог века. Због тога не чуди што је UZI омиљено оружје „лоших момка“ у акционим филмовима америчке продукције. ■

Бојан РАЈИЋ

ЛАСЕРСКИ НИШАН ЗА НЕМАЧКЕ СПЕЦИЈАЛНЕ СНАГЕ

Министарство одбране Савезне Републике Немачке и компанија „Rheinmetall“ склопили су уговор о испоруци 1.745 тактичких ласерских обележивача циља/ИЦ илuminатора VTAL (скр. Variable Tactical Aiming Laser) за јуришну пушку немачких специјалних снага НК-416 А7 (G95). Уговор је вредан пет милиона евра, а испорука уређаја ће почети у првом кварталу 2019. године. VTAL је савремени нишански уређај који обједињава функцију ЛОЦ-а и тактичког светла са могућношћу појачавања или смањења интензитета зрачења односно светлосног снопа. ЛОЦ зрачи у видљивом и невидљивом ласерском спектру, а тактичко светло – илuminатор у видљивом и ИЦ спектру.

Служи за нишањење ноћу и у условима слабе видљивости и користи се у комбинацији са ноћним пасивним уређајима свих генерација. Уређај је робустан, компактан и водоотпоран до 30 m дубине. На оружје се монтира преко Пикатини шине Mil-Std 1913 и долази са кабловским или тактичким прекидачем. Производи га огранак „Rheinmetall Soldier Electronics“ (RSE) из Штокаха, савезна држава Баден-Виртемберг. ■ Б. Р.

Естонија је потписала дуго одлагани уговор за набавку 12 самоходних хаубица К-9 Thunder 155 mm из јужнокорејских резерви. Вредност уговора је 46 милиона евра и закључили су га Државни центар за одбрамбене инвестиције МО Естоније и јужнокорејска компанија „Hanwha Group“. Самохотке К-9 ће бити испоручене у две партије – крајем 2020. и током 2021. године. Биће у саставу артиљеријског дивизиона 1. пешадијске бригаде ОС Естоније, који је тренутно опремљен вучним хаубицама FH-70 155 mm/39 (немачка донација) и Д-30 122 mm (добијеним од Финске).

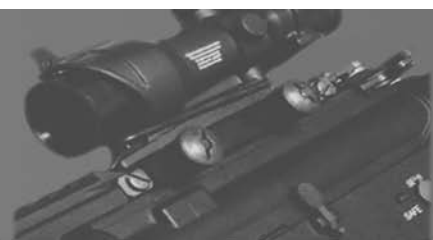
Самоходна хаубица К-9 Thunder 155 mm/52 произвођила се у компанији „Samsung Techwin“ у периоду од 1999. до 2014. године, а од 2004. се по лиценци израђује и у Турској (Т-155 Firtina). Прошле године МО Финске поручило је 48 хаубица вредних 146 милиона евра, Индија 100 хаубица, које ће производити у домаћим фабрикама, и Норвешка 24 новопроизведених хаубица по цени од 216 милиона евра.

Главно наоружање самоходне хаубице К-9 Thunder јесте топ калибра 155 mm/L52 са аутоматским пуњачем, а секундар-

ЕСТОНИЈА ИЗАБРАЛА ЈУЖНОКОРЕЈСКУ ХАУБИЦУ

но митраљез 12,7×99 милиметара. Опремљена је савременим системом за управљање ватром, навигацијом, аутоматском стабилизацијом топа, НХБ и балистичком заштитом. Послугу чини пет чланова: командир, нишанција, помоћник нишанције, пунилац и возач. Покреће је немачки дизел мотор MTU MT 881 Ka-500 од 1.000 KS, док је трансмисија преузета са тенка М-1 Abrams. Максимални домет је 30 km, а са ракетним пуњењем 40 километара. ■ Б. Р.

АВИОН ЗА СЕЛЕКЦИЈУ – ТЕСНАМ P2002JF SIERRA

ПРЕСЕДАН ИЛИ БУДУЋНОСТ?

Фаза селекције или почетна летачка обука уобичајено се изводи на авионима са клипно-елисном погонском групом. Захтеви и циљеви ових летачких почетака не мењају се деценијама, а суштину представља избор најпогоднијих кандидата који ће у адекватном обиму скуких сати летења, касније, током школовања савладати летење на сложенијим борбеним летелицама. Ова фаза представља и велику, битну разлику у односу на цивилно ваздухопловство за које се кандидати обично оспособљавају самофинансирањем у комерцијалним летачким школама.

Начини на који се изводи селекција разликују се од ваздухопловства до ваздухопловства, као и од типова авиона на којима се реализује ова фаза процене и почетне обуке пилота. Премда је чињеница да се селекција ради са ваздухопловима са којима се располаже, постоје одређене искуствене норме које препоручују летење на малим једномоторним клипним авионима са фиксним стајним трапом и седиштима у конфигурацији један поред другог. Млади пилот тако није оптерећен руковањем стајним трапом, брзине лета су умерене, а наставник је присутан све време поред њега и прати сваку радњу у кабини. Највећи број авиона у овој фази припада тзв. General Aviation (GA) категорији, а користе се и у цивилним ваздухопловним организацијама. Снага мотора тих авиона креће се до максимално 200 kW, а брзине лета су до 250 km/h.

Посматрајући перформансе авиона, као и методски приступ у обуци, може се

рећи да су промене у овој категорији током више деценија биле веома мале, уколико се пореде са општим напретком ваздухопловства. Прва велика промена била је дигитализација приказивача у кабини који су кроз процесе модификације заживели и у кабинама старим по тридесетак година. Такође, експлоатациона, односно цена сата лета GA категорије није се знатно мењала. С друге стране, пораст животног стандарда и нове технологије у комбинацији са жељом за летењем шире популације подстакли су велики број ма-

Почетак летачке обуке везан је за једноставне и лаке клипне авионе на којима се будући пилоти упознају и адаптирају на летење и ваздушни простор. Истовремено, на тим авионима врши се и процена подобности и склоности младих људи за летачки позив. Један од лаких авиона који полако, али сигурно, заузима место и у селекцији војних пилота јесте италијански Теснам Р2002ЈФ Sierra, на којем ће ускоро да лете и грчки пилоти почетници.

лих произвођача да израде сопствене конструкције једноставних, врло лаких авиона погоњених углавном Rotax моторима.

Ти мали и лаки авиони преко ноћи су преплавили тржиште намењено рекреативним летачима, који су хтели да поседују авион за сопствене потребе а који, са друге стране, нису имали аспирације да се професионално баве летењем. Цена тих авиона знатно је мања, како у набавци, тако и у експлоатацији, али и у одржавању. Професионалне школе дуго нису прихватале те летелице за део система обуке, а налет на њима није адекватно вреднован

ИЗНАЈМЉИВАЊЕ

Аргентинско ваздухопловство је за потребе селекције и почетне летачке обуке од локалне ваздухопловне компаније изнајмило осам авиона P2002JF Sierra. Почетни захтев био је да ова флота, у року од 18 месеци, може да проведе у ваздушном простору 5.856 часова. У уговору је остављена опција да војска накнадно купи ове авионе, уколико, наравно, буде задовољна. Индикативно је да изнајмљени авиони имају највиши стандард дигиталне кабинске опреме коју Теспам тренутно нуди за овај авион.

у смислу стицања „озбиљнијих“ летачких дозвола или овлашћења. Штавише, такве авионе нису прихватала ни војна ваздухопловства. Међутим, ситуација се сада евидентно мења. Један од авиона који данас пробија ту баријеру јесте италијански Теспам P2002JF који је прихваћен за систем селекције у аргентинском и грчком ваздухопловству.

Лако и економично

Категорија авиона којој припада Теспам P2002JF у европском ваздухопловном законодавству третира се као CS-VLA (Certification Specification – Very Light Aircraft), што подразумева максималну масу авиона од 750 kg, брзину превученог лета од највише 83 km/h и фиксни корак елисе. Било какве акробације су забрањене, као и летење у сложеним метеоролошким условима.

Авион Теспам P2002JF јесте једномоторни нискокрилац, израђен на бази алуминијумских легура, који је опремљен фиксним стајним трапом типа трицикл. Двосед има седишта једно поред другог, а клизни поклопац кабине могуће је отворити и током лета. Облик кабине омогућава добру прегледност.

До сада је произведено више од 300 примерака који су испоручени у 15 земаља. Лакоћа управљања и одржавања учи-

ГРЧКА НАБАВКА

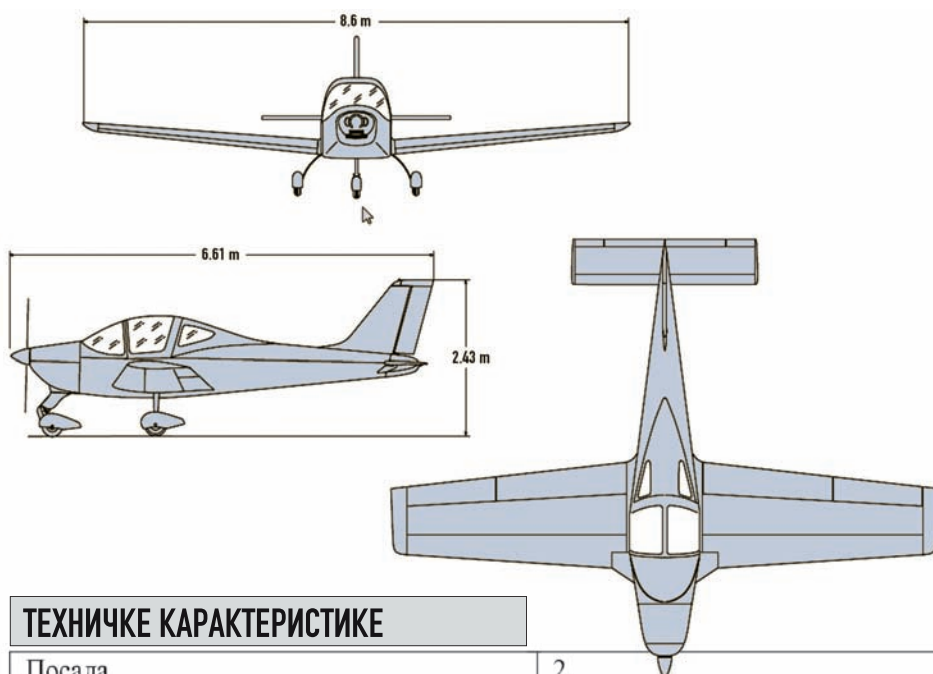
Грчко ваздухопловство набавља 12 авиона Теспам P2002JF Sierra. Незванична вредност уговора који укључује и обуку, резервне делове, тренажере, документацију и остало износи 2,4 милиона евра. Они ће ући у састав 360. сквадрона у бази Декелија, где ће заменити авионе Т-41D Mescalero (војна верзија авиона Cessna 172).

нили су авион веома популарним за почетну летачку обуку у разним цивилним школским центрима, али не и у војним. Поседује две управљачке палице и удвојене команде снаге мотора, што је веома битно с аспекта обуке и процене будућих војних пилота. Управљање авионом олакшано је уградњом електричних тримера, чије се дугме налази на врху палице. Електрични тримери дуго су сматрани својеврсним луксузом на лакој авијацији, јер је растерећење сила на управљачким површинама вршено механичким путем, окретањем „точка“ и попуштањем, односно затезањем сајле.

Иако је реч о малом авиону, произвођач нуди неколико нивоа опреме летелице, у зависности од жеља или потреба корисника. Штавише, авион се испоручује са класичним аналогним или дигитал-

АВИОН ЗА АУСТРИЈАНЦЕ

Аустријско ваздухопловство је одлуку о новом авиону за почетну обуку донело практично у истом тренутку када и грчко ваздухопловство. Аустријанци су се одлучили за авион већих маса типа DA40 NG, који је израђен од композита и не припада VLA категорији. С друге стране, корисник је одабрао дизел мотор нешто веће снаге, али и знатно економичнији од класичних авионских бензинских мотора примењених у овој класи авиона.

ТЕХНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Посада	2
Дужина	6,61 m
Распон крила	8,60 m
Висина	2,43 m
Површина крила	11,50 m ²
Маса празног авиона	370 kg
Максимална полетна маса	620 kg
Унутрашње гориво	100 l
Погонска група	Rotax 912S2 снаге 73 kW(100 КС)
Максимална брзина на Н=6500 ft при 75%	219 km/h
Максимална дозвољена брзина	263 km/h
Брзина превученог лета у слетној конфигурацији	70 km/h
Долет	1.110 km
Време остајања у ваздуху	6,5 h
Плафон лета	4.572 m
Почетна брзина уздицања	4,06 m/sec
Дужина залета	200 m
Дужина протрчавања	170 m
Дозвољена преоптерећења	+ 3.8/- 1.9 g

ним инструментима. У саставу опреме преовлађују производи реномиране компаније „Garmin“, која је у великој мери заступљена и на ваздухопловима који лете у Републици Србији. Поред стандардне групе питостатичких и моторских инструмената, авион је опремљен транспондером, модерном радио-станицом, аудио панелом и предајником у случају удеса.

Уколико је корисник одређенији за дигиталне приказиваче, основу инструментације чини систем Garmin G500, комбинован са вишефункцијским уређајем GTN 650, који обједињује радио-станицу, сателитску навигацију, као и радионавигацијске системе VOR, односно ILS (инструментално слетање). За резерву се на инструменталној табли пилота, на левом седишту, налазе и додатни аналогни брзиномер и висиномер. Ова конфигурација веома је слична профилу опреме примењеној на нашој „ласти“.

Када се авион користи за обуку у ноћном летењу, уграђује се и мањи комплет додатне опреме, која је, пре свега, везана за електрични систем и систем спољашњег и унутрашњег осветљења. Ипак, и поред високог нивоа опремљености, авион не сме да се користи у правим инструменталним условима, када пилот нема видљив контакт са земљом.

Специфичан мотор

Главна одлика свиона P2002JF, која је представљала одређену баријеру у војној примени, јесте уградња Rotax мотора. Авион је погоњен четворотактним клипним мотором ROTAX 912 S2, комбинованим са двокраком елисом фиксног корака. Снага мотора је 73 kW и у режиму кр-

старења са 65% снаге мотор троши 17 литара авио-бензина, ауто-бензина или бензина који садржи до 10% етанола. Укупан капацитет два крилна резервоара горива износи 100 литара. У режиму крстарења са 55% снаге могуће је остварити аутономију лета од 6,5 сати, иако не постоји команда за подешавање горивне смеше којом се на класичним моторима регулише економичност („линује“).

Ови мотори су током претходног периода постали веома популарни у ла-

кој авијацији. Пружају бољи однос масе и снаге мотора, уз осетно мању потрошњу горива и једноставније одржавање. Процењује се да је произведено више од 50.000 примерака мотора серије 912. Мотор је специфичан и по томе што се на њему примењује комбиновано ваздушно и водено хлађење (цилиндри се хладе ваздухом, а глава мотора водом).

Снага се са радилице мотора на елису преноси путем редуктора, због већег броја обртаја мотора. Степен редукције

је 1:2.42. Обртаји мотора (радилице) ограничени су на 5.800 обртаја. И поред раста времена између ремонта ти мотори још увек имају мање ресурсе у односу на класичне клипне који се користе у категорији General Aviation. Иако је популарност мотора велика, произвођач и даље декларише више ограничења, посебно за употребу у акробатском летењу.

Интересантно је, рецимо, да се аустријско ваздухопловство, за школовање својих пилота почетника определило за

авион DA40 NG, али са дизел погонском групом снаге 123,5 kW.

Репер за будућност

Поред одређених ограничења у маневарским особинама, поготово у косим и вертикалним еволуцијама у којима се боље процењују кандидати – будући војни пилоти, VLA категорија има и друге недостатке у војној примени.

Мала маса авиона утиче на појачан утицај турбуленције и осетљивост на ве-

тар, посебно приликом слетања. Силе на палици су мале и авион је веома управљив. Ове карактеристике могу да имају негативан утицај приликом трансфера на веће и теже авионе.

Управо због тога, са пажњом је испраћена недавна вест да се, поред аргентинског ваздухопловства, за авион P2002JF Sierra определило и грчко ваздухопловство, које слови за снажну, модерну и добру организовану целину са изграђеним системом ваздухопловног

школства. Искуства која ће ово ваздухопловство стећи сасвим сигурно ће бити добар репер и другим ваздухопловствима којима предстоји замена класичних једномоторних клипних авиона који су се користили за селективно летење. Зато може да се каже да у овом тренутку још увек постоји дилема да ли је избор авиона P2002JF преседан или будућност на почецима летачке каријере младих војних пилота. ■

Др Славиша ВЛАЧИЋ

МАЂАРСКА КУПУЈЕ ХЕЛИКОПТЕРЕ H-145M

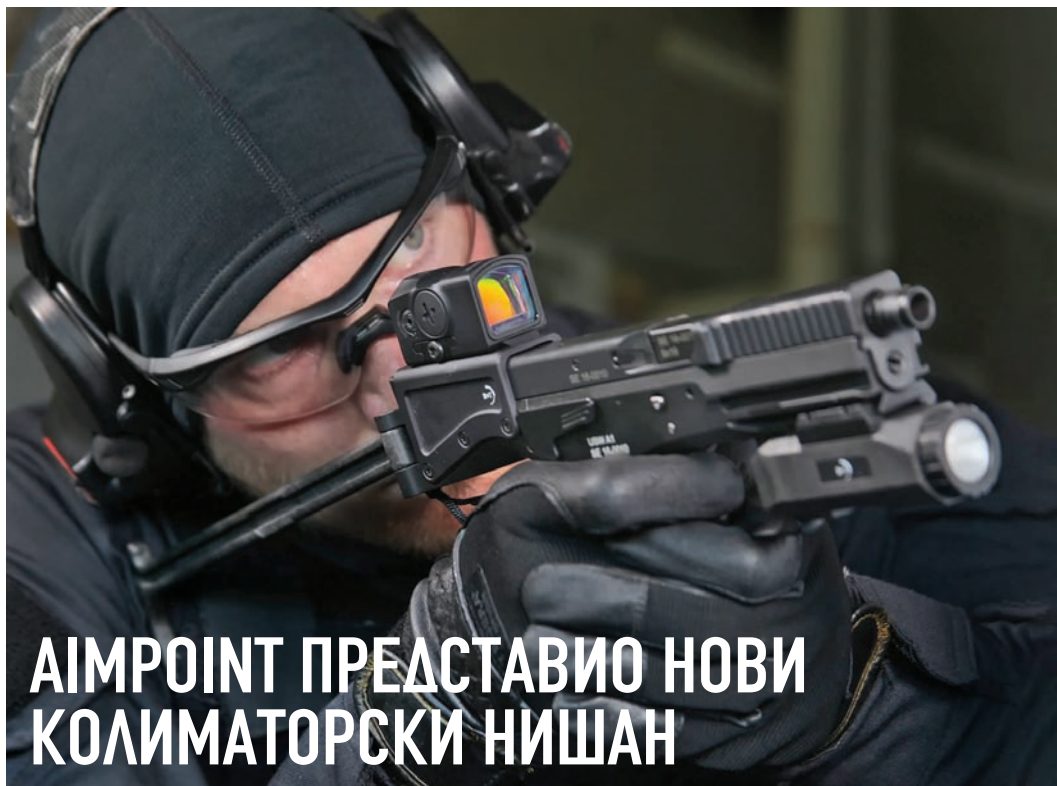
Компанија „Airbus Helicopters“ и мађарска влада потписале су 29. јуна уговор о испоруци 20 лаких вишенаменских хеликоптера H-145M. Иако детаљи уговора нису званично саопштени, како наводе поједини војни портали, мађарски хеликоптери биће опремљени оптоелектронским системима, балистичком заштитом и комплексом наоружања Airbus Hforce, који укључује нишанску кацигу и уградњу митраљеза 12,7 mm, топова калибра 20 mm, невођених ракетних зрна калибра 70 mm и опционо ракете „ваздух–земља“ и „ваздух–ваздух“. Мађарска је први наручилац комплекса наоружања Airbus Hforce, који је тестиран 2017. године у ваздухопловној бази Папа.

Хеликоптер H-145M представља војну модификацију цивилне верзије H-145 (ранија ознака Eurocopter EC-145) и један је од најсавременијих у својој класи. Базиран је на хеликоптеру BK-117C1 и C2, а рекламира се као економични вишенаменски хеликоптер са ниским оперативним трошковима и високом поузданошћу, који може покривати широк спектар војних задатака (нпр. извиђачки, лаки борбени, транспортни). Након Немачке, Тајланда и Србије (девет хеликоптера за ВС и МУП), Мађарска је четврти наручилац ове летелице. Тренутно располаже са пет хеликоптера Ми-8Т, седам Ми-17 и два лака школска хеликоптера AC-350 Ecureuil. ■

Б. Р.

Шведска компанија „Aimpoint AB“ из Малмеа представила је свој нови производ – минијатурни рефлексни нишан ACRO P-1. Јавности је први пут приказан јуна ове године, на међународном сајму наоружања и војне опреме „Eurosatory-2018“. ACRO P-1 је компактни нишански уређај нижег профила, намењен за монтажу на пиштоље и аутомате. Може се користити и као секундарни помоћни нишан, постављен на оптичке нишане за снајперске или аутоматске пушке. Компанија са поносом истиче његова поузданост у екстремним климомеханичким условима (вода, блато, снег, трзаји, падови и сл.). Тело нишана је од висококвалитетног алуминијума, премазано антирефлектујућом црном мат бојом.

Тестиран је са испаљених 20.000 метака калибра .40 S&W појачане лабораторије. Нишан је без увећања (1x) са црвеном тачком величине три угловна минута (MOA). Напаја се литијумском батеријом од 3 V типа CR1225, која има животни век од годину дана константне употребе на шестом нивоу осветљења (од десет). Компатабилан је са ноћним пасивним уређајима свих генерација. Према декларацији произвођача, ACRO P-1 је водоотпоран до 25 m и може да функционише у температурном опсегу од –45 до +71° C. Најмањи је и најлакши нишан у својој класи на тржишту – димензије 47×30×30 mm, а тежина само 60 грама. Купцима ће бити доступан до краја ове године. ■

АИМПОИТ ПРЕДСТАВИО НОВИ КОЛИМАТОРСКИ НИШАН

Б. Р.